

T.C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ABDULLAH KONBUL VE DİVANÇESİ

HALİL ŞEN

TEZ DANIŞMANI:
Yrd. Doç. Dr. NİYAZİ ADIGÜZEL

HAZİRAN-2015

T.C.

KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Halil Şen'in "ABDULLAH KONBUL VE DİVANÇESİ" başlıklı tezi 08/07/2015 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca, değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Cengiz Ceylan

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans derecesi elde etmek için gerekli olan koşulları sağladığımı onaylarım.

Doç. Dr. Secaattin Tural

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Başkanı

Bu tezi okuyarak içerik ve nitelik açısından incelediğimizi ve Yüksek Lisans derecesi almak için yeterli olduğunu onaylıyoruz.

Yrd. Doç. Dr. Niyazi Adıgüzel

Tez Danışmanı

Jüri Üyeleri:

Yrd.Doç.Dr. Niyazi ADIGÜZEL

Kırklareli Üniversitesi

Yrd.Doç.Dr Fatih BAŞPINAR

Kırklareli Üniversitesi

Yrd.Doç.Dr. Cumhuri ÜN

Trakya Üniversitesi

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde bizzat elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada özgün olmayan tüm kaynaklara eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

(imza)

Halil Şen

(Tarih)

ÖZ

ABDULLAH KONBUL VE DİVANÇESİ

Şen, Halil

Yüksek Lisans, Türk Dili ve Edebiyatı

Tez Yöneticisi: Yrd. Doç. Dr. Niyazi Adıgüzel

Haziran 2015

Yapılan bu çalışma, Abdullah Konbul'un hayatını ve Divânçesi'nin transkripsiyonlu metin çevirisini ve incelemesini temel almaktadır. Çalışma; "Giriş", "Divançenin Transkripsiyonlu Çevirisi", "Sonuç", "Kaynakça", "Orijinal Nüshadan Tıpkı Basım Örnekleri" ve "Ekler" kısımlarından oluşmaktadır. Çalışmanın "Giriş" bölümünde Abdullah Konbul'un hayatı, edebi şahsiyeti, eserleri hakkında bilgiler verilerek divanın şekil ve muhteva incelemesi yapılmış, devamında divanın transkripsiyonlu metin tespitinde izlenen yol belirtilmiştir. Divânçe'nin transkripsiyonlu çevirisinden sonra "Sonuç" kısmında divanın şekil ve muhtevası, Abdullah Konbul'un edebi şahsiyeti hakkında bilgi verilmiştir. "Kaynakça" kısmında ise çalışmada yararlanılan eserlerin künyeleri yer almaktadır. Çalışmamızın son kısmını da eserin tıpkıbasım örnekleri ve ekler kısmı oluşturmaktadır. Ekler kısmında Abdullah Konbul'un resmi, gazilik belgesi gibi belgeler bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Abdullah Konbul, Hacı Abdullah Konbul, Malatya, Abdullah Konbul Divançesi.

ABSTRACT

ABDULLAH KONBUL AND DİVANÇE

Şen, Halil

Master of Arts, Turkish language and literature

Supervisor: Assistant Professor Niyazi Adıgüzel

June 2015

This study is based on the life and transcribed text translation and survey of divançe of Abdullah Konbul. The study is composed of “Introduction”, “Transcribed Translation of Divançe”, “Conclusion”, “Bibliyography”, “Facsimile Samples from Original Copy”, and Appendix. In the “Introduction” information is given about life, literary personality and works of Abdullah Konbul besides form and content analysis of the Diwan. Later the method followed in transcribed texts is identified. After the transcribed translation about the literary personality of Abdullah Konbul is given in “Conclusion”. In the “Bibliography” the details of works used in the study are stated. Last part of the study contains samples of facsimile of the work and appendix. In the appendix there are documents such as portrait of Abdullah Konbul and his veteran’s certificate.

Key Words: Abdullah Konbul, Hacı Abdullah Konbul, Malatya, Abdullah Konbul’s Divançe.

ÖNSÖZ

Yazma ve basma eserlerin edebiyatımızda ayrı bir yeri vardır. Bu eserlerin gerek buldukları dönemi yansıtmaları gerekse bulunduğu dönemin dil özelliklerini bize aktarması bakımından ayrı bir hususiyeti bulunmaktadır. Yazma ve basma eserler üzerine yapılan çalışmalar kültür mirasımızın ortaya çıkartılması, gelecek nesillere aktarılması açısından önemlidir.

Biz de daha önce üzerinde herhangi bir çalışma yapılmamış olan Abdullah Konbul'un Divançesi üzerine bir araştırma yaptık. Osmanlı Türkçesi ile yazılmış eserin traskripsiyonunu yaparak incelemesini yaptık. Bunun yanında Abdullah Konbul'un hayatını ve diğer eserlerini de araştırdık. Bu çalışma için, İSAM Kütüphanesi, İstanbul Beyazıt Orhan Kemal Kütüphanesi gibi kütüphanelere giderek bazı kütüphanelerin de internet üzerinden kataloglarını inceleyerek araştırma yapmaya çalıştık. Yaptığımız çalışmalar sonucu Abdullah Konbul'un "Mevlid Arasında Kalb Nurlatan Kaside ve İlahiler" adlı eserini Milli Kütüphanede bulduk, bunu da çalışmamıza dahil ettik.

Yaptığımız çalışmalar ve araştırmalar sonucunda Abdullah Konbul'un hayatı hakkında çok fazla bilgiye rastlayamadık. Fakat torunu Zeki Konbul'un yardımlarıyla hayatını ve diğer eserlerini ayrıntılı bir biçimde aktardık. Abdullah KONBUL'un üzerine daha önce araştırma yapılmamış olması, kaynakların kısıtlı olması Osmanlıca eserin bazı yerlerinin silik olması bizi sıkıntıya soktu. Bu yüzden çalışmamızda bazı eksikler meydana geldi. Bu çalışmadaki amacımız, unutulmaya yüz tutmuş bir değerimizi gün yüzüne çıkarıp araştırmacıların istifadesine sunmaktır.

Bütün bunların ışığında beni bu eser üzerine çalışmaya yöneltten bilgi ve yardımlarıyla zorlukları aşmama yardımcı olan danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Niyazi ADIGÜZEL'e bu çalışmada takıldığım yerlerde yardımcı olan Yrd. Doç. Dr.Fatih BAŞPINAR'a ve Yrd. Doç. Dr Raşit GÜNDOĞDU'ya

ve Abdullah KONBUL'un hayatını yazmamda bana destek olan ve beni manevi olarak yüreklendiren Abdullah KONBUL'un torunu Zeki KONBUL'a teşekkür ederim.

Halil Şen

Haziran, 2015

Kırklareli

İÇİNDEKİLER

BEYAN.....	iii
ÖZ	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
TRANSKRİPSİYON CETVELİ.....	x
ŞEKİLLER.....	xi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ABDULLAH KONBULUN HAYATI, EDEBÎ ŞAHSİYETİ VE ESERLERİ.....	3
A.AİLESİ, DOĞUM YERİ, TARİHİ, İSMİ VE EVLİLİĞİ	3
B.ASKERLİK HAYATI	7
C.TİCARİ HAYATI.....	9
D.İCTİMAİ HAYATI	9
E.TASAVVUFİ HAYATI	10
F.EDEBİ ŞAHSİYETİ.....	14
G.ESERLERİ.....	19
H.ABDULLAH KONBUL'DAN ANILAR	20

İKİNCİ BÖLÜM

DİVANÇENİN ŞEKİL VE MUHTEVA AÇISINDAN DEĞERLENDİRMESİ .	29
A.ŞEKİL ÖZELLİKLERİ:.....	29
B.MUHTEVA ÖZELLİKLERİ	31
1.Şahıs ve Yer İsimleri.....	31
2.Deyimler.....	33
DİVÂNÇENİN TRANSKRİPSİYONLU METNİ.....	40

SONUÇ.....	197
KAYNAKÇA.....	199
EKLER.....	201
EK 1: ABDULLAH KONBUL'UN RESMİ (1888-1974)	201
EK 2: ABDULLAH KONBULUN TERHİS BELGESİ.....	202
EK 3: TERHİS BELGESİNİN TRANSKRİPSİYONU.....	216
EK 4: ABDULLAH KONBUL'A 1969'DA VERİLEN İSTİKLAL MADALYASI	204
EK-5: ORJİNAL METİNDEN ÖRNEKLER	205

TRANSKRİPSİYON CETVELİ

آ، ا, â	ك	K, k, g, ħ
ب B, b	گ	G, g
پ P, p	ڭ	ñ
ت T, t	ل	L
ث S, s	م	M, m
ج C, c	ن	N, n
ح H, ħ	و	V, v, o, ô, u, û, ü
خ H, ħ	ه	H, h, e, a
د D, d	ی	Y, y, i, î, î
ذ Z, z		
ر R, r		
ز Z, z		
ژ J, j		
س S, s		
ش Ş, ş		
ص Ş; ş		
ض Đ, đ, Ž, ž		
ط T, t		
ظ Z, z		
ع ‘		
غ Ğ, ğ		
ف F, f		
ق K, k		

ŞEKİLLER

Şekil 1: Tarikat Silsilesi.....	13
---------------------------------	----

GİRİŞ

Divançesini incelediğimiz Abdullah Konbul, ilk olarak Kâdiriyye tarikatı şeyhi Fehmi Baba'ya, onun ölümünden sonra hocası Hacı Muharrem Sırrı Efendi'ye intisap ederek aynı zamanda şeyhlik makamına ulaşmış bir şahsiyettir. Kâdiriyye tarikatı içinde yetişmesi hayatı ve edebi şahsiyetine de etki etmiştir. Divançesinde, Kâdiriyye tarikatının ana özellikleri üzerinde durmaya; Allah sevgisi, peygamber sevgisi, ehlibeyt sevgisi, sosyal yaşamın eksikliklerini insanlara anlatmaya çalışmıştır. Hayatının son dönemlerinde İstanbul'da yaşarken Uşşaki tarikatına yakın durmuş, oğullarından biri ve torunlarından bazıları Uşşaki tarikatına gönül vermiştir.

Abdullah Konbul silah tamirciliği, kalaycılık yapmış, hayatın içinde olmuş, kurtuluş savaşına katılmış, 5 yıl 7 ay cephede kalmış, Gazilik ünvanını almış bir şairdir. Bahsettiğimiz konularda birçok eser kaleme almıştır.

İncelediğimiz eser daha önce herhangi bir yerde yayınlanmamış ve Abdullah Konbul'un el yazısıyla rik'a olarak yazdığı bir divançedir. Yazar diğer eserlerini mensur olarak yazmıştır. "Mevlid Arasında Kalp Nurlatan İlahiler" eserini nazımla yazmış olsa da bu eserindeki şiirlere daha sonra divançesinde yer vermiştir.

Abdullah Konbul üzerinde çalışma yaptığımız divânçesinde Abdullah mahlasını kullanmıştır. "Mevlid Arasında Kalp Nurlatan İlahiler" eserinde de Abdullah mahlasını kullanmıştır fakat eseri Arapkirli Abdullah Konbul diye bastırtmıştır. Eserde hem aruzla yazılmış hem de heceyle yazılmış şiirler vardır. Abdullah Konbul eserini 1957'de tamamladığını söylemekle beraber eserini yayımlamamış eser ailesinde kalmıştır.

Çalışmamızda yazarın edebi şahsiyetine de yer verdik. Eserdeki özel isimleri, şahıs isimlerini ve deyimleri çıkardık. Bunların eserin neresinde bulunduğunu bildirmek için önce sayfa numarası sonra şiir numarası olmak üzere kodladık. Edebî şahsiyetinde alıntı yaptığımız şiirleri de aynı şekilde belirttik. Eserde okunmayan yerleri 3 nokta (...) ile, şüphede kaldığımız yerleri ise (?) soru işareti ile belirttik.

Yazar eserinin sonunda başka yazarların şiirlerini de eserine eklemiştir. Nâci'nin "Gibidir" redifli şiirini, Sinan'ın "Murtaza" redifli şiirini, Nâbî'nin "Bu" redifli şiirini, Hafız Hacı Azmizade Haletî'den "Kerbela Mersiyesi" ve "Uşşakiler" şiirlerini, Hüdai Baba'dan (Hacı Ömer Hüdai Baba Köğengî) "Gönül Eğlenmez Eğlenmez" redifli şiirini, Diyarbakırlı Said Paşa' dan "Utandırmaz Seni" redifli şiirini, Rıza'dan "Değildir" redifli şiirini almış ve defterine eklemiştir.

Çalışmanın amacı;

Mutasavvıf bir şair olan Abdullah Konbul Efendi'nin Divançesi'nin okunması, tanıtılması ve hayatı hakkında bilgi vermektir.

Çalışmanın önemi;

Abdullah Konbul hakkında daha önce bir çalışma yapılmamış olması ve hayatı hakkında herhangi bir bilginin bulunmaması nedeni ile bu çalışma ile kaybolmaya yüz tutan önemli bir hayatı ve eserini edebiyat dünyasına kazandırmaktır.

1. BÖLÜM

ABDULLAH KONBULUN HAYATI, EDEBÎ ŞAHSİYETİ VE ESERLERİ

A. Ailesi, Doğum Yeri, Tarihi, İsmi ve Evliliği

Hacı Abdullah Efendi Malatya'nın Arapgir kazasının Osmanpaşa Mahallesi'nin Kozandağı mevkiinde 1888 yılında dünyaya gelmiştir. Babası Hasan Efendi (Hasan Usta)'dır. Onun babası Seyyid Mehemed'dir. Nüfus kayıtlarına göre Hacı Abdullah Efendi'nin babası Hasan Efendi Arapgir'in Eskişehir Mahallesinden yetim bir kız olan Ayşe Hanım'la evlenmiş, bu evlilikten Feride ve Salise isminde iki kızı ile Hacı Abdullah isminde bir oğlu dünyaya gelmiştir. Seyyid Mehemed Efendi döneminde aile "Dedeler" olarak anılmıştır. Hasan Usta zamanından itibaren "Tüfekçigil" diye de anılmıştır. Sebebi ise İtalya'dan Martini adında ithal edilip askere dağıtılan tüfeklerden biri Arapgir'deki askeri komutanlıkta bulunmaktadır. Silah bir gün arıza yapmış yörede bu işlerden anlayan Hasan Usta'ya getirmişler. Hasan Usta hem tamirini yapmış hem de silahın aynısını yaparak komutana hediye etmiş. Komutan silahı hemen İstanbul'a zamanın Sultanı II. Abdulhamid'e bir raporla göndermiş. Daha sonra gelen bir emirle Hasan Usta İstanbul'a çağrılıp Padişahın huzuruna çıkarılır. Sultan Abdulhamid Han; "Evladım sana imkân versek bunu seri olarak imal edebilir misin?" Hasan Usta; "Evet Sultanım." deyince Haliçteki tersanede silah ustabaşı olarak görevlendirilir ve uzun bir zaman orada Osmanlı ordusuna bu silahları üretir. Daha sonra Sultanın iltifatları ve ihsanları ile Arapgir'e döner. 1934 Yılında Soyadı Kanunu ile KONBUL soyadını alırlar. Hacı Abdullah Efendi Anış (Anise) ile evlenmiş bu hanımından Nefise Hikmet adlı bir kızı ile Musa Kâzım ve Zeynel Abidin adlı iki oğlu dünyaya gelmiştir. Eşinin vefatından sonra Hatice Hanım'la yaptığı ikinci evliliğinden kızı Semiha ve Oğlu Hasan dünyaya gelmiştir. Hacı Abdullah Efendi Eylül 1970 yılında Alınış ve Mart 1971'de tekrar

Arapgir'e geri dönmüştür. Almanyadaki konuşmalarında oğlu Musa Kâzım Efendi'ye; burada bir İslam derneği kurun, ileride lâzım olacaktır, demesi üzerine, “Bobingen ve Çevresi Müslümanlar Cemiyeti” adı altında çalışmalar, Oğlu Musa Kâzım Konbul tarafından başlatılmış, Alman makamlarınca müsaade edilmemiştir. Ancak 1974 yılında resmi müracaat yapılmış ve 1975 yılında da resmen kurulmuştur. Bu cemiyet; Almanya'da kurulan ilk Türk İslam cemiyetidir. Cemiyetin “Bobingen Bilâli Habeşi Camisi” adında bir de camisi vardır.¹ Hacı Abdullah Efendi 14 Nisan 1973'te Malatya Arapgir'de vefat etmiştir. Kâdiriyye Şeyhi, Şeyh Ömer Baba'nın tekkesinin kabristanına defnedilmiştir.²

Hacı Abdullah Efendi divânçesinde hayatını şöyle anlatmıştır:

Lâ-mekân şehrinden geldik böyle
Babanın belinde gezdik bir zamân
Ayrıldık babadan düştük bir göle
Üzerin oynadık durduk bir zamân

Uzun meşakkatle dünyaya geldik
Ana babamızı şaldık sevdâya
Dediler lâzımdır baña bir dâye
Ne çok ağlarlar görün bir zamân

Baba ana o gün çok ferağ oldu
Şükür evlâdımız dünyaya geldi
O günde ‘ acele bir peşin aldı
Şallandık eğlendik güldük bir zamân

Bir zamân sonra yaş üçe girdi
Gâh ağladı gâh güldü

¹ Adı geçen dernek hâlâ hizmet vermektedir. www.ditibbobingen.de internet sitesinden bilgi alınabilir.

² Zeki KONBUL, Kişisel Görüşme (15 Nisan 2013)

Al yeşil renklerden oyuncak verdi
Oynayıp şıçrayıp gezdik bir zamân

Yedi oldu yaşıma girdim mektebe
Okuyup bir kemâl tahşîl etmeğe
Çalışıp bir çok kazanç etmeğe
Yoruldu bu vücûd kaldık bir zamân

On üç on dört olunca yaşıma
O zamân sevdâya düştü bu başım
Dayandım öğrendim eşim yoldaşım
Kara sevdâlara taldık bir zamân

Bu yaşta babanın kadri bilinmez
Baba emekleri göze görünmez
Aâtının duâ' sı Haktır bilinmez
El öpüp duâ' sını aldık bir zamân

Şonra da yaşıma otuz olunca
O zamân ' aklımız başa gelince
Yabancı illerden bir kız alınca
Beraber vaktimiz geçti bir zamân

Dört beş evlat dünyaya geldi
Dünya muhabbeti gönlüme doldu
Uşaklık çağımız geride kaldı
Vefâsız dünyaya daldık bir zamân

Dolandı yaşıma kırkına girdi
Bîñ dürlü meşakkat zahmetler gördü
Kuvvetlendi vücûd meyveler verdi
Doyduk yedik yattık bir zamân

Yaş elliye girdi döndüm inişe
‘ Aqıl ermez işte böyle gidişe
Ulu Teᅅgri cümlemize erişe
Özümüz inişe döndü bir zamân

Atmış oldu yaşım oldum ben sağır
Yetmiş oldu şanki bir şıfır
İşitmez kulağıım bağır ha bağır
Elde belde kuvvet kalmaz o zamân

Seksen olunca şırt üstü yatar
Derdini düşünür kayguya batar
İşte o zamân dünyayı atar
Atmanıñ faydası olmaz o zamân

Cân kuşu uçunca hayât çekilir
Evlâd-ı ‘ iyaliniñ cânı şıkılır
Ne zamân kalkacak diye bakınır
Bir sâ‘ at önde kalmaz o zamân

Yıkayup şuyla bilmem nederler
Tahtaya şarup alup giderler
Toprağıın altına teslim ederler
Artık neler olur bilmem o zamân

Su’âl melekleri gelince
İnce ince su’âl şorunca
‘ Abdullâh hesâbı kolay verince
Ondan öte işler kolay o zamân

(65/54)

B. Askerlik Hayatı

Abdullah Konbul 5 yıl 7 ay askerlik yapmış ve doğu cephesinde savaşmıştır.1926 yılında terhis belgesi almış ve ‘‘Gazilik’’ ünvanıyla şereflenmiştir. Şiirlerinde de askerlik hayatına yer vermiştir.³

El ele tutuben vatan yoluñda
Hızırdır cânımız fedâ etmeğe
Şubaylar ‘ askerleriñ sağı şolunda
Hızırdır cânımız fedâ etmeğe

Zevk ile toğrulup yola gideriz
Teñgrinin ismini zikir ederiz
Mâlı mülkü cânı nederiz
Hızırdır cânımız fedâ etmeğe

Şükür bizim nâmımız vardır
Bütün târîhlerde şânımız vardır
Ona miñnetteyiz cânımız vardır
Hızırdır cânımız fedâ etmeğe

Çorqmayız düşmandan kaçmayız geri
Var mı târîhlerde kaçmış bir eri
Yüz düşmana gâlib arslan bir eri
Hızırdır cânımız fedâ etmeğe

Dünyaniñ ıslâhı temelli bizde
Kalkâni savaş tekniği bizde
Çekmişiz ayağa çizmeler bizde
Hızırdır cânımız fedâ etmeğe

³ Askerlik hayatı ile ilgili bilgiyi Osmanlıcadan çevirdiğimiz tezkere belgesinden öğrenmekteyiz. Bknz. ekler

Türk kanı dökülmüş dünya ucuna
Böyle savaşçılar gelmez gücüne
Düşmânı tatarız süngü ucuna
Hazırdır cânımız fedâ etmeğe

Gideriz ileri izn-i Hakk ile
Ağırca yürürüz beñzeriz sele
Hakkın melekleri bizimle bile
Hazırdır cânımız fedâ etmeğe

Uzaqтан düşmânı bakar görürüz
Durmadañ hücumla hemân yürürüz
Vaţânıñ uğruna her ân ölürüz
Hazırdır cânımız fedâ etmeğe

‘ Abdullâh destânı yazdıñ söylediñ
Kahramân Türkleriñ medhiñ eylediñ
Halka bu destânı bahşış eylediñ
Hazırdır cânımız fedâ etmeğe

(87/72)

Şağlam bir yürekle harbe gideriz
Ölür öldürür biz şanlı bayraq altında
Düşmâna ağırca savaş ederiz
Ölür öldürür biz şanlı bayraq altında

Oqçuyuz topçuyuz nişân atarız
Süngüyle hemân hücum yaparız
Düşmânı alt eder keyfe bakarız
Ölür öldürür biz şanlı bayraq altında

Bilmeyiz harbden geriye kaçmak
Zevkimiz düşmâna süngüler şokmak
Elimiz yılmaz toludur çakmak
Ölür öldürür biz şanlı bayrak altında

Dededen babadan bu harb mîrâşdır bize
Bir ânda düşmânı indirir düze
Bağmayız hiyleli hürdalı söze
Ölür öldürür biz şanlı bayrak altında

‘ Askerlik şerefın güder gideriz
Radyodan vaţana selâm ederiz
Mâlı mülkü cânı nederiz
Ölür öldürür biz şanlı bayrak altında

‘ Abdullâh bu Türküñ erliğı bitmez
Şen olan yerde baykuş da ötmez
Vaţan muhabbeti göñlümden gitmez
Ölür öldürür biz şanlı bayrak altında

(96/79)

C. Ticari Hayatı

Abdullah Konbul bir süre babadan kalan mesleğı icra etmiş, daha sonra ise Anadolu’da çerçi diye adlandırılan, (Seyyar mal satıcılığı ve mal takasçılığı) yapmış, daha sonraları ise dönemin geçerli mesleklerinden olan kalaycılık ile de iştigal etmiştir. Büyük oğlu Musa Kâzım Efendi’nin 1945 yılında İstanbul’a yerleşmesi ile hem İstanbul’da ikamet etmiş hem de Arapgir’de diğeri oğlu Zeynel Abidin’in yanında kalmıştır.⁴

D. İctimai Hayatı

Çevresinde çok sevilen itibar gören bir kişi idi. Tasavvûfi konularla ilgili sohbetlere çağrılır. Bazı eserler üzerine yapılan mütalaalarda ihtilafları

⁴ Zeki KONBUL, Kişisel Görüşme (15 Nisan 2013)

çözer konunun eserde nasıl geçtiğini ezberinden söylerdi. Bu nedenle kendisine “Ayaklı kütüphane” derler ve “Hacı Dayı” lakabı ile de anılırdı. Yaşı ilerlemiş olmasına rağmen merdivenleri çift çift çıkar torunları ile yarış eder, mümkün olduğu kadar çok yürürdü. Tasavvufi konularda güzel sohbet ederdi, akşam olunca çevrede olan bütün Türkler (Almanya’da) evimize dolardı.⁵

E. Tasavvufi Hayatı

Hacı Abdullah Efendi dini bilgileri ilk önce babasından almış, daha sonra Arapgir Aşağı Şıhlar (Şeyhler) Mahallesiindeki Hocaşade lakaplı Kadiri Şeyhi Ahmet Fehmi Tura’ya (Fehmi Hoca) intisap etmiştir. Yeğeni Hacı Mustafa Tulunay Efendi’yi de henüz genç yaşta iken Şeyh Fehmi Hoca’ya götürüp intisap ettirmiş ve onun eğitimine bırakmıştır. Fehmi Hoca’nın babası Yukarı Şeyhler Mahallesiindeki Beşlizâde Câmîi imamı ve hatîbi Abdullah Hamdi Efendi’dir. Abdullah Hamdi Efendi’nin babası ve dedesi de mezkûr camide imam-hatiplik yapmış olduğundan “Hocazâde” lakabıyla anılmışlardır. Hacı Abdullah Efendi, Şeyhi Fehmi Hoca’nın vefatından sonra Elazığ’da yaşayan Kâdiriyye Şeyhi Şeyh Ömer Ruhani Babanın halifesi Hacı Muharrem Sırrı Efendi’ye intisap etmiştir. Hacı Abdullah Efendinin büyük oğlu Musa Kâzım Efendi İstanbul’a yerleşince Hacı Abdullah Efendi de uzun bir süre İstanbul’da kalmıştır. İstanbul’da kaldığı zamanlar Şeyhi Fehmi Hoca’nın kardeşi olan, Osmanlı ulemasından Şeyh Müderris “Mahmud Bedreddin Uşşaki tekkesi” Postnişini, Mesnevihan Hacı Mehmet Hazmi Tura Efendi ile de dostlukları devam etmiştir. Bu dostluğun neticesi, hem yeğeni Hacı Mustafa Tulunay Efendi hem de Büyük oğlu Musa Kâzım Efendi Uşşaki Şeyhi Müderris Mehmet Hazmi Tura Efendiye İntisap ederek seyr-i sülûklarını oradan tamamlamışlar ve her ikisi de Halifeleri olmuşlardır. Abdullah Konbul’un tarikat şeceresi şöyledir.

⁵ Zeki KONBUL, Kişisel Görüşme (15 Nisan 2013)

TARİKAT SİLSİLESİ

Hâce Muhammed Bahaeddin Nakşibendi el-Buhâri 1319

Hâce Alâeddin Attâr Buhâri 1399

Hâce Yâkub el-Çerhi el-Hisâri 1443

Şeyh Nâsiruddin Abdullah Taşkendi Semerkandi Hâce Ahrâ 1490

Muhammed Zahid İmkeneeki 1528

Hemşirezadesi Derviş Muhammed 1553

Oğlu Muhammed Hâcegi Semerkandi 1574

Muhammed Bâkibillâh Tâceddin 1606

Hâce Ahmed Faruki Serhindi ibn-i Abdulahad el-Mâ'ruf bi- İmam-ı

Rabbani 1624

Oğlu Hâce Muhammed Mâsum Serhindi 1686

Veleduhu Şeyh Seyfeddin Arif

Şeyh Seyyid Muhammed Nur Bedvâni 1722

Şeyh Şemseddin Habibullah Cân-ı Cânân Mazhar eş-Şehid 1780

Şeyh Abdullah Dihlevi Hindi 1824 (Buraya kadar Nakşibendi koludur)

Halife-i ekmel Şeyh Ebû'l-Behâ Ziyaeddin Hâlid-i Bağdadi el-Osmani 1826

(Halidiye kolu başlar)

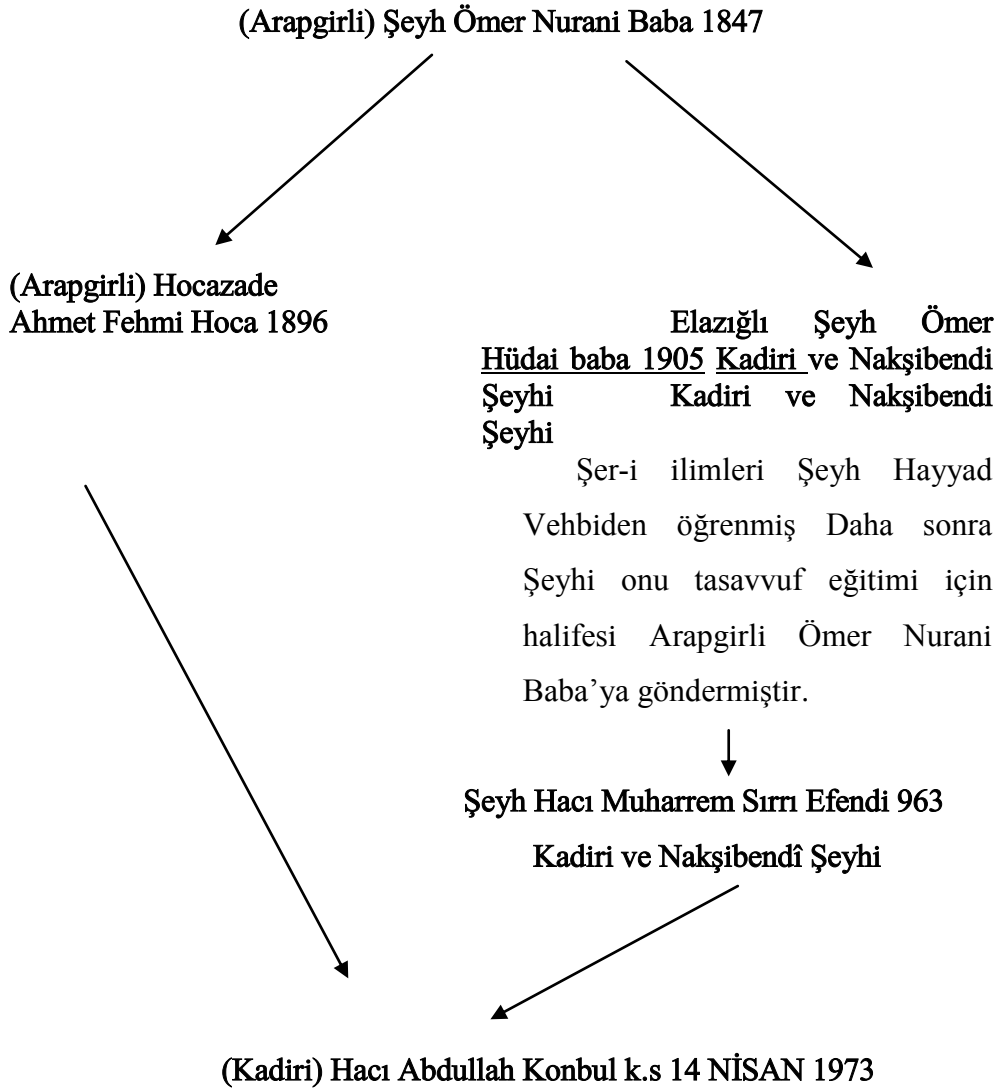
Şeyh el-Hacc Abdullah el-Erzincani el-Mekki 1858

Kadiri ve Nakşibendi Şeyhi (Terzi Baba) Şeyh Hayyâd Vehbi el-Ercincani

1844

40 yaşına kadar Kadiri Tarikatında idi, daha sonra Nakşibendiliği de

üstlenmiştir.

Şekil 1: Tarikat Şeceresi

Şiirlerinde Abdullah Konbul, tarikat şeceresine önem vermesinin yanında Hâce Muhammed Bahaeddin Nakşibendî'nin soyunun dayandığı ve Hz. Muhammed'in (sav) ve onun soyundan gelen imamlara büyük ihtimam göstermiştir. :

Benim bu dînim imânım Muḥammed Muştafâdandır
İmâmım ol kerem kânı ' Alîyyü'l-murtazâdandır

İsmi Ḥasan ḥayrânım yoluña bende giryânım
Onulmaz derd-i bimârım ḥüsn-i ḥulķı rızâdandır

Çözüldü dünyanıñ bendi cihâniñ revnaķı gitdi
Sorarsan aşlını bunuñ Ḥüseynî Kerbelâdandır

Cihân ḥalkı döküp yaşlar ederler cümlesi mâtem
Bu gözden yaşları dökmeķ ' Alî Zeynel Abâdandır

Çe bunlar gülmedi dâr-ı fenâda bir vaķit aşla
Bu ḥalkın gördüğü günler o Bâķır ' alâdandır

Anıñ ' ilmi yanında gör bu ḥalkıñ ' ilmi bir nokta
' İlim deryâsı deryâlar imâm Ca'fer ' Alîdendir

Neler gördü olar düşmanlarından sen düşün şöyle
Mübârek Mûsâyı Kâzım anıñ ḥulķı Ḥudâdandır

Bunlara edilen zulmü cihânda görmemiş kimse
Cihâniñ revnaķı şemsi ' Alî Mûsâ Rızâdandır

Ânın ismin dilinden kesmeyip dâim zikreyle
Dilinde var olan kuvvet Taġi Nûr-ı Ḥudâdandır

Şafâlar kesb edip dünya anıñ ‘ aşkı cemâliñden
Gözüm nûru imâmım ol Nakî Nûr u Vâlâdandır

Bu halkıñ yüzde birisi bilemez kimdirir bunlar
Bilenler bildiler kim bu Hasan ‘ Asker gınâdandır

Gelir bir gün zuhûr eyler cihâna yetmiş nûr eyler
Ki şıdık ile inan sen kim on ikinci imâmdandır

Ey ‘ Abdullâh bu(n)lara sen şıdıkla gönül bağla
Bunlara iltifat ile gönül vermek imândandır

(131/109)

F. Edebi Şahsiyeti

20.yy. Tasavvuf Edebiyatı temsilcilerinden sayabileceğimiz Abdullah Konbul eserlerini sanat için değil birilerine Allahı anlatmak için yazmış, eserlerinde sanat kaygısı gütmemiştir:

Deme niçün yazdın bu kadar sözler
Geçti birçok günler bir hesâb eyle
Niçün Hakkı görmez o güzel gözler
Cân gözünü aç da bir hesâb eyle

(158/137)

‘ Aceb ben söylesem râzım olur mu kimseler irşâd
Ne haddim var benim hâşâ neyimden olalar irşâd

(14/12)

Abdulah Konbul şiirlerinde dini tasavvufi terimlere sıkça yer vermiş ve eserlerinde bunu bir amaç edinmiştir:

‘ Âlem -i dünyaya mağrûr olma ki aldar seni
Zevkine dönmez bu çenber çünkü ahlâkı denî

(21/16)

Şâkîya doldur o câmı doluca ver sen baña
Öyle bir sekrân olayım hep gören kalsın tañ‘ a

Görmesin yokluk nedir varlık nedir olsun cünûn
Bu sözü sen gûş idersen âferîn olsun saña

Hırka-pûş olsun bevvâptan bilmesin kimse anı
Her gören atsın kırılmaz taşları vursun baña

(139/120)

Tasavvufun en önemli özelliği olan insan sevgisini şiirlerinde birçok yerde belirtmiştir:

Hoş geçin ‘ âlem ile
Yıkma gönlün kimseniñ
Sözünü tatlı eyle
Yıkma gönlün kimseniñ

Bilmezsın kimde ne var
Fenâ değil iyi de var
Eyle sen kalbe tımar
Yıkma gönlün kimseniñ

Göñül evi yıkanıñ
Yıkiğdir evi anıñ
‘ Azâba düşer cânıñ
Yıkma gönlün kimseniñ

(92/76)

Abdullah Konbul’un dili Yunus’un dili gibidir, sadedir ama anlam derinliği vardır:

‘ Âcizim ben yoktur ‘ ilmim yâ nasıl söz söyleyim

Luţf idüben baña kuvvet vere ol demde Hudâ

(1/1)

Bakma hem dertsizlere
Derdi çokdur dünyanıñ
Virme sermâyen yele sen
Soñu yokdur dünyanıñ

(6/6)

Abdullah Konbul ehl-i beyt sevgisine ayrı bir önem vermiş ve Kâdiriyye tarikatının da etkisiyle şiirlerinde ehl-i beyt sevgisine değinmiştir:

Derdime dermân sendedir
Sevgilerimiz tendedir
Cânlara cânân sizdedir
Yâ Muştafâ yâ Murtażâ

(48/36)

Muhammedin çok sevdiği
Hasan ile Hüseyindir
Alıp kucağa öptüğü
Hasan ile Hüseyindir

‘Alî de onları sever
Görmeğe o gâyet ömer
Yüzünü yüzüne sürer
Hasan ile Hüseyindir

Fâtımânıñ yavrusudur
Sevgi onlar sevgisidir
Dünya ahret süsüdür
Hasan ile Hüseyindir

Kim ki sevmez o cânları
Yoktur anıñ îmânları

İki cihân imâmları
Hasan ile Hüseyindir

Bu yâre pek ağır yâre
Buña bulunur mu çâre
Gidenler toğru diyâra
Hasan ile Hüseyindir

Bu vaç' ayı duyan ağlar
Gözleri su gibi çağlar
Şararup şolan o bâğlar
Hasan ile Hüseyindir

Yazdım ihvâna bunları
Okusun bu dîvânları
Ağretin sultânları
Hasan ile Hüseyindir

‘ Abdullâh sözleriñ çokdur
Bunları sevmeyen yokdur
Sözleri özleri Haktır
Hasan ile Hüseyindir

(25/21)

‘ Alînin gülleri şolmaz
Her bir ‘ alî ‘ Alî olmaz
‘ Alîyi hergiz bilmez
Meded ‘ Alî arslan ‘ Alî

(63/52)

Dinin ilme engel olduğunun söylendiği bir devirde Abdullah Konbul tasavvufun ilme önem verdiğini belirtmiş ve ilimle dinin ayrı olamayacağına değinmiştir:

Kimi uçak ile uçar
Sâ' atde ma' zîye geçer
Bu şan' atlar zuhûr itdi
Kıyâmetten nişân oldu

Bu şan' atlar Hakkın yüz binde
Bir ' ilmi değildir hâ
Bunlar lâzım bugün bize
Bize bunları fen buldu

(18/15)

Abdullah Konbul zamandan şikâyette bulunmuş devrin değişmesinden,
zamanın başkalaşmasından dert yanmıştır:

' Abdullâh söyleme sözün tutulmaz
Bu zamânda helâl ğuruş satılmaz
Yıkma bir kalbi ki kolay yapılmaz
Göñül iklimine secde kârımız

(23/19)

Abdullah Konbul dünyadan, dünyanın derdinin çok olmasından, insanın
dünyada baki kalacağını sanmasından şikâyetçidir:

Bu dünyanıñ vefâsı yok
Uşandım ben bu dünyadan
Miñneti zaħmeti pek çok
Uşandım ben bu dünyadan .. szs

Dünya saña kalır şanma
Şaķın sen buña inanma
Bunuñ çün âteşte yanma
Uşandım be0n bu dünyadan

(32/24)

Abdullah Konbul kadınlardan, kadınların devirle birlikte ahlaki
erozyona açık olmalarından şikâyetçidir:

Delik deşik ayakkağı
Gezerler kapı kapı
Yüzden attılar nikâbı
Şimdi serbestir kadınlar

(28/23)

Nâzlıdır kibârdır ortadır boyu
Eviñ bulunmaz içecek şuyu
Ėâyetle çirkindir çekilmez huyu
Ne şorup anlayan ne de bilen var

Evinde bir radyo bir de kıaryola
Gezerler bay bayan hemân kol kıola
Bilmem ki bu işiñ şoñu ne ola
Ne sonuñu bilen ne de gören var

Elmas toka şokmuş başına
Yetmişliğe şorsan on dört yaşında
Gözü sürmelidir lastik kıaşında
Şallanıp gezmede şeref ü şân var

(141/121)

G. Eserleri:

1. Divançe:

Aynı zamanda üzerinde yüksek lisans tezi olarak çalıştığımız eser; ailesinde bulunmaktadır. Dîvân'ın ölçüleri 260x180-170x110 mm,187 yapraktır. Eser Abdullah Konbul tarafından kaleme alınmış ve müsvedde olarak bırakılmıştır. Yazı çeşidi rik'adır. Dîvân'da şiirler hece ve aruz karışık verilmiş bir sıra gözetilmeden yazılmıştır. Eserin sonuna yazar başka şairlerden şiirler eklemiştir. Yazar eserin sonunda eserini 1957 yılında tamamladığını belirtmektedir.

2. Dakaik-i Ümniye:

Eser küçük bir risalecik olup düzyazı şeklindedir. Torunu Zeki Konbul tarafından Latin alfabesine çevrilmiş ve sadeleştirilmiştir. Eserde Allahın büyüklüğü, bağışlayıcılığı, peygamberimize hürmet, günahlardan kaçınmak, tövbe etmek, Allah'a itaat etmek, Allah'ı bilmede ilmin ve Allah'a aşk ile bağlanmanın önemi anlatılmıştır.

3. Dede mi Haklı Hoca mı Haklı?:

Hacı Abdullah Konbul'un Türkçe kaleme aldığı bir eserdir. Eserde Alevî Dedeleri ile Sünnî Hocaların arasındaki tezatları, her iki tarafın da iddialarındaki yanlışları, birçok önemli esere dayandırarak izah etmeye çalışmıştır. Aslında her iki tarafın da birbirlerini tenkit etme yerine hoşgörü içinde, gerçek olan doğru yol üzerinde birleşmeye davet etmiştir. Eserde konuyla ilgili birçok örnek bulunmaktadır. Eser düzyazı olarak kaleme alınmıştır.

4. Mevlid Arasında Kalp Nurlatan İlahiler:

Eser 16 sayfalık küçük bir risaledir. Yazar bu eserinin önsözünde eserini fasikül fasikül çıkartacağını belirtmiş fakat daha sonra divançesini yazmış ve bu şiirlerine divançesinde yer vermiştir. Eser 1955 yılında basılmış ve Milli Kütüphanede 1955 AD 2223 numarada bulunmaktadır.

H. Abdullah Konbul'dan Anılar

Abdullah Konbul çocukları ve torunlarıyla hayatında karşılaştığı bir kısım olayları paylaşmıştır. Bu olayların çoğu unutulsa da torunları vasıtasıyla bir kısmı bize ulaştırılmıştır. Abdullah Konbul'un şahsiyetini anlamamız açısından önemli olduğu için biz de tezimizde bu anılara yer verdik.

Çocukluğumda Arapgir'e ziyarete gittiğimizde bir gün elimden tutarak çok değer verdiği bir dostu olan ve o sıralarda hasta olan Kasım Hoca'yı ziyarete gittik. Yatağında yatıyordu odanın bir duvarı boydan boya kitaplıktı. Kasım Hoca; Hoş geldin Hacı, geçen gün yarım kaldı, şu konuyu

bitirelim, zira senin dediğin yanlış. O konu filan kitapta öyle yazmıyor dedi. Dedem de, hayır Hocam benim dediğim gibi yazıyor, dedi. Kasım Hoca yahu hasta olmasam şimdi şu kütüphaneyi alt üst eder o kitabı bulurum; ama kalkacak halim yok, demesi üzerine dedem ayağa kalktı kütüphaneye bir süre baktı ve bir rafa uzanarak eline epey kalınca bir kitap aldı. Buyur Kasım Hoca kitap burada bak, dedi. Bu kez Kasım Hoca yahu Hacı onun içinde o konuyu nerden bulacaksın, O bir günde bulunmaz demesi üzerine dedem kitabın sayfalarına üfleyerek bir sayfa açtı, İşte buldum Hoca al oku bakalım ne yazıyor, dedi. Konuyu okuyan Kasım Hoca dedeme dönerek yahu tövbe olsun! Seninle bir daha dini konularda iddia etmem. Koskoca kütüphanede bu kitabı bulacaksın. İçinden de üfleyerek konunun yazılı olduğu sayfayı bulacaksın. Sayfada da hakikaten senin dediğin gibi çıkacak. Sen hakikaten farklı birisin Hacı tebrik ediyorum seni dedi. İlginçtir: Kasım Hoca Vefat anında oda da bulunanları ayağa kaldırmış sessiz ve saygılı bir şekilde durun Hz. beni almaya geldi deyip tebessüm ederek aman efendim, Niye zahmet ettiniz ben zaten yanınıza geliyordum diyerek ruhunu teslim etmiştir.⁶

1. Arapgir'den Anılar.

Babam akşamları çarşıdan eve gelirken etrafa bakar gariban veya yabancı, kalacak bir yer bulamamış biri varsa alır eve getirirdi. Yemekten sonra, “Ya Rabbi” bugün soframızı misafirsiz bırakmadığın için sana şükürler olsun, diye dua ederdi. Bir akşam yine birisi ile geldi, yemek yediler daha sonra ilahi bir sohbete başladılar. Namaz kıldılar tekrar devam ettiler. Bir ara babam getirdiği misafire; “Efendi biz 40 kişiyiz dün aramızdan biri vefat etti. Seni bu gece aramıza alalım seni uygun gördüm.” dedi. Misafir; “Hele yarın kasabaya döneyim sonra tekrar geldiğimde cevap veririm.” dedi. Ertesi gün akşam vakti nefes nefese geldi. “Aman Hacı Efendi çabuk beni kabul et. Ben nasıl oldu da o an akıl edemedim çok çok özür dilerim.” dedi. Babam; “Efendi ben sana o akşam teklif ettim kabul

⁶ Zeki KONBUL, Kişisel Görüşme (15 Nisan 2013)

etmedin gittin. Dün gece Erzincan'dan bir Terzi'yi aramıza aldık. Sen hakkını kullanamadın.” dedi.

Hacı Abdullah Efendi farklı bir hal sahibi idi. Çarşıda esnaflarla birlikte otururken bir köylü yanında küçük bir çocukla gelir ve Hacı dayı, bu çocuğun kolu yara oldu şuna bir nefes et demesi üzerine kızmış ve doktor dururken bana niye geliyorsun diyerek doktora göndermiştir. Birkaç gün sonra aynı kişi çocuğuyla tekrar gelip Hacı dayı Doktor buna çare bulamadı. Yara gittikçe büyüyor diye ağlayarak yardım ister. Bunun üzerine eline bir kömür parçası alarak yaranın etrafını çizip dua eder. Üç gün gelmelerini ve kimseye söylememelerini tembih eder. Hikmeti ilâhi çocuğun kolu gün be gün iyileşir.⁷

Bir gün çarşıda bir ağacın altında oturup birkaç arkadaşı ile konuşurken birisi gelir. Tasavvufla ilgili bazı meseleler sorar almış olduğu ârifane cevaplar karşısında şaşırın kişi, daha sonra işi başka konulara getirerek tarikat ehlinin insanları kandırdıklarını, marifet, keramet diye bir şeylerinin olmadığını iddia etmesi üzerine, Hacı Abdullah Efendi; adama “Sen marifeti de kerameti de görsen inanmazsın.” der ve adama; “Şu yandaki çuvaldan bir avuç arpa al, İçinden bir tanesini seç bana ver.” der. Arpayı veren kişiye; arpa ne işe yarar malûmdur değil mi? der. Peki, bunun eli ayağı var mı? Bunun canı var mı? diye sorduğunda, yoktur cevabı alır. Bunun üzerine adam güler ve oradakilere, ben size demedim mi? İşte bunların ilmi buraya kadar burada şaşırırlar işi başka tarafa çekerler, diye söylenirken Hacı Abdullah Efendi; adama; “Bak evlat iyi bak.” der. Ve besmele çekerek arpa tanesini yanındaki ağacın gövdesine bırakınca arpa tanesi yukarı doğru tırmanır gider ve kaybolur bunun üzerine orada bulunanlar, şaşırıldığı gibi soruyu soran da geldiği gibi hızlı hızlı ortadan kaybolur.⁸

2. Malatya'da anılar;

⁷ Zeynel KONBUL, Kişisel Görüşme (15 Nisan 2013)

⁸ Zeynel KONBUL, Kişisel Görüşme (15 Nisan 2013)

Babam Musa Kâzım'ın Malatya'da kurduğu bir iş ortaklığı nedeniyle bir sene orada ikamet etmemiz gerekiyordu. Ailece bir yıllığına Malatya'ya yerleştik.

Birkaç hafta sonra dedem Arapgir'den yanımızda kalmaya geldi. Aradan 10 gün geçmişti bize, ben Elazığ'a Hacı Muharrem Sırrı Efendi'nin yanına ziyarete gidiyorum merak etmeyin dönerim, dedi, gitti ve iki gün sonra döndü. Bir gün yandaki odaya namaz kılmaya geçti, o arada komşumuz olan bir hanım, bize oturmaya geldi. Anneme; "Komşum senin kayınpederin tarikatlı galiba dedi. Annem her ne kadar yok falan dedi ise komşu hanım, bize gelirken evde miyiz, diye dedemin namaz kıldığı odanın camından içeriye bakmış, sonra da yan odada olduğumuzu görünce içeri gelmiş. Dedi ki; "Camdan baktığımda kayınpederinin biri sağında biri solunda iki şeyh ile namaz kılıyordu onun iki şeyhi var galiba." deyince annem de ben de şaşkınlığımızı saklayamadık. Söylediği doğru idi dedemin iki şeyhi vardı. Meğer o hanım komşumuz da tarikatlı imiş. Allah (cc) gönül gözünü açmış. Zira dedemin ilk şeyhi hayatta değildi ikincisi ise Elazığ'da ikamet etmekte idi ve Malatya'da bizim evde dedemle namaz kılıyorlardı.⁹

3. Arapgir'den Almanya'ya Giderken

Diğer bir kayda değer olay da küçük oğlu (Hasan Konbul) 1970 yılında Almanya'dan Arapgir'e izine gider. Dönüşte babası Hacı Abdullah Efendi'yi de beraberinde Almanya'ya götürür. Avusturya'ya geldiklerinde yanlarında yiyecek ekmekleri kalmaz. Günlerden pazar olduğu için her taraf kapalıdır. Kuvvetli bir yağmur da yağmaktadır. Küçük bir kasabanın içinden geçerken Hacı Abdullah Efendi oğluna; Hasan arabayı acele kenara çek, der. Şaşkınlıkla arabayı kenara çeken oğlu, ne oldu baba hayırdır, deyince, bak oğlum, der. Karşı kaldırımında saçağın altında konuşan 4-5 kişiyi göstererek; şu siyah montluya git ekmek iste o sana ekmek verecek, der. Arabayla karşı yöne yanaşan oğlu, adamın yanına giderek ekmeklerinin kalmadığını, acaba herhangi bir yerden ekmek almam mümkün mü diye

⁹ Zeki KONBUL, Kişisel Görüşme (15 Nisan 2013)

sorunca siyah montlu olan adam; gel benle, der. Köşenin yan tarafına dönünce bakar ki orada fırın var işçiler ertesi gün için ekmek pişiriyorlar, adam da fırının sahibi imiş hemen birkaç tane alır, parasını vermek isteyince, adamın verdiği cevap ilginçtir; yolda kalmış insanlara yapılan yardım için para alınmaz, der. Halbuki Avrupalılar parasını almadan arkadaşına tek bir sigara dahi vermezler. Oğlu ekmekleri alıp arabaya biner oradan ayrılırken fırıncının babama tebessüm ederek el sallamasını da anlayamadım der.¹⁰

4. Almanya'dan Anılar;

Almanya'da yaşanan diğer bir olay; aşırı derecede sigara içerdi. Almanya'daki sigaralardan olsa gerek biraz öksürmeğe başlamıştı, kardeşimle beraber hemen bizim aile doktorumuza götürdük. Yaşlı bir Alman doktordu, hasta olan Türklerin evlerine gittiğinde bizi tercümanlığa çağırırdı. Muayeneden sonra hemen İslamiyet'ten ve Kuran'dan sorar bilgi edinirdi. Hacı Abdullah efendiyi kontrolden sonra o yaşına rağmen dedemizi çok iyi bulmuştu. Bir de röntgene koyarak kontrol etmek istedi, Doktor röntgenden bakarken birden rengi değişti ve bize el ile gel diye işaret etti yanına gittiğimizde bize; “Çocuklar Allah diye inandığınızı görmek ister misiniz?” deyince şaşırдық, bize röntgen cihazını göstererek; “Bakın bu adamın ciğerleri yok, röntgende çıkmıyor, siz kendisine bir şey söylemeyin. Bu şekilde bir insanın yaşaması bir saat bile mümkün değil. İşte bu ancak sizin Allah dediğinizin işi olsa gerek.” deyince o da biz de şaşkınlık içinde kaldık. Dedem; ne oldu çocuklar ne diyor doktor, deyince kendimize geldik. “Seni bu yaşına rağmen çok sıhhatli buldu dede, merak edecek bir şey yok.” dedik. Doktordan çıktıktan sonra arabayla eve dönerken bize; “Evlatlar, Allah (cc) bazen bazı kullarında kerametini hikmetini gösterir o kerameti gören kulunu irşat eder hidayete erdirir. Eğer bunu bir gayrimüslime gösterirse imana gelir Müslüman olur. Bu doktor da gördü ama iman

¹⁰ Zeynel KONBUL, Kişisel Görüşme (15 Nisan 2013)

etmedi. Ama buradaki Müslüman Türklere yaptığı tıbbi hizmet ve gösterdiği yakınlık ve Allah'a inancı ola ki onun kurtuluşuna sebep olur.” dedi.¹¹

Parmaklarını yummakta zorluk çektiği için doktor soğan yemesini tavsiye etmişti. Her yemekte ısrarla önüne soğan koyarlardı bir gün; “Çocuklar ben istemedikçe soğan vermeyin. Zira sohbetimi dinlemeye gelen melekler rahatsız oluyor. Ben isteyince yerim.” dedi.¹²

5. Askerlik anıları

Almanya’da iken bir gün kendisine askerliği ile ilgili anılarından sorduğumuzda, evlatlar o kadar çok yıllarım savaşta geçti ki hangisini anlatsam bilemiyorum dedi ve Kafkas cephesi ile ilgili çok ilginç şeyler anlatmağa başladı. Ruslarla savaşıyorduk iklim soğuk ve kış sertti yiyecek az silahımız az giysilerimiz soğuğu kesmiyordu. Ayakkabılarımız da kısa konç olduğundan ayaklarımız üşüyordu bu çetin hallerde savaşıyorduk. Yılmıyorduk ve kimse halinden şikâyetçi değildi. Rusların elinde; bizim geveze dediğimiz değişik bir silah vardı ateşe başladı mı durmuyordu, kafamızı siperden çıkaramıyorduk, sonradan öğrendik ki adı makineli tüfek imiş. Askerin içinde saf görünümü olan bir er vardı, ben tasavvuf eğitimi aldığım için onun bir meczup olduğunu anlamıştım, sıkça benimle sohbet ederdi. Bir gün yine geveze ateşe başladı başımızı siperden çıkaramıyorduk. Meczup yanıma geldi bana komutanım bana müsaade et ben gece gidip şu gevezeyi alıp geleyim dedi. Durumu tabur komutanına ilettim önce pek ciddiye almadı, fakat asker çok ısrar ediyordu, Bunun üzerine tabur komutanı, evladım sana bir şey olursa, burada ailen öbür tarafta da, Allah bizden sorar, böyle bir şeye nasıl izin vereyim dedi. Bunun üzerine asker komutanım benden ve ailemden yana haklar sana helâldir. Sen yeter ki bana izin ver diye çok ısrar edince komutan izin verdi. O gece yanına hiç kimseyi istemedi ve yalnız olarak gitti. Sabah gün doğmadan baktık ki karşı taraftan

¹¹ Zeki KONBUL, Kişisel Görüşme (15 Nisan 2013)

¹² Zeki KONBUL, Kişisel Görüşme (15 Nisan 2013)

bir karaltılar geliyor, tetikte bekler duruma geçtik. Yaklaştıklarında baktık ki bizim asker gevezeyi ve 5 sandık mermisini 7 Rus askerine taşıtarak, geliyor hemen askerlerden de yardımcı gönderdik, siperin içine aldık. Hepimiz hayrette kaldık kendisini tebrik ettik. Gevezenin nasıl kullanılacağını da Rus askerden öğrendik. Ertesi günü bizde yayılım ateş'e bizdeki geveze ile karşılık verdik.

Aynı cephedeki diğer bir anısında da: Tabur komutanı bir gün beni yanına çağırıldı. Bana önünde duran küçük bir haritada bir yer göstererek, Hacı; bulunduğumuz yere birkaç günlük mesafede işaretli bir köy var, askere sor bakalım bilen var mı varsa yanına birkaç asker ve hayvan al buraya git işimize yarar ne bulursan al gel dedi. Askerin içinde o yöreyi bilen iki kişi ile altı tane de at alarak yola çıktık. Gece bir Müslüman köyüne geldik bir kapıyı çalıp köyün muhtarına haber vermesini istedim. Muhtar geldi o gece orada konakladık. Sabahleyin köyün muhtarı ile konuştuğumuzda aradığımız köyün ismini sordum. Bildiğini söyledi gideceğimiz tepenin ismini de sordum. Sorduğunuz tepe bizim buraya daha yakın o köye gitmenize gerek yok ben sizi götürürüm dedi. Beraberce yola çıktık evraktaki yere benzer olan bir yerde durduk onlara orada beklemelerini söyleyip ben evraktaki çizime göre bir gizli giriş kapısını aradım buldum. Kapıyı açtım içerisi bir tepenin altına yapılmış çok büyük hangar gibi bir yerdi. İçeriye biraz göz gezdirince hayretten ağızım açık kaldı içerisi peksimetler battaniyeler çizmeler, silah ve mermiler ile doluydu. Oradan koşarak dışarı çıkıp askerlere seslendim onlar da geldiler, köyün muhtarına köye gidip ne kadar hayvan bulursa alıp gelmesini kimseye bir şey söylememesini, kendisinin de bizimle beraber cepheye bunları taşıyıp daha sonra hayvanları alıp geri dönebileceğini anlattım. Muhtar 13 hayvan bularak geldi hayvanları yükleyip kendimiz de üstümüze sağlam giysiler giydik. Cepheye nasıl gittiğimizi hatırlayamıyorum. Komutan da şaşırıldı götürdüklerimizi hemen dağıtıp daha fazla hayvan alarak tekrar geri gittim. Tam altı sefer yaptık bunları kimin ne zaman hazırladığını komutana sorduğumda. Padişahımız Abdulhamit Han zamanında olası bir harp için

tedbir olarak saklanmıştır dedi. Daha sonra taarruz emri geldi ve saldırdık Rusları geri püskürttük köyleri tekrar geri aldık.

Köyleri geri aldığımızda köylüleri toplayıp; Ruslar size eziyet etti mi işkence yaptılar mı kadınlara kızlara saldırdılar mı diye sorduğumuzda, Köylüler hayır Ruslar asla böyle bir şey yapmadı. Bu sorduklarınızı bize Ermeniler yaptı sizin geleceğinizi anlayınca da Ruslarla kaçtılar dedi. Ve şunu anlattı; Rusların komutanı bizi her cuma camiye topluyordu tercümanı vasıtası ile diyordu ki namazınızı kılın dua edin Allah sizin duanızı kabul ediyor. Ama duanızda Türk askeri için dua etmeyin deyin ki kim adaletli davranıyorsa o galip gelsin. O anda Allah deyip ağladım ve Rabbime şükrettim. Demek ki adaletli olan bizmişiz.

Meczip olan arkadaşı ile birlikte terhis olurlar. Arkadaşı Sivashıdır birlikte Sivas'a arkadaşının köyüne gelirler, kendisi oradan memleketi Arapgir'e devam edecektir. O gece misafir edilir, sohbet sırasında köylüler 6 aydan beri yağmur yağmadığını, aşırı derecede susuzluk olduğunu anlatırlar. Mevsim yaz olduğundan yataklar dama serilir gece damda yatarlar. Sabaha karşı meczup uyanır, Hacı kalk Sivas'ın kazığını çektim yağmur geliyor, der. Hayırdır ne oldu ne kazığı deyince; rüyamda melekler bana gökyüzünü gezdiriyorlardı bir ara bir sürü kazıklar gördüm. Her birinin üzerinde köylerin şehirlerin ismi yazılı idi, bunlar ne diye sordum. Bunlar o şehrin yağmur kazıklarıdır emir gereği o kazığı çekeriz ve oraya yağmur yağar dediler. Bunun üzerine meleğe Sivas'ın kazığı hangisi, beni yanına götür de göreyim dedim yanına götürdüler. Aniden kazığı yerinden çektim, dedi. Hemen herkese seslenerek uyandırdık. Derhal yatakları evlerine taşımalarını yağmurun gelmek üzere olduğunu söyledik. Kimisi inandı kimi inanmadı ama biraz sonra öyle bir yağmur geldi ki yataklarını dahi içeri alamadılar, ancak kendilerini içeri attılar. Bir hafta orada kaldıktan sonra ancak memleketime yola çıkabildim.¹³

¹³ Zeki KONBUL, Kişisel Görüşme (15 Nisan 2013)

2. BÖLÜM

DİVANÇENİN ŞEKİL VE MUHTEVA AÇISINDAN DEĞERLENDİRMESİ

A. Şekil Özellikleri:

Vezin:

Abdullah Konbul, Divançesinde hem aruz hem de hece veznini kullanmıştır. Bu vezinler ve şiir numaraları şu şekildedir:

(Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün)

(1/1), (21/17), (27/22), (36/27), (37/28), (50/44), (53/46), (58,50),
(78/64), (79/65), (84/69), (104/86), (132/111), (137/117), (139/120),
(167/148), (162/143), (168/149), (175/151)

(Feilâtün / feilâtün / feilâtün / feilün)

(164/145)

(Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün)

(1/1), (3/3), (4/4), (5/5), (9/8), (10/9), (14/12), (24/20), (34/26), (38/29),
(38/30), (42/34), (42/35), (45/38), (46/40), (47/41), (52/45), (54/47),
(68/55), (80/66), (85/70), (93/74), (93/77), (100/83), (102/84), (105/87),
(113/93), (131/109), (144/125), (162/142), (165/146), (170/150)

(5'li hece ölçüsü)

(41/33), (145/126)

(7’li hece ölçüsü)

(6/6), (43/36), (92/76), (145/126)

(8’li hece ölçüsü)

(2/2), (11/10), (16/13), (17/14), (17/15), (20/16), (25/21), (28/23),
(32/24), (33/25), (39/31), (40/32), (44/37), (45/39), (48/42), (49/43),
(55/48), (57/49), (60/51), (62/52), (64/53), (70/57), (72/58), (73/59),
(75/61), (77/63), (87/71), (88/73), (89/74), (91/75), (94/78), (98/81),
(103/85), (107/88), (108/89), (110/90), (111/91), (112/92), (114/94),
(115/95), (116/96), (120/99), (122/101), (124/102), (126/104), (127/106),
(132/110), (133/112), (134/113), (135/114), (135/115), (136/116),
(138/118), (138/119), (144/124), (148/128), (149/130), (150/131),
(151/132), (152/133), (155/135), (159/138), (160/139), (161/140),
(163/144), (166/147)

(8’li hece ölçüsü) (11’li hece ölçüsü)

(8/2), (6/7)

(11’li hece ölçüsü)

(8/7), (22/18), (23/19), (65/54), (74/60), (76/62), (87/72), (96/79),
(97/80), (99/82), (117/97), (118/98), (121/100), (125/103), (126/105),
(128/107), (129/108), (140/121), (142/122), (143/123), (146/127),
(148/129), (154/134), (156/136), (158/137), (176/152), (177/153)¹⁴

¹⁴ Burada şiirin şekil özelliklerinin bulunmasında bu kaynaklardan faydalanılmıştır:

Dilçin, Cem (2009) *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları;
İpekten, Haluk (2004): *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, İstanbul: Dergah
Yayınları No: 152.

B. Muhteva Özellikleri

1. Şahıs ve Yer İsimleri

Divançede yer alan ve Abdullah Konbul'un şiirlerinde geçen yer ve şahıs isimleri şunlardır:

Muştafa (108/88)

‘Ali (109/89 (25/21) (62/52), (82/67), (83/67), (117/97), (118/97)

‘Ali Musa Rızâ (131/109) (169/149)

‘Ali Takî (169/149)

‘Ali Zeynel Aba (131/109)

‘Aliyyül murtaza (131/109 (168/149)

‘Aziz-i Mısr (81/66)

Abdâl Musa (31/23)

Âdem (115/95)

Ahmed (109/89)

Anadolu kavağı (94/78)

Bâkır Muhammed (168/149) 131/109)

Boğaz (94/78)

Hasan ‘Asker gınâ (131/109)

Ebu Bekir (144/125)

Ebu cehil (144/125)

Ehl-i beyt (128/107) (130/108)

Faţıma (62/52)

Fehmi Baba (41/32)

Ĥabibullah (160/139)

Ĥasan (131/109 (145/125) (160/138) (62/52) (25/21) (161/140)

Ĥasanül Askerî 169/149)

İbrahim (159/138)
İmam Cafer ' Ali (131/109)
İmam Muhammed Mehdi (169/149)
İmam-ı Cafer-i Sadık (168/149)
İncil (157/136)
İsma' il (159/138)
Karadeniz (94/78)
Kerbelâ (68/55) (131/109) (145/125) (160/138) (167/148) (168/149)
Maħmûd-livâ (165/146)
Mah-ı Muħarrem (128/107)
Muħammed (62/52) (82/67) (115/95) (116/95) (120/99) (144/125)
(149/130) (159/138) (160/139) (83/67)
Muħammed Muştafa (164/145) (165/146) (168/149) (131/109)
Murtaza (48/42)
Musa-yı Kazım (131/109) (169/149)
Muştafa (48/42) (145/125)
Nakî Nûr u Vâlâ (131/109) (169/149)
Rasul u Kibriyâ (165/146)
Rasûlallah (84/69) (89/74) (90/74)
Şeytân (160/139)
Şimir (130/108)
Taġi Nûr-ı Ĥudâ (131/109)
Tevrat (157/136)
Yezid (50/44) 129/108) (166/1479 (167/1489 (128/107)
Zeynel ' Abâ (168/149)

2. Deyimler

Divançede geçen deyimler:

gönül al- (155/135)

ah ile efgan et- (51/44) (167/148)

aklı başına gel- (66/54) (152/133)

aklı fikri git- (40/32)

aklın aldır- (176/152)

aklını başına takın- (93/76)

alemi derde koy- (53/46)

aşk ile yan- (90/74)

aşkına düş- (126/105) (127/106)

ayağın sıkı bas- (125/103)

ayağında toz ol- (135/114)

azad et- (134/113)

bağı bostanı bozul- (138/119)

bağı dağ eyle- (76/62)

başı sevdalı ol- (103/85)

başına haller gel- (89/73)

başını kurban et- (80/65)

belasını bul- (82/67)

beli bükül- (132/110)

benzi sarar- (112/92)

bir pula sat- (99/81)

bir söyleyip iki dinle- (44/36)

boğazında kal- (56/48)

boşa çalış- (27/22)
boyun eğ- (68/56)
can gözünü aç- (158/137)
can kuşu uç- (67/54) (74/59) (115/94) (147/127)
candan geç- (140/121)
canından ilikler sököl- (132/110)
canımı ateşe dağla- (43/36) (150/131)
ciğeri dağlan- (149/130) (57/49)
ciğeri kebab ol- (112/92)
dağları erit- (126/105)
daldan dala atla- (71/58)
Deliniñ öğüdü çok ol- (9/7)
derd ile yan- (10/9)
derdi derde kat-(5749) 139/119)
derdine derman bul- (60/51) (105/87) (82/67) (99/82) (100/82)
derdine derman ol- (57/49)
dert ile piş- (127/106)
dertlere derman eyle- (149/130)
dili lal ol- (155/135)
dilinden kesme- (169/149)
dünyanın kuyruğun çek- (7/6)
dünyanın yükünü yüklen- (148/129)
düşmanları güldür- (148/129)
el al- (9/8)
eli avucu boş ol- (115/94)

elinde fırsat kalma- (10/9) (81/66)
fenaya düçar ol- (138/118)
feragat eyle- (177/153)
feryadı figan et- (91/75)
gece gündüz sayıkla- (150/131)
gençliğe aldan- (147/127)
gönlü yüce ol- (98/81)
gönlünü bağla- (74/60)
gönül evi yık- (92/76)
gönül ver- (131/109) (150/131) (150/131)
gönül yık- (8/7) (76/62) (92/76) (154/134)
göz yaşı sele (dön)- (41/33) (111/91)
gözden yaş dök- (131/109) (132/110)
gözlerini kan et- (79/65)
gözü bağlı ol- (92/75)
gözü tok ol- (75/61) (159/137)
gözün aç- (10/9) (38/29) (61/51) (74/59) (94/77) (111/91) (143/123)
(75/61)
gözündeki perdeyi yı- (146/127)
gözyaşı sele dön- (72/58) (112/92)
gününü boşa geçir- (104/86)
hak yola git- (12/10)
hakkın divanına dayan- (120/99)
hali yaman ol- (104/86)
haraba yüz tut- (11/10) (77/62)

havzı kevserden iç- (148/128)
hırsından gözü kızar- (122/100)
iç yüzünü bil- (86/71)
iki gözü kan ol- (155/135)
ismini dilinde gezdir- (127/105)
kara sevdalara dal- (66/54)
kara topraklara kat- (154/134) (155/134)
karalar bağla- (132/110)
kemendin boynuna bak- (49/43)
kendi başını taşla- (71/58)
kendini dünyaya ver- (113/93)
Kurban ol (27/22) (40/32) (84/68) (163/144) (117/97) (135/114)
(136/116) (137/117) (149/130)
matem tut- (128/107) (161/140) (161/140) (166/147)
nefsine hakim ol- (44/36) (175/151)
nefsine uy- (104/86) (109/89) (145/126) (147/127) (176/152)
onulmaz yaralar aç- (119/98)
para etme- (54/46) (113/93) (142/122)
rahat yüzü görme- (50/44)
rahmetten gözün yum- (50/44)
serden geç- (126/104) (140/121)
sermayeyi yele ver- (6/6)
sevdaya sal- (65/54)
sonu hüsrana ol- (106/87)
sözleri acı ol- (155/134)

sözü ağır ol- (125/103) (29/23)
sözü tatlı ol- (126/104) (28/23)
sözü uzat- (20/16)
şerha şerha ol- (13/11)
şikayet et- (9/8)
tahtı hükümeti başına giy- (130/108)
talan eyle- (121/99)
tatlı bal eyle- (127/105)
tatlı söyle- (44/36)
temkinli dolaş- (9/7)
terbiyen takın- (147/127)
toz duman et- (47/41)
vakti tamam ol- (10/9) (128/106)
vaktini zayi et- (97/80) (104/86) (125/103)
varlık kasesin kır- (47/40)
visaline er- (135/114)
yakasını bırakma- (42//35)
yele ver- (151/132)
yok yere kelam et- (133/111)
yola dizil- (176/152)
yolda kal- (56/48)
yoldaş yap- (99/81)
yolu kışa uğra- (107/88)
yolunu bağla- (149/129)
yüce ol- (47/40)

yüksekten uç- (138/118) (154/134)
yüreği dağlı (ol-) (84/69)
yüreğine delik del- (89/73)
yüreğini ateşe dağla- (128/107)
yüz çevir- (163/144)
yüze gül- (5/5) (42/35) (60/51)
yüzleri aydın ol- (126/104)
yüzü birgün gülme- (137/117)
yüzü kara ol- (54)46) (83/68) (90/74) (158/137)
yüzünü çevir- (74/60) (134/113)
yüzünü dön- (42/35)
zabt et- (7/6)
zahmet çek- (68/56)
zayi et- (23/18)
zincirini çek- (80/66)
ziyan ol- (42/35)¹⁵

¹⁵ Burada listesi çıkartılmış deyimler için bu kaynaklardan yararlanılmıştır:

Aksoy, Ömer Asım (1988): *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, İstanbul: İnkılâp Yayınları;
Doğan, Ahmet (1995): *Deyimler Sözlüğü*, Ankara: Akçağ Yayınları; Hengirmen, Mehmet
(2011): *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, Ankara:Engin Yayınevi; Pakalın, Mehmet Zeki
(2004): *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü I-II-III*, İstanbul: Milli Eğitim
Bakanlığı Yayınları, 16. Baskı; Yıldırım, Alper (2010) *Yeni Atasözleri ve Deyimler
Sözlüğü*, İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınevi.

DÎVÂNCENİN TRANSKRİPSİYONLU METNİ

Bismillâhırrahmanirrahîm

(s. 1)

1.Şiir

(Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün)

(Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün)

Her sözümdede ism-i Hakkı söylerim ben ibtidâ

Hem şalat ile selâmı ol Habîbe iktidâ

Âline aşhâbına yârîne yârânına

Cümle vârim hem bu cânım yoluna olsun fedâ

‘ Âcizim ben yoktur ‘ ilmim yâ nasıl söz söyleyim

Luţf idüben baña kuvvet vere ol demde Hudâ

Verince gönlüme kuvvet taşar dalgalanır bir dem

Gidince kudreti dilden şanarsın sen anı mevtâ

Gelince ğaflet cânâ çıkar baştan olur fâsık

Gidince ğaflet benden olurum ‘ ilimde deryâ

Aman yâ Rab nasıl şerh eyleyem bilmem bu ebyâtı

Ki kudret sendedir her dem baña eyler isen sertâ

Muhabbet eylerdim ben kim yazam ihvâna bir tuhfê

Qabûl olsun yanında tâ bu nazmım cümlelerin yek-tâ

Füyûzât-ı İlâhîden olursa zerrece ihsân

Hâmeden zâhir olur çün nice bin dürlü şadâ

Oğuyub cümle aḥbâbım bizi yâda getirince

Bu ‘ Abdullâh günâhkâra edin bir fatiḥa i‘ tâ

(s. 2)

2.Şiir
(8’li hece ölçüsü)

Ey şeb-çerâğ-ı dü cihân
Nûr -ı ‘ âlem şafâ geldiñ
Cümle varlık saña ‘ ıyân
Nûr-ı ‘ irfân şafâ geldiñ

‘ Âlem saña hayrân olur
Gözü yaşı giryân olur
Yanar yanar püryân olur
Derde dermân şafâ geldiñ

Doğdu cihân buldu şafâ
Bizden gitti derd ü cefâ
Sensin bu ümmete şifâ
Şefa‘ atkân şafâ geldiñ

Doğduğun gün bütün cihân
Rakşa girdi kevn-i mekân
Zâhir oldu dîn ü imân
Bürhân-ı dîn şafâ geldiñ

Nice ‘ ilim nice ‘ irfân
Nihâyetsiz meânî kur’ân
İns ü cinne sensin bürhân
‘ İlm-i deryâ şafâ geldiñ

‘ Aşıkların gözü yaşı
Dertlilerin bağı başı
İki cihânın naqqâşı
Naqş-ı ‘ âlem şafâ geldiñ

‘ Abdullâh yaz sen nâci

Bir ‘amele yetmez gücü
İki dünyanıñ sertâcı
Nûr-ı Hudâ şafâ geldiñ

(s. 3)

3.şiiir

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Sadefden ayrı düşdüñ sen figân etmek zamânındır
Hem âh-ı derd ile yanmağ seniñ şimdi zamânındır

Elinde var iken fırsat geçirme vaqtiñi boşa
Bedende var iken kuvvet kazanç etmek zamânındır

Giden günler geri gelmez teessüf etme sen aşla
Günüñ bir gündür bir ancak o bir tek gün zamânındır

Figân-ı derd ile gözden aqıt sen dâimâ yaşlar
Gelen durmaz giden gelmez seniñ gitmek zamânındır

Gözüm görmez elim tutmaz bedende kalmadı kuvvet
Bulunmaz Haqqa yarar iş hacil olmağ zamânındır

Amân yâ Rab benim hâlim saña ma‘lûmdur ne edem
Qapuña gelmişim şimdi ki rahmetmek zamânındır

(s. 4)

Bu ‘Abdullâh kulu yâ Rab kamu ihvânla ‘affeyle
Çün ‘afv etmek seniñ kullarına luğ u kemâlindir

4. şiiir

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Bu dünya dâr- ı miñnetdir burada çok qarâr olmaz
Göñül saña yâr olmazsa saña bir kimse yâr olmaz

Süleymân-ı zamânsın sen çıkarma hâtemiñ elden
O deli nefsiñ yüze güler saña bir demde râm olmaz

Gözüñle gördüğüñ fehm et dime şuña niçün şöyle
Ânın iç yüzüne bak ki haqîkatde yalan olmaz

Şerî' at sırr-ı vahdetdir şağın zâyi' itme bir vaqti
Deliliñ sırr-ı kur' ândır bunu bilmekte âr olmaz

(s. 5) Aquben su gibi her dem gider isen Haqqa doğru
Erince ka' r- 1 deryâya oña artık kenâr olmaz

Ne söylersin ey ' Abdullâh bu halk aptal mıdır şandin
Ne söylersen saña söyle bu sözlere kanar olmaz

5. şiir

(Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün)

Leîâfet yok zamânîñ reng-i rûyında nedir bilmem
' Acepdir halkdaki neş'e bu kadar zevk nedir bilmem

Cihân başdan başa yansa içinde mertegi yokdur
Düşünmez hâlini bir kez ceâlet çün nedir bilmem

Zamânîñ soñuna kaldık bozuldu dünyaniñ keyfi
Bu almaqla bu şatmak hem bu külfetler nedir bilmem

Erişmez degmeniñ ' aklı tamâm hayrettedir ' âlem
' Uqûlun aklı çün irmez bu şan' atlar nedir bilmem

(s. 6) Devâm-ı mâh-ı şal ancak geçüp gitmektedir her dem
Uyanmaz bu dil-i şeydâ bu gafletler nedir bilmem

Bu dünya varlığı ancak beş on günden değil fazla

Ânın çün çekilen zaḥmet bu mihnetler nedir bilmem

Şafâ-yı hâtırın hoş tut kederlenme ey ‘ Abdullâh
Sen içtin bâde-i sekri ayık olmak nedir bilmem

6. şiir

(7’li hece ölçüsü)

Bakma hem dertsizlere
Derdi çokdur dünyanıñ
Virme sermâyen yele sen
Soñu yokdur dünyanıñ

Hem hayâ üzre yürü sen
Görme kimse ‘ aybını
Setr idüp gördükleriñ hoş
‘ Aybı çokdur dünyanıñ

(s. 7)

Gördüğüñ noḡsanlarıñ
Cümlesi sende bulunur
Luṭf idüb sen görme ânı
‘ Aybı çokdur dünyanıñ

Dünya bir dâr-ı fenâdır
Kimseye itmez vefâ
Sen şakin aldanma zîrâ
Raḥmı yokdur dünyanıñ

Bu çalışma bu kazançlar
Dünya içünse eger
Bütün ömrüñ boşa gitmiş
Yok kazancı dünyanıñ

Bir geçimden ötürü

Bunca çektiğın zahmet nedir
Yığdığın malı paranın
Kalanı hep dünyanıñ

Ele geçen ekmeği
Gafletle yemezsen eger
Ađret sultâanı olduñ
Ecriñ aldın dünyanıñ

Ey ‘ Abdullâh kimse dünyayı
Tutub zabt idemez
Baş a çıkmaz gör ki bu iş
Çek kuyruğın dünyanıñ

(s. 8)

7. şiir
(11’li hece ölçüsü)

Ezel-i âzâlde Hakkıñ emrini
Kimi yalan kimi doğru dediler
Her kişi burada yapar yerini
Kimi cennet kimi nârdır dediler

Hakkıñ emrin tutup nehyinden kaç ar
Göñül bahçesinde çiçekler aç ar
Ne kadar yanarsa ‘ âkıbet göçer
Burada hâli sen gör dediler

Alup satup aman doğruca çalış
Doğ ru olup sen de doğruya karış
Bu dünya hayatı hemân bir karış
Bundan uzun yolu yoktur dediler

Söz ile soğbeti sen güzel söyle
Âteş gibi yakma kimseyi şöyle

Sen gönül yıkmadan çok hazer eyle
Ev yıkanın evi olmaz dediler

Her zaman kelâmı ‘âlimle eyle
Oturub sözünü tatlıca dinle
Su’âl buyrulursa bir de sen söyle
‘Âlim huzurunda söz yok dediler

(s. 9) ‘Aklını başa al temkinli dolaş
Kimse ile itme aşla çi şavaş
Doğruca gidüben katreye ulaş
Geriye kalanı kırt yer dediler

‘Abdullâh bu sözü evvel sen işit
Vicdânla kendine doğru bir iş et
Hakkın emrini tutub aman doğru git
Delinin öğüdü çokdur dediler

8.şiiir

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Gör ey insân bu dünyada neler vardır
Könub her bir dala onca kemâlde pek zevâl vardır

Var ise ‘aşk-ı hicrânın yaçar başdan başa seni
Yalnız sen değil yanan bu ‘âlemde neler vardır

Şikâyet itme derdinden saña dermân yine dertdir
Bil ‘affin kadrini sen kim içinde çok şifâ vardır

Bu dünyada bulunmaz zevk hele mü’min için aşla
Bu zahmetler sonunda gör nice türlü şafâ vardır

Elin ermez gözün görmez Hakkın nûru fenârı var

O nârîñ içerisinde gülü vü reyhânları vardır

Eger dersen ki bu sözler Hâilullâha mahşûşdur
Hâlîl olmağa insânda nice dürlü devâ vardır

Alub insân-ı kâilden bir el dâim Hâkka doğru
Hâkkin has kulu olunca saña bin bir ‘atâ vardır

Gören hem gösteren oldur seniñ hiçbir şeyin yoktur
Aluben hem veren oldur gözünde görmemek vardır

Gel ‘ Abdullâh bu tenbîhi işit tüt sen ziyân itme
İşitüp tütmayanlarda onulmaz bir yara vardır

(s. 10)

9. şiir

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Gel ey insân gözünü aç kim gidecek bir zamân geldi
Figân-ı derd ile yan kim gidecek bir zamân geldi

Elinde kalmadı fırsat dilinde kalmadı kuvvet
Bedende kalmadı tâkat gidecek bir zamân geldi

Hâkka yarar işin yoktur hem ‘ isyân başdan artıktır
Ne olsa saña lâyıktır gidecek bir zamân geldi

İki sâ‘ at günüñ vardır hemân sen nefsiñi kandır
Vücûduñ âteşe yandır gidecek bir zamân geldi

Al ‘ aklıñ başıña bir dem Hâkkı zıkr eyle sen her dem
Uyan Hâk de şabah erken gidecek bir zamân geldi

Seniñ vaqtin tamâm oldu giden günler fenâ buldu
Gör gitti vaqt-i ‘aşr oldu gidecek bir zamân geldi

(s. 11) Kıyâmetden nişân oldu bütün işler ‘ıyân oldu
Hem Kur‘ ânda beyân oldu gidecek bir zamân geldi

Arama sen kıyâmeti al üstüne kabâhati
Yeter anıñ ‘alâmeti gidecek bir zamân geldi

Bu sözler halka hoş gelür sañar ki aşla çi olmaz
Bu işleriñ şonu gelmez gidecek bir zamân geldi

Ey ‘Abdullâh şu sözleriñ kan ağlasun bu gözleriñ
Toprak altında yüzleriñ çürüyecek zamân geldi

10. şiir (8’li hece ölçüsü)

Tükendi dünyanıñ ‘ömrü
Görün ahir zamân oldu
Azıp insânımız yoldan
İşimiz pek yamân oldu

Harâba yüz tutup şöyle
Cihân başdan başa âhir
Gözü görmez ki bir ‘âlem
Neden böyle harâb oldu

Hocam doğru sözü söyler
Bu halka anlatır bir bir
Degildir kendisi âmil
Anıñ nefsi yamân oldu

Halâs olmazsa nefsiñden
O kimse olamaz âdem
Qalur yolda çeker zağmet

Anıñ işi haşâr oldu

(s. 12)

Nefis haqqında âyetler
Gelir kur' ânda bil öğren
Bu nefsiñ öñüne geçmek
Sen şanma ki âsân oldu

Göz ile göremezsın sen
Eliñle de tutulmaz o
Anıñ san'atları dâim
Çok insândan haţâ oldu

Bu nefsiñ hilesin bil de
Yerini sen bilemezsın
Anıñçün Haq yola gitmek
Bu 'âlemde çespân oldu

Ey ' Abdullâh bu nefsiñ
Sen elinden kurtulabilsen
Şecâ'atli yiğit sensin
Hem adıñ pehlivân oldu

(s. 13)

11. şiir
(8'li hece ölçüsü)

Zamân geldi çekip kısmet
Şu illerde neler gördüm
Ne zahmetler ne miñnetler
Ne devletler neler gördüm

Çeküp el cümleden ğayrı
Yanaştım Haq yola bir ân
Kolay değıl bu yol yâ hû
Neler gördüm neler gördüm

Bunu ta' rîf edemem ben
Bu sözü aňlamak güçtür
Anı erbâbı bilir ki
Bu hâl üzre neler gördüm

Vücüd iqlîmine baktım
Ki şerha şerha olmuş hep
Anıñ her parçalarında
O şâhı bî-mekân gördüm

Dağılmış parçalar bir bir
Şaňarsın bir çuvaldûzdur
Kamusun bir bilüp anıñ
Ne bir hoşça îmân gördüm

Bütün ihvân okusunlar
Bu nâzmım yâdigâr olsun
Bizi zıkr eyleyen kardeş
Yarın bermurâd olsun

Gel ' Abdullâh ' azîz olma
Zelîl ol sen buña fahret
Zelîl içre bin dürlü
' Azîz olan civân gördüm

(s. 14)

12. şiir

(Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün)

' Aceb ben söylesem râzım olur mu kimseler irşâd
Ne haddim var benim hâşâ neyimden olalar irşâd

Hidâyet Hağdan olmazsa âña söz kâr ider mi hiç
Hidâyet irse çün Hağdan anıñ cânı olur dil-şâd

Şerî' at üzre pervâz it saña oldur avî bir yol
Bu yol üzre giden insân olamaz bir vait berbâd

Yapış şer' in ayağından anıñ izinden ayrılma
Yeter bildikleriñ artık o saña idiser imdâd

' Amel it bildiğĩ midar bilirsin bilmediğĩ hep
Girince doğru bir yola alırsın anda ok lezzât

Şırât-ı müstaîm üzre giden insân yolu şatmaz
Zamânda ânı sevmezler avâm olmaz buña mu' tâd

(s.15)

Deli olmuş bir âdem gör ne câmi' mescidi derler
Hayâtın terkin urunca görür ki her araf şen şâd

Baar görür eli boşdur yüzü ara göñlü ğamlı
Bu def' a eylese bin âh i fayda bulamaz imdâd

Zamân-ı gençliğĩn gitdi ticâret itmedin az ok
Vucüduñ gitdi pîr oldu sen itme geçmişi hi yâd

Ey ' Abdullâh bu sözleriñ zamânı ok ağır geldi
Bilirim ben bunu ama ki şafâdan olur îcâd

(s. 16)

13. şiir
(8'li hece ölçüsü)

On iki mâh-ı şâl ire
Ne güzeldir oru olma
Şifâ-yı luf u ihsândır
Ne güzeldir oru olma

Günâhlar mağfiret olur

‘ İbâdet eyle sen bunda
Teşekkür eyle kim geldi
Ne güzeldir oruç olmak

Anıñ qadriñ bilenden sor
Nedir aqvâli bu mâhıñ
Bütün derde devâdır bu
Ne güzeldir oruç olmak

Naşib olmaz her insâna
Oruç tutsun şevâb olsun
Ve hem çok fâide bulsun
Ne güzeldir oruç olmak

Şabâh erken başıñ kaldır
Oruç ayı güzel aydır
Oruç hem tatlı bir baldır
Ne güzeldir oruç olmak

Ey ‘ Abdullâh şafâyı zevk ile
Dâim oruç tutsun
İki dünya şafâsıdır
Ne güzeldir oruç olmak

(s. 17)

14. şiir
(8’li hece ölçüsü)

Göñül durmaz figân eyler
‘ Acep bilmem nedendir bu
Tükenmez dertlere düşdü
Ne güzel mâcerâdır bu

Zâif u nâ-tüvân olmuşak
Sararmış çehresi gör kim

Görenler hîçe şaymazlar
Ki ma‘nen pehlivândır bu

Vücûdum kaplayıp âteş
Devâm-ı mâh-ı şâl üzre
Yanan bilir yananları
Ki yanmak bize şandır bu

Bu âteş öyle bir âteş
Taḥammül buña pek güctür
Şabır yok sende ‘ Abdullâh
Saña âḫir ziyândır bu

15. Şiir
(8’li hece ölçüsü)

Bu ‘asrın cilvesi nâzı
Çekilmez bir zamân oldu
Kimisi zevk eder durmaz
Kiminiñ işi zâr oldu

Kimi çuldan ‘abâ ister
Ele geçmez ne yapsın o
Kimi bir hoş ipeklerden
Giyüp her dem şafâ oldu

(s.18)

Kimi yüksek binâ yapar
Mâlımdır deyu fâḫr eyler
Kimi alçak bu durumda
İşi âh ile zâr oldu

Kimi ḫasta kimi sağlam
Kimi ḡamlı gezer her dem
Kiminiñ derdi dem-be-dem

Hem artuben fiğân oldu

Kimi uçak ile uçar
Sâ' atde ma' zîye geçer
Bu şan' atlar zühûr itdi
Kıyâmetten nişân oldu

Bu şan' atlar Hakkın yüz binde
Bir 'ilmi değildir hâ
Bunlar lâzım bugün bize
Bize bunları fen buldu

Bir âdem Hâk yola yoktur
Ayağın atmağa kudret
Dolarlar kahve meyhâne
Amân işler fenâ oldu

Qadınlar kimseden kaçmaz
Hem Allâhdan bile korkmaz
Qocasınıñ sözüñ tutmaz
Bunlarıñ yeri nâr oldu

(s.19)

Tarar saçın açar başıñ
Beni bu halk beğensin der
Anıñ için böyle kadınlar
Hakkın indinde har oldu

Aşl böyle zamân böyle
Hep dünya moda böyle
Hânım serpiştiñiz sizler
Deyüp tenler 'ıyân oldu

Gelir bir gün ölürsüz hep
O diller söylemez olur

Ölüm ahvâli çün bize
Kur'anda hoş beyân oldu

Su'âl vardır hesâb vardır
Bağın defterlere bir kez
Ne bulduñuz bu zevklerde
Şoñu hep ber-vefâ oldu

Nasîhattir sözüm size
Baña aşla gücenmeyin
Alıp siz ' aklıñız başa
Sonuñuz âh u zâr oldu

Amân yâ Rab şıgındım ben
Saña halkıñ gidişinden
Kulun ' Abdullâhıñ derdi
Çok azdı çok fenâ oldu

(s. 20)

16. şiir
(8'li hece ölçüsü)

Göñül feryâd eder dâim
Hâlini kimseler görmez
Yanar her lahza âteşler
Duhânıñ kimseler görmez

Gözüñde hiç mahâret yok
Bağar görmez bu eşyâyı
Bu eşya Hakk ile kâim
Olup durduğunu görmez

On sekiz bin ' âlemiñ
Mir'ât-ı insândır velî
Yazık yoktur anıñ gözü

Şu insânda ne var görmez

Kelâmında buyurdu Hâk
Mükerremdir benî âdem
O âdem olmadı âdem
O zîrâ nefsiñ görmez

Bu sözler ‘aşra hoş gelmez
Uzatma sözü ‘ Abdullâh
Hidâyet Hâkdan olmazsa
Gözü bakar yine görmez

(s. 21)

17. şiir

(Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün)

‘ Âlem -i dünyaya mağrûr olma ki aldar seni
Zevkine dönmez bu çenber çünki ahlâkı denî

Gel bu fırsat elde iken gitme nefsiñ râhına
Her nefes aldıkça bir türlü dolaba қor seni

Қocadıkça iş bu dünya giydi zîynetli libâs
Her gören câhil oña uydu hemân etti heves

Yüzüne bakmaz anıñ o güzel kâmil havâş
Sen ki tâlibsın oña her gün tuzagına қor seni

Kahvede meyhânede böyle boş gezmek nedir
Hâlini bir kez düşünmez yoқtur vahşet nedir

Beş gurus yoқtur cebinde bu қadar neş’et nedir
İş bu fırsat tiz geçer şanma ki bekler seni

Zevке para bulamazsa gördüğün sirқat eder

(s.22)

Mihnet-i dünyayı bilmez eyler o her gün keder

Bu zamânda böyledir hiç kimseye kıalmaz gider
Kahramân olmaz isen âl ile aldar seni

Ey ‘ Abdullâh söyle kendi nefsiñe tenbihleri
Sen bu sözlerdendir kıaldığın Haktan geri

‘ Aklıñı başıña al sen düşme dâma ey perî
Var eyler yokluğunu bilmemek aldar seni

18. şiir

11’li hece ölçüsü

‘ Âşık derdine dermân sorarım ‘ âlemde
Bu illerde dermân yoktur dediler
Gurbet firâkıñı buldum bu demde
Firkat âteşine sûzân dediler

Şatılıktır alınır aşla şatılmaz
Hîle hurda buña kıatılmaz
Göz ile görölüp elde tutulmaz
Her insânda bu göz yoktur dediler

Ervâh-ı ezelden aldınsa haber
Durmadan orayı ‘ arz edip gider
Göñülde bulunmaz aşla çi keder
Böyle insân binde birdir dediler

(s.23)

Yaşayup yaşayup bir gün ölürsün
Ölüm olduğunu iyi bilirsin
Aldanır unuttur birgün görürsün
‘ Aklıñı başıña topla dediler

Emek sarf eyleyip zayı‘ itme nefes
Bu gibi sözleri dinlemez herkes
‘ Akıllı dünyaya eyler mi heves
‘ Abdullâh bozuqlara yalan dediler

19. şiir

(11’li hece ölçüsü)

Söyle ey bülbül-i şeydâ var mı yârdan haberin
Durmadan artıyor dâim kederin
Saña mîrâş etdi Âdem pederin
Ağlamak sızlamak kârımız bizim

‘ Âlem-i ervâhda dert bize düşdü
Zevk ile şafâlar hep ele düşdü
Bu hâle erenler ‘ aqlını şaşdı
Degme kimse bilmez hâlimiz bizim

Zâhid ta‘ n eyleme budur hâlimiz
Dünyalıkta yoktur bizim mâlımız
Hâle tebdil etdik bütün kâlimiz
Kâl ehli göremez hâlimiz bizim

‘ Abdullâh söyleme sözüñ tutulmaz
Bu zamânda helâl ğuruş satılmaz
Yıkma bir kalbi ki kolay yapılmaz
Göñül iklimine secde kârımız

(s. 24)

20. şiir

(Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün)

Şabâh erken göñül kuşu uyanuben figân eyler
Anıñ derdi nedir bilmem o dâim durmadan söyler

Bir âteş cânımı yaçar şaňarsın hâmiyedir o
Bırakmaz bize hiç tâkat ayağı baş harâb eyler

İşitmez bu kulağım kimseniň herkes âvâzın
Göñül iklimine baq her tarafdán çift e sâz eyler

Elimde bir şey yoktur dilim da‘ vâdadır her gün
Gören hem gösteren oldur bu dilde cilve nâz eyler

Yok etmezsen bütün varıñ atup elden
Râhat olmaz hiç ahvâliñ saña birçok edâ söyler

Gidince cümle ağıârıñ vücûduñda kalıp bir cân
O zamân şu dili derdiñ saña her dem devâ söyler

(s.25)

Vücûduñda koma varlık süpürüp at anı taşra
Ki sende olmasa varlık zebânı saña ne söyler

Ey ‘ Abdullâh bu tenbihler senindir cümlesi bir bir
Eger tatabilir isen cihân saña baba söyler

21. şiir

(8’li hece ölçüsü)

Muhammedin çok sevdiği
Hasan ile Hüseyindir
Alıp kucağa öptüğü
Hasan ile Hüseyindir

‘ Alî de onları sever
Görmeğe o gâyet ömer
Yüzünü yüzüne sürer
Hasan ile Hüseyindir

Fâtımânîñ yavrusudur
Sevgi onlar sevgisidir
Dünya ahret süsüdür
Hasan ile Hüseyindir

Kim ki sevmez o cânları
Yoğtur anıñ îmânları
İki cihân imâmları
Hasan ile Hüseyindir

(s.26) Bu yâre pek ağır yâre
Buña bulunur mu çâre
Gidenler toğru diyâra
Hasan ile Hüseyindir

Bu vaç' ayı duyan ağlar
Gözleri su gibi çağlar
Şararup şolan o bâğlar
Hasan ile Hüseyindir

Yazdım ihvâna bunları
Oğusun bu divânları
Ahretin sulţânları
Hasan ile Hüseyindir

' Abdullâh sözleriñ çoğdur
Bunları sevmeyen yoğdur
Sözleri özleri Hağtır
Hasan ile Hüseyindir

(s. 27) 22. şiir
(Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün)

Ne zamân rahm idecek hâlime bilmem o melik

Hâlimi görse eger ağlar idi gökte melek
Yandı bu ciğer feryâd ile hem âh çekerek
Kalmadı bende leîâfet gitdi çün bunca emek

Fânî dünyanıñ yüzünden boşa çalıştı şu cân
Miñnet-i dünya elinden ağlarım her dem amân
Râhatım yok gitmek ister iş bu ilden her zamân
İşte geldim kapına kurbân olam reddetme tek

Hîç ticâret etmedim ben hem de âsî bir kulum
Çalışıp Hâk râhına gitmedi bir dem yolum
Anıñ için halk yanında geçmez akçe bir pulum
Geçdi göñlüm iş bu dünyadan beni ol yana çek

Râhatım yok durduğumca artdı feryâdım benim
Hemdemim yok yalnız kaldım ne çâre edeyim
Bu yüzümüñ karasın ben kime gidüp söyleyim
İş bu ‘ Abdullâh kulu sen al da kurbân eyle tek

(s. 28)

23. şiir

(8’li hece ölçüsü)

Evvel çarşaf giyerlerdi
Gezerlerdi bu kadınlar
Ne okuyup yazarlardı
Çok abdâldı bu kadınlar

Eski işler hep bozuldu
Çoğu mantoya düzüldü
Âlı ondan da üzüldü
Şimdi serbestir kadınlar

Hergizin re’yi elinde
Sözü tatlıdır dilinde

Kiminiñ hançer belinde
Şimdi serbestir kadınlar

Siyah sürmeler gözünde
İpek fistanlar dizinde
Puduralar hoş yüzünde
Şimdi serbestir kadınlar

Delik deşik ayakkağı
Gezerler kapı kapı
Yüzden attılar nikâbı
Şimdi serbestir kadınlar

Bakarsın saçı sünbüdür
Kendisi gonca bir güldür
Söyleyen dili bülbüdür
Şimdi serbestir kadınlar

(s.29) Gerdân açık meme çiçek
Yalan değil hepsi gerçek
Yiyecek bulmasa ekmek
Yine serbestir kadınlar

Tarar saçın topuz yapar
Kimi örer yana atar
Bir elinde çanta takar
Sallanır gezer kadınlar

tırnağa boya sürerler
Fisdana düğme düzerler
Köl kola takup gezerler
Şimdi serbestir kadınlar

Serbes de emir verdiler

Serbes geziniz dediler
Böyle çıplak demediler
Şimdi serbestir kadınlar

Bu sözümüz çok ağırdır
Kulaklarımız sağırdır
Tanrı dîvâna çağırdır
Hazır olun be kadınlar

Alırsınız verirsiniz
Yarın bir gün ölürsünüz
Yer altında çürürsünüz
Tövbe edin be kadınlar

(s.30)

Güzel olsun huylarınız
Ne olacak hâlleriniz
Öyle kalır mâllarınız
Eyi bilin be kadınlar

Gözünüzden nûr dökülür
Cândan ilikler sökülür
İnsânın beli bükülür
Düşününüz be kadınlar

Maşşer gelüp ne olacak
Bin bir ayak bir olacak
Birçok hesâb şorulacak
Hesâb vardır be kadınlar

Şırât köprüsü de vardır
Yolu uzun gâyet dardır
Aşağısı dolu nârdır
Gececeğiz be kadınlar

Hakka dönün tövbe edin
Allâhın emrine gidin
Kötü huyları terk edin
Yeter artık be kadınlar

Bunu yazdım yakîn içre
Düşününüz ince ince
Dîvân-ı Hakka gidince
Uşanınız be kadınlar

(s.31) Ey Abdâl Mûsâ sen söyle
Nefsiñ zayı‘ eyleme
Sen seni yüksek gözleme
Senden eydür bu kadınlar

‘ Abdullâhdır benim özüm
Cümlesine değil sözüm
Ayağlar altına yüzüm
Çiğnesiñler bu kadınlar

(s.32) **24.şiiir**
(8’li hece ölçüsü)

Bu dünyanıñ vefâsı yok
Uşandım ben bu dünyadan
Miñneti zañmeti pek çok
Uşandım ben bu dünyadan

Dünya saña kalır şanma
Şağın sen buña inanma
Bunuñ çün âteşte yanma
Uşandım be0n bu dünyadan

Dünyaya aldanıp duran
Yüksek yüksek olur kıran
‘ Ahirette lâzım îmân
Uşandım ben bu dünyadan

Bu dünyaya gelen gider
Cümle vâriñi terk eder
‘ Aklı olan bunu nider
Uşandım ben bu dünyadan

Bizden evvel gelen oldu
Çürüdü hep toprak oldu
Mâlı mülkü ele kaldı
Uşandım ben bu dünyadan

Ağa olsam paşa olsam
Yüz sene dünyada kılsam
Dünyaniñ sultânı olsam
Uşandım ben bu dünyadan

(s.33)

Hacı olsam hoca olsam
İhtiyâr bir koca olsam
Ben ‘ âlemden yüce olsam
Uşandım ben bu dünyadan

Yaşım elli altı oldu
Bu kadar gün nice oldu
Kafes çöktü harâb oldu
Uşandım ben bu dünyadan

‘ Abdullâh söze bağan olmaz
Bu da âdem diyen olmaz
Allâh diyen maħrûm kıalmaz
Uşandım ben bu dünyadan

25.şir

(8'li hece ölçüsü)

Benim yüküm ağırlaştı
Nere gidem nasıl edem
Kulaklarım sağırlandı
Nere gidem nasıl edem

Dünya benim yolum vurdu
Baña bir hoş tuzak kurdu
Elim tuttu gözüm gördü
Nere gidem nasıl edem

Haq yoluña gidemedim
Bir dem seyrân edemedim
Nefsi işlâh edemedim
Nere gidem nasıl edem

(s.34)

Bu dünyalar baña dardır
Şabâh bir gün hesâb vardır
İşim gücüm âh (u) zârdır
Nere gidem nasıl edem

Bugün yarın öleceksin
Gidip hesâb vereceksin
Ne cezâlar göreceksin
Nere gidem nasıl edem

‘ Abdullâh merâk etme bunu
Unutma sen yaradanı
Sağ iken olmadañ fânî
Nere gidem nasıl edem

26. şiir

(Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün)

Yıkılmış cânımıñ bendesi biraz ta' mîre muhtâçtır
Fakîr kaldı amân yâ Rab hemen mangıra muhtâçtır

Yatıp dünya ahırında giden gitdi geri kaldım
Gidenlere ulaşmakçün kavî ikdâma muhtâçtır

Bakıp ağıyâre aldanma gözüñle yâre bir bak gör
Bu sende bulunan varlık tamâmı oña muhtâçtır

(s.35)

Elindeki tutan oldur gözüñdeki gören oldur
Ki Hâkdan ğayrı kim vardır bu dünya oña muhtâçtır

Teĝâfülden uşandım ben kemâle ermedim bir kez
Bilemem ben göremem ben bu dünya oña muhtâçtır

Bizim nöbet tamâm oldu gidiyoruz yavaş yavaş
' Abdullâh seniñ isyânın yedi deryâya muhtâçtır

(s. 36)

27. şiir

(Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün)

Bu dünyaya gelmemiz bir ' aceb devrân imiş
Hem de devrân hem de cevelân hem Hâk'ı seyrân imiş

Bir olup birlikteki günleriñ yâd etmeyen
Geçmedi lâ perdesinden adı hemân âdem imiş

Ayrı düşmüş hem sadefden fikrine gelmez o gün
Şûreti insândır amma sîreti hayvân imiş

Rûhu Hâktır cânı Hâktır fâili muṭlaqtır o

Kendiñi ayrı gören âdem yükü girân imiş

Çâr ‘ anâsır iligñ tab ‘ aynasından geçirmeyen
Tatbikiñ bilmez o âdem soñucu hüsran imiş

Hem şu‘ ûnât-ı İlâhîyi görüp zikr etmeyen
Dünya uhrâda anıñ işleri vîrân imiş

Nolduğun bilmez nedir dünyaya gelmekten ğaraž
Yime içme çoçma göçme yinilesi gümân imiş

Anlayan yoktur sözüñden ‘ Abdullâh şus söyleme
Bu sözü bilenleriñ kalbi dolu îmân imiş

(s. 37)

28. şiir

(Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün)

Âsiyâb-ı çarh-ı ‘ âlem durmayıp dâim döner
Yoç durur bir dem qarârı her nefes her dem döner

Bu gelen insân gelirler hep ticâret etmeğe
Çoç da durmaz cümlesi tîzcek döner

Dâr-ı dünya zevkleri âlûde etmiş bizleri
Ğam keder zevk-i şafâlar durmadan tîzcek döner

Hem şu‘ ûnât-ı İlâhî zerreden baş gösterir
‘ Âķil olan bunları görüp hemân Ğaķķa döner

‘ Âlim-i dâna demekle kimse ‘ âlim olmaz
‘ Âlim oldur cümle varlık hem de yoçluktan döner

‘ Aķlıñı başña al sen Ğaķķa yarar bir iş et
İşbu fırsat tîz geçer hem bu günler tîz döner

Sen saña baķ ey ʿ Abdullâh herkes ʿ aķlıñ beğenir
Geç bu dünya varlığından bu nefes bir gün söner

(s. 38)

29. Şiir

(Mefâʿ ilün Mefâʿ ilün Mefâʿ ilün Mefâʿ ilün)

Bahâr eyyâmı çün geldi Şular durmaz hemân çağlar
O günler gösterir yaşın Şu bülbül yine kan ağlar

Uyandı kanımız Şimdi figânımız bizim artdı
Meded yâ Rab eriş bize bu hâle cihân ağlar

Ne oldu nolduęuñ bilmem vücûd böyle harâb oldu
Yanup âteŐlere her dem gönül vuşlat diler ağlar

Şu bülbül gibi feryâd u figân etmekte lezzet yok
Yanup pervane-veŐ nâra anıñ gözleri kan ağlar

Cihânı boş mu Őandıñ ey ʿ Abdullâh gözüñ aç gör
Ayağı tozu olmazsın nice yüz bin civân ağlar

30. Şiir

(Mefâʿ ilün Mefâʿ ilün Mefâʿ ilün Mefâʿ ilün)

Bu râzım söylesem yâre ʿ aceb baña inanmaz mı
Görüp dil âteŐin beni bîmâre Şanmaz mı

Naşıl ʿ aŐķ Őaķlanır bilmem anıñ yüz bin niŐânı var
Görüp dil ruŐarından göz özünle çün boyanmaz mı

Gözüñ nûru dayanmaz görünce ħüsnün etvârıñ
Şu ʿ â-i Őems-i Őabâna baķar da göz Őulanmaz mı

Bu dünyada keder çokdur merak etme   az zim sen
Varı yoğu bilen Hağdan soğucu  dem olmaz mı

S z n  arpaz ey   Abdull h iştir mi bunu kimse
S z n  duymasa    lem daha iyice olmaz mı

(s. 39)

31. şiir

(8'li hece  l s )

G n l her dem fiğ n ister
Bağar g ler bu  al ehli
Hağ yoluğdan niş n ister
  Aceptir g r bu  al ehli

Oğur Hağkığ kel mını
Viremez o cev bını
Nedir bilmez şav bını
  Aceptir g r bu  al ehli

Riy da s z  artığdır
Nas hatda s z   okdur
Birisi kendide yokdur
  Aceptir g r bu  al ehli

O   aşkığ s z n  t tmaz
Bu yola toğrulup gitmez
Eger bilse   in d etmez
  Aceptir g r bu  al ehli

  Ařđ yolunu ink r eyler
Z  ddir der ziy n eyler
G n h dey p hağ  s yler
  Aceptir g r bu  al ehli

Ma‘ârif ehlini görmez
Ayağına yüzüñ sürmez
Ona hiç göñlüñü vermez
‘Aceptir gör bu kâl ehli

(s.40)

‘Abdullâh söz dime oña
Şopa ile vurur saña
Bu yol râci‘ erbâbına
‘Aceptir gör bu kâl ehli

32. şiir

(8’li hece ölçüsü)

‘Âlem saña hayrân olur
Hayrânıñ olayım seniñ
Seni gören giryân olur
Kurbânıñ olayım seniñ

Düşdüm yola gelmekteyim
Ben derdinden ölmekteyim
Her dem firâk etmekteyim
Kurbânıñ olayım seniñ

Yüzüñ nûruna kıanayım
Nâr-ı firâka yanayım
Ben bir garîp dîvâneyim
Hayrânıñ olayım seniñ

Benim ‘aqlım fikrim gitdi
Dünya derdi neler etdi
Zamân geçdi günüm yetdi
Kurbânıñ olayım seniñ

Arar iken seni buldum

Uşlu idim deli oldum
Şararıp bir hazân oldum
Çurbânıñ olayım seniñ

(s.41)

‘Azîzimdir Fehmi Baba
Nuţku bize hoş merhabâ
Ben istemem atlas kupa
Çurbânıñ olayım seniñ

Derdiñ halka dökme amân
Görmek ister durmaz bir an
‘Abdullâhıñ ağlar her an
Çurbânıñ olayım seniñ

33. şiir

(5’li hece ölçüsü)

Harâba kul olduk
Bilmem ne olduk
Bir tek dost bulduk
Bilmem ne olduk

Geldik bir dâne
Olduk bin dâne
Girdik ‘ummâne
Bilmem ne olduk

Gözüm hiç görmez
Nolduğum bilmez
‘Aklı da ermez
Bilmem ne olduk

Ne zamândayız
Ne mekândayız

Açık handayız
Bilmem ne olduk

Ağır gezeriz
İnci düzeriz
Tenden bezeriz
Bilmem ne olduk

Âteşim söndü
Kömüre döndü
Ciger de yandı
Bilmem ne olduk

Bağ şu bülbüle
‘Âşıkdır güle
Gözyaşı sele
Bilmem ne olduk

‘Abdullâh söyle
Dünya hep böyle
Derd yeni değil
Bilmem ne olduk

(s. 42)

34. şiir

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Bu dünya öyle bir dünya kafâ-dârın bulunmaz hiç
Şafâsı yoktur cefâsı çoktur vefâ-dârın bulunmaz hiç

Bu ‘asrın adamı öyle kibâr olmuş götürmez söz
‘Akıl dersin bir şey yoktur beğenmez kimseyi ol hiç

O bir yük altına girmiş haberi yok ağırlıktan
Alır şatar vurur çalar şonu encâmı bilmez hiç

akılmış boynuna zincir çekerler hem sürüklerler
Bakıp bir hâlini görmez řoñucu bunların hep hiç

Tenezzül eyleyip şormaz bu dünyaya neye geldik
O kendi zevkini bilür düşünmez cümlesi hiç

Amân ‘ibret gzñle bak bu dünyadan neler geçdi
Geersin sen de ‘ Abdullâh bu dünyanın varı hep hiç

35. şiir

(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

Bakıp dünyaya aldanma bu dünyada şarâr olmaz
Döner bir demde bin dürlü o hiç bir kimseye şalmaz

Gzñe görünür bir hoş sañarsın bir gelindir o
Yüze güler şafâ verir yalandır o şafâ olmaz

Sever okşar şıkı şıkı şayar bilirsin sañarsın ki
Senin oldu anın bir faydası olmaz

Senin oldum benimsin sen deyüp yüze güler
Her dem yalan söyler inanma sen anın güler yüzü olmaz

Senin gibi benim gibi nicesinin evin yaqtın
Yüzüñ döndü şalaş verdi anın imânı hiç olmaz

Bıraşmadan yaşanı ol sen anı bıraşabilsen
Saña râm olur ol demde işin artış ziyân olmaz

(s.43)

olay değil bu iş ama kolayın iste Allâhdan
Murâdın isteyen Ėařdan işi bir dem fenâ olmaz

Çalış Allâh deyüp her dem o nefsiñ sözüne
Gitme hitâb-ı irci'î olmazsa kimseden vefâ olmaz

Cefâyâ arkanı verip dayan kuvvetle ' Abdullâh
Taḥammül etmezsen derde saña âdem diyen olmaz

36. şiir
(7'li hece ölçüsü)

Meraḳ etme her işi
Her dem Allâh kerîm
Âdem olmaz her kişi
Her dem Allâh kerîm

Gülme gülme sen ağla
Cânıñ âteşe dağla
Yâreni kendiñ bağla
Her dem Allâh kerîm

' Âşık iseñ şabır et
Geç vakte dek fikir et
Gizli Hakkı zikir et
Her dem Allâh kerîm

Gönlü verme dünyaya
Düşme kuru sevdâya
Şoñuñ fenâ olmaya
Her dem Allâh kerîm

Allâh diyüben yavaş
Eyleme aşla telaş
Uyuma durma şavaş
Her dem Allâh kerîm

Seyreyle cihânı
Âdem ol kendiñ şanı
Ol geçenler hani
Her dem Allâh kerîm

‘Âşık iseñ durma yan
Toğrudur buña inan
Her dem söyle sen amân
Her dem Allâh kerîm

‘Âleme bakıp durma
Kendiñ her işe yorma
Sen seni yüksek görme
Her dem Allâh kerîm

Merâk etme her işi
Anıñ Hâkdır gelişi
Hoştur gelip gidişi
Her dem Allâh kerîm

(s.44)

Tatlı ol tatlı söyle
Bir söyle iki diñle
Huyunu güzel eyle
Her dem Allâh kerîm

Bu yol gâyetle ince
Kolay olur gidince
Nefse hâkim olunca
Her dem Allâh kerîm

Hâkı zikret her nefes
Allâh bes hep heves
Bu halkdan ümîdin kes
Her dem Allâh kerîm

Bu ‘ Abdullâh şapuktur
‘ İsyânda pek artuktur
Raĥmet deryâsı çoktur
Her dem Allâh kerîm

37. şiir
(8’li hece ölçüsü)

Edîb ol sen
Edepsizden edeb öğren
Yakın olma edebsize
Bakıp anıñ huyun öğren

Fenâ huy çoktur onlarda
Oların sözüne bakma
Edebsizde îmân yoktur
Anıñ sözü delüp takma

Edebsize olma aĥran
Ey gözüm sen çok şaĥın
Kâmile yâr ol sözüñ
Çiçek gibi başa takın

Çün güzel huylar
Güzel koku gibi durmaz koku
Hergiz anı sever
Sürüp pamuklara cebe tıkar

Dayaĥıñ o kokusu
Beş dolaşkandır
O kokuyu seven âdem
Deĥil âdem talaşdandır

Beğenmez bu sözü kimse
Anıñ tab'ına hoş gelmez
Bilemez kendi noksânıñ
Bu söze 'aqlı çün ermez

Ey 'Abdullâh seniñ bu sözleriñ
Şimdi para etmez
Bu sözü bilmeyen yoktur
Façať anıñ gücü yetmez

(s. 45)

38. şiir

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Açup dil yâreni bir kez 'acep hicrânı görsünler
Temâşâ eylesin hergiz garîb sekrânı görsünler

Açılmış ney gibi göz göz açar hicrânı hiç durmaz
Kim eylerse buña dermân odur loqmânı görsünler

Açıp sen tâ seher başıñ belâ yağmuruna karşı
Şafâlar kesb edip ol dem yağan hayrânı görsünler

Sürâhîden iç ol qanı vücûduñ eyle sen berbâd
Yatıp mevta gibi öyle 'acep devrânı görsünler

Ey 'Abdullâh sözü sen kes işit seven ânı kimse
Mezâd etdiñse sen vâriñ alan aşanı görsünler

39. şiir

(8'li hece ölçüsü)

Gerçek 'âşık olanlarıñ
Yüzleriñden belli olur
Haqqı seven haş kullarıñ

Sözleriñden belli olur

Dâim Allâh olur işi
K albinde yoktur teşvîşi
İşte odur hem işi
O özünden belli olur

Ağlar gözü durmaz bir an
Gece gündüz eyler figân
Hağdan diler her dem amân
Kır ağından belli olur

(s.46) Uymaz o halkıñ sözüñe
Dünya görünmez gözüñe
Gidip sıgmıyor izine
Gidişinden belli olur

İnsânda çün odur erkek
İşit onlardır hem gerçek
Hem de şolmaz güzel çiçek
Kokusundan belli olur

Böyle bir er bulur iseñ
Nerde haber alır isen
Gönlün aña verir iseñ
‘ Aynı günde belli olur

Ey ‘ Abdullâh nefsiñi bil
Ne derlerse desiñler el
Açılmış olsa bir gül
O renginden belli olur

40. şiir

(Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün)

Görünmez gözüme bilmem dünya nedir ‘ uqbâ nedir
Dert nedir dermân nedir cân nedir cânân nedir

Qıl ü qâl istemem ben isterim ‘ aşkıñ her an
Çünkü oldur baña hem ser qıl nedir hem qâl nedir

‘ Âlemi bir derde koymuş her biri bir dert çeker
Kimi ‘ âqil kimi mecnûn baq ki bu ‘ âlem nedir

Hayret içre qalmışım ben neyleyim bilmem nedem
Gül nedir sünbül nedir bunlardaki qoqu nedir

(s.47)

‘ Arzın bir toprağı bir renkleri ayrı anıñ
Nerden almış bilmezem ben yoktur elvân nedir

Zâhidâ fikreylemezsen şu‘ ûnât-ı zerresin
‘ Aqlıñ ermez işbu sırta bu kalın efkâr nedir

Çok yüce olmuş o göñlüñ aşağı indir biraz
Qır o varlıq kâsesiñ gör ki o cânân nedir

‘ Abdullâh doğru göründün ama doğru olmadın
Doğru ol doğru çalış baq ki bu ‘ irfân nedir

41. şiir

(Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün)

Bir âteş qaplayıp cânım yaquben hep harâb etti
Kül edip her yanım birden şararup toz duman etti

Elimde qalmadı vârim ânı benden alıp atdı
Quru bir cân qodı bende anı da nâtüvân etti

Nedir bu etdüği bilmem neyin aldım elinden ben
Bırakmaz yaşamı aşla bu cânâ çok ‘ itâb etti

Şikâyet eyleyüp halim huzûrunda duruşumda
Ifâde eyleyüp bülbül gibi oldum berât etti

Ki haksız olduğum bildim el öptüm i‘ tirâf ettim
Beni âğûşuna aldı suçumu cümle ‘ aff etti

Bu derdiñ doktoru yoktur aramayı bırak artık
Bunuñ dermânı böyle cihân derdinden ol etti

Bu sözden çok bilen yoktur niçün söylersin ‘ Abdullâh
Kim anlarsa bu dilden o dünyadan uzak gitti

(s. 48)

42. şiir

(8’li hece ölçüsü)

Gece gündüz olsun zikrim
Yâ Muştâfâ yâ Murtażâ
Her nefeste benim fikrim
Yâ Muştâfâ yâ Murtażâ

Her dem efgân eylerim
Gâh ahlarım gâh gülerim
Her demde bunu söylerim
Yâ Muştâfâ yâ Murtażâ

Derdime dermân sendedir
Sevgilerimiz tendedir
Cânlara cânân sizdedir
Yâ Muştâfâ yâ Murtażâ

Allâh seni medh eylemiş

Sevmiş seni dost eylemiş
‘Aşkın verib mest eylemiş
Yâ Muştafâ yâ Murtażâ

‘Âşıkların seni bilir
Her bakışda seni görür
Her an izin ile yürür
Yâ Muştafâ yâ Murtażâ

Ey cânlara cânân olan
Ey dertlere dermân olan
İns (ü) cinne bürhân olan
Yâ Muştafâ yâ Murtażâ

(s.49)

Hem ‘âcizî bu bendeye
Öyle şefâ‘ at cümleye
Maḥşer ‘azâbı görmeye
Yâ Muştafâ yâ Murtażâ

Günâhkâr ‘Abdullâh kuluñ
Bilemez o sağ (u) soluñ
Nefsi azdırmışdır yoluñ
Yâ Muştafâ yâ Murtażâ

43. şiir

(8’li hece ölçüsü)

Cihânın vâriña bakma
Bu dünya fânîdir fânî
Kemendiñ boynuna tağma
Bu dünya fânîdir fânî

Bugün gelen yarın gider
Cümle vâriñi terk eder

‘Aklı olan bunu neder
Bu dünya fânîdir fânî

Gelenler hep geldi gitdi
Gör ki ölüm neler etdi
Ne hâneler harâb etdi
Bu dünya fânîdir fânî

Ne oğlanlar ne de kızlar
Ne sürmeli alâ gözler
Penbeli yanağ yüzler
Bu dünya fânîdir fânî

Dünya rengine boyanma
Ölüp de kurtulam şanma
Bu sağlığa hiç dayanma
Bu dünya fânîdir fânî

Burdan göçüp gitmek vardır
Yolu uzun gâyet dardır
İnce ince hesâb vardır
Bu dünya fânîdir fânî

‘Abdullâh sözleriñ acı
Başa gelir şönu ucu
‘İbret idüp ol sen nâci
Bu dünya fânîdir fânî

(s.50)

44. şiir

(Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün)

Nûr u çeşm-i Haydarı şad yâre etdi ol Yezîd
Korkmadı Hağdan uşanmaz o nâ-pâkî pelîd
Dü cihânda Hağ oña etsin ‘azâb ile şedîd

Görmesin hergiz şefâ‘ at bulmasun yer yer ümîd

Zevk-i dünyanıñ ucundan girince kân eyledi
Yumdu rahmetten gözüñ cânı hâbisin neyledi
Yetmiş iki millet oña çokça nâ‘ let eyledi
Görmesin hergiz şefâ‘ at bulmasun yer yer ümîd

Yoğ yere etdi mezâlim kâfir-i bî-dîn hemân
Görmesin râhat yüzü bulmasın bir dem amân
Gözü çıksın dili şarkısın her nefes etsin figân
Görmesin hergiz şefâ‘ at bulmasun yer yer ümîd

(s.51)

İşbu vaç‘ a ‘ âlemi yakmış kavurmuş neyleyem
Durmadañ oturmañ âh ile efgân eyleyem
Tutmuyor dilim damağım yâ naşıl şabreyleyem
Görmesin hergiz şefâ‘ at bulmasun yer yer ümîd

‘ Abdullâh söyle vaç‘ ayı dilsûzı ‘ aşıkân etsin figân
İşbu vaç‘ a ‘ âlemi tehzîb eder vermez amân
Fâsık-ı bî-dîne hıdmet eyledi vakti zamân
Görmesin hergiz şefâ‘ at bulmasun yer yer ümîd

Yâ Hüseyim ben kılun gerçi etmez kara pul
Yazdığı mersiyeñi ‘ affiñla sen eyle kabûl
Yalnız baña değıl cümle cihâna luţfu bol
Ben ğarîb bî-kesim kulluğa sen eyle kabûl

(s. 52)

45. şiir

(Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün)

Devâm-ı mâh-ı şal üzre geçen günler ‘ acep noldu
Birer birer geçip gitdi vücûd bâğı hazân oldu

Ticâret etmeyip böyle ‘ azîz günler tamâm gitdi
Arayıp bulmadım dermân şoñu hüsran ‘ acep noldu

Bu nefsim vermedi bir yol şırât-ı müstakîm üzre
Yazık oldu baña eyvah şoñu bilmem ‘ acep noldu

Vefâ yok kimseden artık ey ‘ Abdullâh saña sen bak
Seniñ gibi şapuklarıñ şoñu bilmem ‘ acep noldu

(s. 53)

46. şiir

(Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün)

Gül müdür bülbül müdür bilmem ki efgân eyleyen
Gözümdür bakışımdır her günde figân eyleyen

Söylemez dargın mıdır bilmem ki sevdiğim benim
Bu dilim tutmaz benim çün odur zâr eyleyen

Diñlemez feryâdımı ben ne kadar etsem figân
Hâşılı bir gün çözer destim odur bağ eyleyen

‘ Âlemi bir derde koymuş kimisi bin şândadır
Sevdiğine günde biñ türlü nevâziş eyleyen

Pek ırak olmaz yanımdan kendi gelmez yanıma
Hem yakındır hem berâber hem odur nuḡ eyleyen

Pis koḡar bu gördüğüñ teni dibâgat etmese
Günde biñ dürlü ğıdâlar yedirip şân eyleyen

(s.54)

Ey ‘ Abdullâh çek bu derdi tâ ölünce epsem ol
Haḡ durur yok ‘ âlemden ‘ âlemi var eyleyen

47. şiir

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Vefâsı olmayan dünya gelüp geçdi hayır yoktur
Bilen demez diyen bilmez buña çünkü izin yoktur

Evâmirler gelüp Haktan haber verdi bize bir bir
Bu insân emrini tutmaz ol emre i'tibâr yoktur

Yüzü kara olup 'âhir ne olacak düşünmez hiç
O dîn ahkâmını bilmez ki anda dîn imân yoktur

Lisân-ı kâl ile her dem tekellüm hîç para etmez
Kararmış kalbiniñ içi çeşit çeşit gümân çoktur

(s.55) Siyânet etmeyüp emri tutar Hakka çalışır hem
Ne çâre kendi de bir hoş günüller yapması yoktur

Gönül yapmak itâ'atten ibâdetten geri kalmaz
Gönül ahvâliñi insânda birazcık bilen yoktur

Ey 'Abdullâh gönül yap sen eğer âdem olam dersen
Oña sen eylegil hizmet cihânda boş gönül yoktur

48. şiir
(8'li hece ölçüsü)

Cihâna gelmeden maksat
Nedir gel sevdiğim söyle
Yaşamakla yemek değil
Bunu bir hoş düşün söyle

Alup satmak değildir ha
Biraz bunu fikir eyle
Unutup kendiñi görme

Hemân Hakkı zikreyle

Geçip geldikleriñ yolu
Çıkarma hatırından sen
Acı sen kendi kendine
Bunu ihtâr ederim ben

(s.56)

Uyuyan yolda kalırmış
Yola çık sen şabâh erken
Boğazında kalır bir gün
O gaflet loğmasın yerken

Şafâ-yı hatrıñ her dem seni
Her gün tutup durmaz
Olursun nâ-mizâç birgün
Hâlinden hiç soran olmaz

Gider bu şîhhatin elden
Gideceğın saña sormaz
Zamân gelir gidersin sen
Buña kimse ‘ ilâç bulmaz

Ey ‘ Abdullâh bu sözleri
Göñülde arayup bulsan
Vağti geldi uyan artık
Dime vağtim daha erken

Ölüm vağti gelirse
Demezler hiç koca gürgen
Baña lâzım değıl deme
Gelür her hâle görür iken

(s.57)

49.şiiir
(8’li hece ölçüsü)

Gel ey blbl fign eyle
Sesi bana ne ho geldi
Bu derdime dermn eyle
Sesi bana ne ho geldi

abh erken tersin sen
Derdi derde kaarsın sen
Her bir dertten betersin sen
Sesi bana ne ho geldi

Blbl sesi ok gzeldir
'Akn seni pek ezeldir
Seni namen ho gzeldir
Sesi bana ne ho geldi

A yreni balayayım
Cierini dalayayım
Sen syle ben alayayım
Sesi bana ne ho geldi

himizi kimse tuymaz
Derdimize dermn olmaz
Gider bugn bize kalmaz
Sesi bana ne ho geldi

Herkes yıldı elimizden
u syleyen dilimizden
Ayrılayım glnzden
Sesi bana ne ho geldi

(s.58)

Blbl senden ayrı olam
Gidem bir dneyi bulam
Yanam dnem kebb olam

Sesiñ baña ne hoş geldi

Ey ‘ Abdullâh sözüñü bil
Ne söylerse söylesin el
Evvel ağla sonra da gül
Sesiñ baña ne hoş geldi

50. şiir

(Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün)

Âdem oğlu her biri bir yolda yürüyüp gider
Her biri bir dürlü efkârlar kurup bilmez nider

Çurduğı tedbîre bakma bak Hakkıñ tağdîrine
Alan oldur veren oldur bildiğı gibi gider

Halkıñ ahvâlin bilür gizli vü şaklı yok oña
Yaptığın hem etdiğın o günde zayı‘ olmaz gider

‘ Âlem-i dünyaya gelmekten ğaraž bilmez nedir
‘ Aklı ermez işbu sırra ‘ âhiri hüsrân gider

(s.59)

Çalışıp Hakkın rızâsıñ etmese taşşıl biraz
Göz yumarken çok haķîr hem de çok pişmân gider

Nuţku insânı tutub dünyada bir kâm almayup
Yâveri şeytân olur kendi de şeytân gider

Emr-i Hakkı ğuş edip bir dem ferâmûş etmeyen
İşbu dünyaya hemân sultân gelir sultân gider

Ey ‘ Abdullâh gel bu şer‘ in ayağıñı pekçe tut
Bu şırât-ı müstaķîmdir toğru sultâna gider

(s. 60)

51. şiir
(8’li hece ölçüsü)

Ey gönül gel etme figân
Ne ararsan sende ara
Ara bul derdine dermân
Ne ararsan sende ara

Allâh seniñ virdindedir
Dermân ise derdiñdedir
Ne geldiyse yerindedir
Ne ararsan sende ara

Câhil olup gülme yüze
Yavaş yürü in sen düze
Aldanmagil her bir söze
Ne ararsan sende ara

Her insânda vefâ umma
Ġaflet edip gözün yumma
Çalış bir dem geri durma
Ne ararsan sende ara

Çalındı nûn ile kalem
Dünyaya geldi çün Âdem
Sen de beraberdiñ o dem
Ne ararsan sende ara

Geldiñ dünyaya bî-minnet
Etmek için Hakk’a hıdmet
Aradığın sekiz cennet
Ne ararsan sende ara

(s.61)

Noğşân bakıp gitme irâk

Aç gözünü sen yâre bak
İşte burasıdır ıtaık
Ne ararsan sende ara

On sekiz biñ ‘âlem vardır
Yine insânlara dardır
Cehennemi dolu nârdır
Ne ararsan sende ara

‘Abdullâh hoş söz düzersin
Dünya işinden bezersin
Niçün her yerde gezersin
Ne ararsan sende ara

(s. 62)

52. şiir
(8’li hece ölçüsü)

Medh eylerim ben ‘Alîyi
Meded ‘Alî arslan ‘Alî
Hakkın arslanı velîyi
Meded ‘Alî arslan ‘Alî

Zülfikârı kından çeker
Bin kâfiri yere döker
Kal‘anın burcunu söker
Meded ‘Alî arslan ‘Alî

Heybetinden dîvler kaçır
Üzerinden kuş mu uçar
Bütün kâfir kalmış nâ-çâr
Meded ‘Alî arslan ‘Alî

Önden arıadan baıardı
Burcu bâzûyı yııardı

Dîni meydâna çıkardı
Meded ʿ Alî arslan ʿ Alî

Harpede binerdi düldüle
Atı kendi beñzer güle
Ânın medhi şıgmaz dile
Meded ʿ Alî arslan ʿ Alî

Muhammed ... atası
ʿ Alîdir derdler şifâsı
Hasan Hüseyin babası
Meded ʿ Alî arslan ʿ Alî

(s.63)

Boyu orta kara kaşı
Şiddetle eder şavaşı
Fâtma anadır yoldaşı
Meded ʿ Alî arslan ʿ Alî

ʿ Alî erliğin söyledim
Ne haddim var medh eyledim
Cânımı kurbân eyledim
Meded ʿ Alî arslan ʿ Alî

ʿ Alînin gülleri şolmaz
Her bir ʿ Alî ʿ Alî olmaz
ʿ Alîyi hergiz bilmez
Meded ʿ Alî arslan ʿ Alî

Abdullah seni sever her ân
İsm-i pâkin bize dermân
Seni sevenlere kurbân
Meded ʿ Alî arslan ʿ Alî

(s. 64)

53. şiir

(8'li hece ölçüsü)

Göñül kuşu havalandı
Uçtu bir deryâya düştü
Bir top oldu yuvarlandı
Alçacık bir dâra düştü

Yürür idin ufağ ufağ
Aç gözünü dünyaya bak
Bir senesi bir gün durağ
Çünkü şonu fenâ düştü

Aldın verdin uşlanmadıñ
Hağ yoluña yaşlanmadıñ
Hiçbir şuda ışlanmadıñ
Çünkü göñül farğa düştü

Bağtıñ ama göremediñ
Sen bu sırra eremediñ
Bu yola cân veremediñ
Seniñ sonuñ hâra düştü

Hağ yoluña yorulmadıñ
Bilye gibi durulmadıñ
Bir üstâda görölmediñ
Şimdi cânıñ nâra düştü

Geçti bu kadarca günüñ
Allâha dönmedi yönüñ
‘Ağlıñ başta yoğ mu seniñ
Haydi işiñ zâra düştü

(s.65)

Ey ‘ Abdullâh sözüñ çoğdur
Bu sözüñ fâidesi yoğdur

Cennet cehennem Haktır
Bilmem hangisine düştü

54. şiir
(11’li hece ölçüsü)

Lâ-mekân şehrinden geldik böyle
Babanın belinde gezdik bir zamân
Ayrıldık babadan düştük bir göle
Üzeriñ oynadık durduk bir zamân

Uzun meřakķatle dünyaya geldik
Ana babamızı şaldık sevdâya
Dediler lâzımdır baña bir dâye
Ne çok ağlarlar görüñ bir zamân

Baba ana o gün çok feraķ oldu
şükür evlâdımız dünyaya geldi
O günde ‘ acele bir peşin aldı
şallandık eğlendik güldük bir zamân

Bir zamân şonra yaş üçe girdi
Gâh ağladı gâh güldü
Al yeşil renklerdeñ oyuncaķ verdi
Oynayıp şıçrayıp gezdik bir zamân

Yedi oldu yaşım girdim mektebe
Oķuyup bir kemâl taşşîl etmeğe
Çalışıp bir çok kazanç etmeğe
Yoruldu bu vücûd kaldık bir zamân

(s.66)

On üç on dört olunca yaşım
O zamân sevdâya düştü bu başım
Dayandım öğrendim eşim yoldaşım

Qara sevdalara taldık bir zamân

Bu yaşta babanıñ qadri bilinmez
Baba emekleri göze görünmez
Ařanıñ duâ' sı Haktır bilinmez
El öpüp duâ' sın aldık bir zamân

şonra da yaşımız otuz olunca
O zamân ' aqlımız başa gelince
Yabancı illerden bir kız alınca
Beraber vaştimiz geçti bir zamân

Dört beş evlat dünyaya geldi
Dünya muhabbeti gönlüme doldu
Uşaklık çağımız geride qaldı
Vefâsız dünyaya daldık bir zamân

Dolandı yaşımız kırkına girdi
Biñ dürlü meşakqat zaşmetler gördü
Quvvetlendi vücüd meyveler verdi
Doyduq yedik yattık bir zamân

Yaş elliye girdi döndüm inişe
' Aqıl ermez işte böyle gidişe
Ulu Teğri cümlemize erişe
Özümüz inişe döndü bir zamân

(s.67)

Atmış oldu yaşım oldum ben sağır
Yetmiş oldu şanki bir şıfır
İşitmez kulağım bağır ha bağır
Elde belde kuvvet qalmaz o zamân

Seksen olunca şırt üstü yatar
Derdini düşünür qayğuya batar

İşte o zamân dünyayı atar
Atmanıñ faydası olmaz o zamân

Cân kuşu uçunca hayât çekilir
Evlâd-ı ʿiyaliniñ cânı şıkılır
Ne zamân kalkacak diye bakınır
Bir sâʿ at önde kalmaz o zamân

Yıkayup şuyla bilmem nederler
Tahtaya şarup alup giderler
Toprağın altına teslîm ederler
Artık neler olur bilmem o zamân

Suʿâl melekleri gelince
İnce ince suʿâl şorunca
ʿAbdullâh hesâbı kolay verince
Ondan öte işler kolay o zamân

(s. 68)

55. şiir

(Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün)

Felek ehl-i velâya mâtemi pek râygân etdi
Bugünlerde ʿademi hânedânı nâ murâd etdi

O nûr-ı çeşm-i cânı cümle âfâkı nihân etdi
Yezîd-i hâʿin-i melʿûnu bunda şâdumân etdi

ʿAcep kâr etdi yekser ʿâlemi mâtem-sitân etdi
Kulûba pek doğundu ehl-i ʿaşkı nâ-tüvân etdi

Zuhâlden huy mı kapdı Kerbelâda berçarân etdi
Muhibbî hânedânın hâlini gâyet yamân etdi

Fırât-âsâ sirişki çeşm-i ʿuşşâkı revân etdi

Vefâsız çarh-ı gerdûn olduğun el-Hağ beyân etdi

O nev-res-i teşne-leb teşrîf edüben bezm-i hûnâbı
Görür sâkî-i kevşer rûz-ı maşşerde o da' vâyı

56. şiir

(Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün)

Hağ yoluñda çekilen zağmetleriñ şonu tamâm ihsân olur
Şabredip ibretle dur sen şanma ki hûsrân olur

Boynuñ eğüp Hağğa toğru sen şikâyet eyleme
Hiç heves etme bu dünya varlığı talân olur

(s.69)

Yüz sene bir gün gibi gelüp geçer yok fâide
Gördüğüñ günüñ tamâmı gün olur yalân olur

Gönlünü verip hoş etme bu dünya nağşına
Hep gelen durmaz bir günde bağ vîrân olur

Hağ rızâsına çalış aldanma sen nefsiñe amân
Gönlüñ oña verme sen kim meskeniñ vîrân olur

Toğru ol toğru çalış toğru görün
Olmasan göründüğüñ gibi cânıñ evi vîrân olur

Aldanma gel ey ' Abdullâh bu dünyaniñ tuzağına
Ğafletle atma bir ayak şonra cânıñ zagân olur

(s. 70)

57. şiir

(8'li hece ölçüsü)

Gözüm bu dünyayı görmez
Yâ Rab yolum düz et benim

Bu gidiş e aqlım ermez
Yâ Rab yolum düz et benim

Fânî bir hayat bulmuşum
Sâ'at gibi kurulmuşum
Çalışmadan yorulmuşum
Yâ Rab yolum düz et benim

Elimde yok şabrım benim
Bir yerde yok hayrım benim
Defterde çok şerrim benim
Yâ Rab yolum düz et benim

Çok 'âcizim kara pulum
Yağın geldi baña ölüm
Luğf eyleyüp açsın yolum
Yâ Rab yolum düz et benim

Seni sevmiş idim ezel
Her verdiğini baña güzel
Seniñ ismindir lem-yezel
Yâ Rab yolum düz et benim

Sözü medenî özü medenî
'Aqlım denî fer'ım denî
Ah nideyim sevdim seni
Yâ Rab yolum düz et benim

(s.71)

'Abdullâhın 'isyânı çok
Günâhda bir misli de yok
Deryâ-yı rahmetin artık
Yâ Rab yolum düz et benim

58. şiir

(8'li hece ölçüsü)

Çok yer gezdim baştan başa
Derdime dermân ararım
Şordum bütün ağa paşa
Derdime dermân ararım

Bilmem nedir ne yâredir
Her bir dertden âvâredir
Gönlüm benim bî-çâredir
Derdime dermân ararım

Görmez gözüm nedir cihân
Dermân nedir buña amân
Mâni' olur devr-i zamân
Derdime dermân ararım

Şimdi fiğâna başladım
Kendi başım taşladım
Şuç kalmadı hep işledim
Derdime dermân ararım

(s.72)

Çok atladım daldan dala
Kuş gibi ben elden ele
Gözüm yaşı döndü sele
Derdime dermân ararım

Günden güne artar fiğân
Ne eylesin bilmem bu cân
Her günde var yüz bin ziyân
Derdime dermân ararım

Bilmem ki bu nasıl keder
Biri gelür biri gider

Mevlâ kerîmdir luţfeder
Derdime dermân ararım

Dünya derdi çekme amân
Derdiñ halka dökme amân
Geldi ölüm gider bu cân
Derdime dermân ararım

Ey ‘ Abdullah sen saña baķ
Boş yere diretme dudak
Bu yâreye merhem bulak
Derdime dermân ararım

(s.73)

59.şiiir
(8’li hece ölçüsü)

Ey kendi kendiñi gören
Gel göñlünü döndür Hakkıa
Bu dünyaya göñül veren
Gel göñlünü döndür Hakkıa

Kendiñ unut bul sen Hakkı
Zikret hemân olma şakî
Sen ol zamânın revnâkı
Gel göñlünü döndür Hakkıa

Geçdi yoktur çi gününñ
Allâha dönmedi göñül
Bil ki bugündür şon gününñ
Gel göñlünü döndür Hakkıa

Nefse uyup etdin günâh
Hakkıa dönüp etme sen âh
Her günde bin türlü külâh

Gel gönlünü döndür Hâkka

Döndü geri bu hâlimiz
Bilmem nola ahvâlimiz
Hâl olmadı bu kâlimiz
Gel gönlünü döndür Hâkka

Gâflet edip yumduñ gözü
İşitmediñ haqlı sözü
İşte geldi kefen yüzü
Gel gönlünü döndür Hâkka

(s.74)

Teñgri gözün açtı seniñ
Bunca günün geçti seniñ
Cânñ kuşu uçtu seniñ
Gel gönlünü döndür Hâkka

‘ Abdullâh sözün tutmaz zamân
Bildirme sen halkı amân
Hâk emrine etme gümân
Gel gönlünü döndür Hâkka

60. şiir

(11’li hece ölçüsü)

Şabâhdan uğradım yârin bâğına
Gülleri toplamış üç deste yapmış

İndirmiş saçını fâ topuğuna
Güzellik edâsın hoş beste yapmış

Dalmış hırsından bakmaz bu yana
O güzel saçlarıñ her yana atmış

Gözleri sürmeli gönlü zedeli
Söz dermiş gözünü mâhûrca bakmış

Yüzünü çevirip bakmaz yüzüme
Nûrânî çehresin gülgûn katmış

İşlanmış yüzleri yaşlıdır gözü
Ne de olsa gönlü bize bağlanmış

‘ Abdullâh sözüñü fâş etme halka
Seniñ de bu gönlüñ oña bağlanmış

(s. 75)

61. şiir
(8’li hece ölçüsü)

Dünyayı çok seven kişi
Evvel âhiri pişmân olur
Bir vakitte bitmez işi
Bakar durur hayrân olur

Eli tutar gözü görür
Şağdan alır şola verir
‘ Ömür durmaz her gün yürür
Açmaz gözün hırmân olur

Düşünmeli bu işleri
Aşmalıdır teşvîşleri
Hak yolunun sarhoşları
Burdan gider sultân olur

Bu sözümde yalan yoktur
İşitip bir tutan yoktur
Gözümüz dünyaya toktur
Çünkü şonu vîrân olur

O ğâfildir bakmaz söze
‘Ayıpları vurur yüze
Şoñu on beş arşın beze
Şarılınca yalan olur

‘Abdullâh sözüñ kimse duymaz
Bu söz ‘ağıllara şığmaz
Giden gider geri gelmez
Dünya ‘âhir devrân olur

(s. 76)

62. şiir
(11’li hece ölçüsü)

Ġâfil adamlara görünür zîbâ
‘Acûze şuratlı şu kıoca dünya
‘Ağıllı insânlar bilir ki fenâ
‘Acûze şuratlı şu kıoca dünya

Birinden boşanır birine geçer
Kimini öldürür kimini seçer
Nice insânların kıanını içer
‘Acûze şuratlı şu kıoca dünya

Elden ele geçer durmadan döner
İnsânıñ cismi ne güzel fener
Devâm ile yanmaz bir günde söner
‘Acûze şuratlı şu kıoca dünya

Kimi bâğ yapar kimi bâğçe
Kimi altın verir kimi aķçe
Kimisi aç gezer kimisi tokça
‘Acûze şuratlı şu kıoca dünya

Kimisi vârinin sayısını bilmez
Kiminiñ eline bir dâne girmez
Kimisi hâliniñ nolduğın bilmez
‘Acûze şuratlı şu kıoca dünya

Kimi gönül yıkar bâğı dâğ eyler
Kimi yapar sümbül gibi bâğ eyler
Kimi öldürür kimi sağ eyler
‘Acûze şuratlı şu kıoca dünya

Dünya bir ... gören geçer
‘Akıllı insânlar fark edip seçer
Yaşayup yaşayup ‘âhiri göçer
‘Acûze şuratlı şu kıoca dünya

(s.77)

Harâba yüz tuttu şu cihân şöyle
Sözümüñ hatâsı var ise söyle
Bu işin encâmı değil mi böyle
‘Acûze suratlı şu kıoca dünya

‘Abdullâh bu sözü hergiz de bilir
Gelecek ne ise bu başa gelir
Herkes ettiğiniñ cezâsın bulur
‘Acûze suratlı şu kıoca dünya

63. şiir
(8’li hece ölçüsü)

Ne güzelsin amân deryâ
Seniñ dalgan tükenmez mi
Baña verdin güzel bûyâ
Seniñ dalgan tükenmez mi

Ucun hem bucağın yoktur

Derinliđiň pek artıktır
Şuyuň uru olacaqtır
Seniň dalgan tikenmez mi

Parıl parıl parlar yüzüň
Şıcak olur şuyuň yazıň
Kimseler aňlamaz sözüň
Seniň dalgan tikenmez mi

(S.78)

arnında balıqlar üzer
Üstünde gemiler gezer
‘Aıl olan sırlar sezer
Seniň dalgan tikenmez mi

‘Abdullâh medħin eyledi
Derdiň bulup şerħ eyledi
Dalgan beni mest eyledi
Seniň dalgan tikenmez mi

64. Şiir

(Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün)

Sen benim derdim Őorarsıň elinde dermân var mıdır
Durmadan yâriň ararsın dilde ħâliň var mıdır

Durmadan her dem dönersiň ârzûma ki
Bir düşünsen bu işiň Őoňunda ħüsrân var mıdır

Bama ħalkıň gidişine sen saňa ba ey gözüm
Etdiğinden işbu nasîbin saňa ziyân var mıdır

Her biri nefse esîr olmuş yine keyfindedir
‘Alı idrâk eylemez ki bunda ‘irfân var mıdır

Ben me‘âni lafzıñ idrâk eylerim deme şaķın
Tartmaĝa işbu maķâli elde ķantar var mıdır

Sendeki sermâyeti maħv etmeĝe ‘azm eylediñ
Bilmez mi ki hîç tükenmez bir ĥazînen var mıdır

Yolcudur bu ĥalk-ı ‘âlem durmadan gelür gider
Bu gelip gitmekte bilmem bir düşünçen var mıdır

(S.79)

Merkeb arısı girer mi ķovana bal yapmaĝa
Girdiĝiñ kovan içinde tatlı balıñ var mıdır

Arkana aldın bu dünya yükünü ķaldın ĝarîb
Her yaña sen pek baķarsın baķ ki yârin var mıdır

İ‘tibâr olmaz bu söze ‘Abdullâh sus söyleme
Bu sözüñ içinde bilmem bir ticâret var mıdır

65. şiiir

(Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün)

Gözleriñ bu ‘âşıkândan günde bin cân öldürür
Şoydurup bir bir şiyâbın cümlesin ‘üryân eder

Öyle bir derde düşürdüñ birinin yok dermânı
Aĝlatup bu ehl-i ‘aşkı gözlerini ķan eder

Baķarken yüzüñe her dem fikr ederken vuşlatı
Aķıtıb gözden bu ķanım her vakit giryân eder

Vazgeçüp ben bertaraf durdum ne çâre edeyim
Çünkü sensin işbu cânı cânlara cânân eden

(S.80)

Al elim ķurtar ki senden başka kimsem yok benim

İşte bu ednâ kılundur cânı başın kurbân eden

‘ Abdullâh feryâdını her kim ki görse raḥm eder
Raḥm edenlerden raḥmdır raḥm eyle dermân eden

66. şiir

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Hevâyî hırs ile ‘ ömrüm gelüp geçti nidem yâ hû
Olup sekrân şu dünya şerriniñ içinde nidem yâ hû

Beni her bir taraftan bağladı nefsim ne çâre edeyim bilmem
Taķıdır boynuma zincîr ne çâre edeyim yâ hû

Çeker zincîrini her dem beni her gün sürükler o
Buña bir ḥayli güç lâzım o bende yok nidem yâ hû

Otuz kırk yıldır beni böyle sürüklerdi
Dükendi tâkatim gitdi ‘ aceb bilmem nidem yâ hû

(S.81) Elimde kalmadı fırsat ‘ azîz günler tamâm gitdi
Vücûdum şimdi pîr oldu amân yâ hû yaman yâ hû

‘ Azîz-i Mısr iken dedi yâ Rab baña raḥm et
Ayağı baştığı toprak değilim ben nidem yâ hû

Eğer kâm almayup bu derd ile encâm ölürsem ben
Gidince şol geniş kabrim âteşle hem tolar yâ hû

İdüp baña hem ihvâna ki boldur raḥmetiñ yâ Rab
İki cihânda güldür sen bu ‘ Abdullâh kuluñ yâ hû

(S. 82)

67. şiir

8’li / (11’li hece ölçüsü)

Şuçlu olduğumu bildim
Amân yâ Muhammed meded yâ ʿ Alî
Yüz sürüp kapına geldim
Amân yâ Muhammed meded yâ ʿ Alî

Çoktur kulların ʿ isyânı
Mağşerde bizleri tanı
Kurbân ederim bu cânı
Amân yâ Muhammed meded yâ ʿ Alî

Dünyaya aldanup durduk
Kendimize tuzak kurduk
Şimdi belâmızı bulduk
Amân yâ Muhammed meded yâ ʿ Alî

Dünyanın şüglüne daldık
Nefsimize esîr olduk
Biz dermânı sizde bulduk
Amân yâ Muhammed meded yâ ʿ Alî

Artık tâkat yoktur bizde
Kalmadı suç binbir yüzde
Bu dertlere dermân sizde
Amân yâ Muhammed meded yâ ʿ Alî

Bu târîhde neler gördün
Zamânın sonuňa erdin
Çok ağır suçlara girdin
Amân yâ Muhammed meded yâ ʿ Alî

(S.83)

Hayâtımız bize yükür
Yollarımız çetin büktür
Rağmet deryâsı büyüktür

Amân yâ Muḥammed meded yâ ʿAlî

ʿAbdullâhın günâhı çok
Zerrece bir şevâbı yok
Bu dünyadan yıldî artık
Amân yâ Muḥammed meded yâ ʿAlî

68. şîir
(8’li hece ölçüsü)

Yüzüm kâra günâh çoktur
Şâh-1 merdân medet senden
Hiç kimseden vefâ yoktur
Şâh-1 merdân medet senden

Bu dünya bâña zindândır
Ġafil hâline ḥayrândır
Bu cânım saña kurbândır
Şâh-1 merdân medet senden

Zülfikârın var belinde
Teñgrinin ismi dilinde
Ḥaqqın fermânı elinde
Şâh-1 merdân medet senden

Girmiş cennet illerinde
Ḥaqqın feraḥ ellerinde
Dolu şunar güllerinde
Şâh-1 merdân medet senden

(S.84) Ḥavzın etrâfi çiçek
Nasîb olsun biz de göçek
Kurbân olsun ver de içek
Şâh-1 merdân medet senden

‘ Abdullâh sözüñ kalsın şona
İnanmayan yoktur buña
Cümle vârim kırbân saña
Şâh-ı merdân medet senden

69. şiir

(Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün)

‘ Âciz âvâreyim ben yâ Rasûlallâh medet
‘ Âsî mücrîm bir gedâyım yâ Rasûlallâh medet

Gelmişem ben kapıña cümle günâhım yüklenip
Başka bir yer yok ki gidem yâ Rasûlallâh medet

Al elim kırtar günâhdan dostuñ Allâh ‘ aşkıña
Luţf idüp göster hayâliñ yâ Rasûlallâh medet

Görmeğe lâyıq değilim çoktur isyânım benim
‘ Affiñiz bol âsî için yâ Rasûlallâh medet

Nîm nigâh etseñ eğer sen var olan maḥlûka bir
Cümlesin lâyıq edersin sen cennetine yâ Rasûlallâh medet

Lâyık olmaz şânına kim gire bu halk âteşe
Belki gizli âteşlar biz yanalım yâ Rasûlallâh medet

Dört taraftan hem bakıp hem de görürsün gizli yok
İrgürüp dârü’s-selâma cümlesin yâ Rasûlallâh medet

Gönlü gamlı yüreği dağlı bu ‘ Abdullâh kulum
Cümle ümmetle beraber vir amânı yâ Rasûlallâh medet

(S. 85)

70. şiir

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Gülü hamrâya karşı bahtığım gözler ayıplandı
Vücûdum şimdi pîr oldu o günler gâiplendi

Tutarım kalmadı aşla haķâretle bakarlar hep
Benim şâhin gibi gözüm şulandı hep çapaķlandı

Görünmez gözüme dünya kamu zindân olup her yer
Çekildi cân vücûdumdan iki elim de bağlandı

Bakup bu 'âlem -i dünya nedir 'ibret almazsan
Bütün günüñ boşa geçti Hudâ senden ıraklandı

Seçilmez sözüñ ' Abdullâh kelâmı çok dolaşdırma
Bu sözü bilmeyen âdem ziyâdece meraklandı

(S. 86)

71. şiir

(8'li hece ölçüsü)

Ramazânı seven kullar
Gözleriñiz aydın olsun
Cân-ı dilden tutan kullar
Gözleriñiz aydın olsun

Şıdķ (u) şadâķatle tutun
'İlm-i nezâhetle tutun
Hilm-i şerâfetle tutun
Gözleriñiz aydın olsun

Uşanmayın yorulmayın
Tuttum diye kurulmayın
Hiç kimseye darılmayın
Gözleriñiz aydın olsun

Şevâb çoktur çünkü bunda
Alırsınız hem sonunda
Her şevâbı bire on da
Gözleriñiz aydın olsun

Bu oruçta şevâb çoktur
Başka ta‘âmlarda yoktur
İç yüzünü bilen Haktır
Gözleriñiz aydın olsun

Ey ‘ Abdullâh oruç acı
Çok kimseniñ yetmez gücü
Siz tutunuz olur gücü
Gözleriñiz aydın olsun

(S. 87)

72. şiir
(11’li hece ölçüsü)

El ele tutuben vatan yoluñda
Hazırdır cânımız fedâ etmeğe
Şubaylar ‘ askerleriñ sağı şolunda
Hazırdır cânımız fedâ etmeğe

Zevk ile toğrulup yola gideriz
Teñgrinin ismini zikir ederiz
Mâlı mülkü cânı nederiz
Hazırdır cânımız fedâ etmeğe

Şükür bizim nâmımız vardır
Bütün târîhlerde şânımız vardır
Ona mihnetteyiz cânımız vardır
Hazırdır cânımız fedâ etmeğe

Çorqmayız düşmandan kaçmayız geri
Var mı târîhlerde kaçmış bir eri
Yüz düşmana gâlib arslan bir eri
Hazırdır cânımız fedâ etmeğe

Dünyanın ıslâhı temelli bizde
Çalkânı savaş tekniği bizde
Çekmişiz ayağa çizmeler bizde
Hazırdır cânımız fedâ etmeğe

Türk kanı dökülmüş dünya ucuna
Böyle savaşçılar gelmez gücüne
Düşmânı tatarız süngü ucuna
Hazırdır cânımız fedâ etmeğe

(S.88)

Gideriz ileri izn-i Haqq ile
Ağırca yürürüz beñzeriz sele
Haqqın melekleri bizimle bile
Hazırdır cânımız fedâ etmeğe

Uzaqтан düşmânı baqar görürüz
Durmadan hücumla hemân yürürüz
Vaâtânın uğruna her ân ölürüz
Hazırdır cânımız fedâ etmeğe

‘ Abdullâh destânı yazdıñ söylediñ
Çahramân Türkleriñ medhiñ eylediñ
Halka bu destânı bahşış eylediñ
Hazırdır cânımız fedâ etmeğe

73. şiir

(8’li hece ölçüsü)

Fenâ kelâm etdiğim

Kendi günâhımdır benim
Eğri yollara gitdiğim
Nefse uyuşumdur benim

Kimseyle dost olmadığım
Arayıp da bulmadığım
Ġâfil insân olmadığım
Abdâl duruşumdur benim

Derdim çoktur bilmem nidem
Bu derd ile nere gidem
Çok ‘âcizim nasıl edem
Câhil kalışımdır benim

(S.89)

Başıma çok hâller geldi
Yüreğime delik deldi
Ağladı yine güldü
Arsız oluşumdur benim

‘Abdullâh çok yazık saña
Dönmedin Hâktan yana
Su’âl çoktur yarın saña
Ne büyüktür derdim benim

74.şiiir

(8’li hece ölçüsü)

Cihânın varı sensin
Meded et yâ Rasûlallâh
Dertlerin dermânı sensin
Ne minnet yâ Rasûlallâh

Boldur işânın seniñ
Ne kadar olsa günâh

Cümleye şâmildir ‘affiñ
Mürüvvet yâ Rasûlallâh

Seniñ çün halk edip Mevlâ
Bütün dünya vü mâ fihâ
Seniñ medhinde ‘âcizdir
Bu ‘âlem yâ Rasûlallâh

(S.90)

Ne varlıqdır ne deryâdır
Ne kimse hâlini bilür
Çü bilmek zâtını ancak
Şifâdır yâ Rasûlallâh

Seniñ ‘âşıqlarıñ durmaz
Amân ismin çağırırlar
Saña ‘âşık kulun zikri
Amândır yâ Rasûlallâh

Bırakmasan bu ‘âsî kulları
Nâra atın olmaz
Bütün halk gözüñü dikmiş
Saña hem yâ Rasûlallâh

Günâhlar boydan aşığıtır
Bağacak yüzümüz yoktur
Ki zâtıñ cümleten erham
Şefâ‘at yâ Rasûlallâh

Yüzümüz pek kara oldu
Biraz ‘aşkıñ verip yandır
Seniñ ‘aşkıñ ile yanmaq
Devâdır yâ Rasûlallâh

Bu ‘Abdullâh kuluñ ile

Ḳamu ümmetleri ‘ aff et
Ḳün ‘ affetmek kemâlindir
Mürüvvet yâ Rasûlallâh

(S. 91)

75. şiir
(8’li hece ölçüsü)

Ṭarîḳ-i râh-ı İlâhi
Sülûku seyr edenden şor
O kim kâmilden el tutmuş
Tamâm ihvânını andan şor

Bu yoluñ yolcusu baḳmaz
Giderken hiçbir tarafa ḳat‘ â
Yola gitmek dilersen sen
Yolu hoşça bilenden şor

Hevâ-yı nefse aldanma
Yeter güldükleriñ yâ hû
Nedir o ağlamak zevḳi
Gözü yaşı aḳandan sor

Ḳarâm oldu bu dünya
Zevḳ için Ḳaḳḳı sevenlere
Bırakıp zevḳ-i dünyayı
Ḳarâbâtî olandan sor

Cihânıñ vâ‘ izi sarhoşuña
Şorma bu aḳvâli
Yemek içmek börek derdi
Bu zevḳi bî-riyâdan sor

Yeter bülbül gibi beyhûde
Feryâd-ı fiḡân etme

Yanup kül olmak istersen
Ânı pervânedan sen sor

(S.92) Gözü bağı olan insâna
Hiçbir şey sorulur mu
Açıkgözlü güleryüzlü
Ulü'l-epsâr olandan sor

Ey ' Abdullâh uzun etme
Sözü artık yeter sen kes
Rumûz-ı ' aşkla nâre yanup
Püryân olandan sor

76. şiir
(7'li hece ölçüsü)

Hoş geçin ' âlem ile
Yıkma gönlün kimseniñ
Sözünü tatlı eyle
Yıkma gönlün kimseniñ

Bilmezsin kimde ne var
Fenâ değil iyi de var
Eyle sen kalbe tımar
Yıkma gönlün kimseniñ

Göñül evi yıkanıñ
Yıkıktır evi anıñ
' Azâba düşer cânıñ
Yıkma gönlün kimseniñ

(S.93) Ezelimiz çok lezîz
Dünyaya geldik ' azîz
Kalp vardır ki çok temiz

Yıkma gönlün kimseniñ

Doğru kalbi Hâk şaklar
Söz diñler kulaqlar var
Allâh diyen kalpler var
Yıkma gönlün kimseniñ

Söz işit sen söze bak
Şonradan yeme dıbağ
Çok ağır gönül yıkmak
Yıkma gönlün kimseniñ

Ey ‘ Abdullâh sen şakın
‘ Aqlıñı başa takın
Olasın Hâkka yakın
Yıkma gönlün kimseniñ

77. şiir

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Elest bezminde câmı nûş eden mestâne gelmiştir
Olariñ mişli bulunmaz onlar bir dâne gelmiştir

Onlarda yok durur gaflet onlardır hep ulü’l-elbâb
Onlar deryâ-yı ‘ âlemdir cihân âbâda gelmiştir

(S.94)

Şu dünya varlığı bunlar ile kâ’im olur her dem
Ayağı tozu anların gözüme tûtiya gelmiştir

Metâ‘îñ almak isterseñ buların sen elinden tut
Kulu kurbânı ol her dem ki onlar sâde gelmiştir

Bunlar olmazsa dünyada bu dünya hiç qarâr etmez
Bu dünya şenliği için bunlar i‘ mâra gelmiştir

Ey ‘ Abdullâh gözün aç bağ ayağın sehv ile basma
Bulardan iç hayât âbın şifâ- yı câna gelmiştir

78. şiir
(8’li hece ölçüsü)

Anadolu kıavağında
Seyir ettim gemileri
Boğâz kıal‘ a ayağında
Seyir ettim gemileri

(S.95)

Kıradeniz yolu uzun
Dalga vurur kıazîn kıazîn
Yer yer bârân bir de güzün
Seyir ettim gemileri

Etrâfı dâğ yolu dardır
Denizinde torpil vardır
Şark kıarafı çok ormandır
Seyir ettim gemileri

İsmi bilmem kıoylarıñ
Yapısı kıoştur evleriñ
Yüksek yüksek saraylarıñ
Seyir ettim gemileri

Bir kıarafı sık sık orman
Orda yoktur ekin kıarmân
Havâsı dertlere dermân
Seyir ettim gemileri

Dâđınıñ yolları ince
Çiçekleri vardır kıonca

Şu dünyayı değerince
Seyir ettim gemileri

Davarı sığırı otlar
Çocukları çiçek toplar
‘ Abdullâh destânıñ yoqlar
Seyir ettim gemileri

(S. 96)

79. şiir
(11’li hece ölçüsü)

Şağlam bir yürekle harbe gideriz
Ölür öldürür biz şanlı bayrak altında
Düşmâna ağırca savaş ederiz
Ölür öldürür biz şanlı bayrak altında

Oğçuyuz topçuyuz nişân atarız
Süngüyle hemân hücûm yaparız
Düşmânı alt eder keyfe bakarız
Ölür öldürür biz şanlı bayrak altında

Bilmeyiz harbden geriye kaçmak
Zevkimiz düşmâna süngüler şokmak
Elimiz yılmaz toludur çakmak
Ölür öldürür biz şanlı bayrak altında

Dededen babadan bu harb mîrâşdır bize
Bir ânda düşmânı indirir düze
Bağmayız hiyleli hurdalı söze
Ölür öldürür biz şanlı bayrak altında

‘ Askerlik şerefın güder gideriz
Radyodan vaţana selâm ederiz
Mâlı mülkü cânı nederiz

Ölür öldürür biz şanlı bayrak altında

‘ Abdullâh bu Türkün erliği bitmez
Şen olan yerde baykuş da ötmez
Vaţan muhabbeti gönlümden gitmez
Ölür öldürür biz şanlı bayrak altında

(S.97)

80.şiiir

(11’li hece ölçüsü)

Ėaflet ile Şu dünyayı gezerken
Ansızdan Şu ölüm karşına çıkar
ZevĖ ile dünyayı seyir eylerken
Ansızdan Şu ölüm karşına çıkar

Bir bakarsın gitmiş on beş yaşına
Yirmisinde neler girer düşünce
Bilir misin ne gelceğin başına
Ansızdan Şu ölüm karşına çıkar

Dünya çok ucuzdur aldatır seni
Bir zamân ninnîdir uyutur seni
Er ol da aç gözün göreym seni
Ansızdan Şu ölüm karşına çıkar

Çalışıp alayım Őatayım dersin
Şunu yapıp Şunu yığayım dersin
Biraz da keyfe bakayım dersin
Ansızdan Şu ölüm karşına çıkar

Ölüm çok nâsîhdır al ondan ‘ ibret
Dindar ol ‘ azîzim eyle gel Ėayret
Tut Şerî‘ at emrin sen eyle sür‘ at
Ansızdan Şu ölüm karşına çıkar

Sövmekle kimseyi sen alma dile
Söyleme kimsenin ‘ aybını ele
Vağtın zâyı‘ edip sen verme yele
Ansızdan şu ölüm karşına çıkar

(S.98) ‘ Abdullâh sözüñ zamân sözü değıldir
İç yüzüdür sözüñ yüzü değıldir
Sayıklama tağan yüzü değıldir
Ansızdan şu ölüm karşına çıkar

81. şiir
(8’li hece ölçüsü)

Gönlün seniñ pek yücedir
At varlığı at varlığı
Gündüzleriñ hep gecedir
At varlığı at varlığı

Varlık demek aqçe değıl
Hem bâğ ile bâğçe değıl
Ağlas kumaş boğça değıl
At varlığı at varlığı

Gezmek yemek içmek değıl
Kıonup durup göçmek değıl
Sevmek öpmek kıoçmağ değıl
At varlığı at varlığı

Varlık nedir bilir misiñ
Bağıp anı görür müsüñ
‘ Acep söze gelir misiñ
At varlığı at varlığı

(S.99) Varlık vücûduñ yâresi
Yoktur anıñ bir çâresi
Ey insânıñ âvâresi
At varlığı at varlığı

Varlık seni yârdan atar
O seni bir pula şatar
Şeytân ile yoldaş yapar
At varlığı at varlığı

‘ Abdullâh sende varlık çoktur
Hakka yarar işin yoktur
Dünya derdi pek artıktır
At varlığı at varlığı

82. şiir
(11’li hece ölçüsü)

‘ Âşıkıñ derdine dermân bulunmaz
Devâsız yâredir inlesin tursun
Acıdır agrıdır şabır olunmaz
Devâsız yâredir inlesin tursun

Elimde olsa bu derdi çekmem
Gül gibi kimseniñ yüzüñde tutmem
Bir oldu dünyaya gelmekle gitmem
Devâsız yâredir inlesin tursun

‘ Âcizim garîbim hem de âvâre
Açıldı kalbimde nice bin yâre
Söylemem derdimi ölsem ağıyâre
Devâsız yâredir inlesin tursun

(S.100) Dünyanıñ mañlûku bu derde hayrân

Bu nasıl yâredir bulunmaz dermân
Bilmezler ki bu ne büyüktür fermân
Devâsız yâredir inlesin tursun

‘ Abdullâh sözleriñ çapraz dolaşık
Anlayamaz bunu yarımca ‘ âşık
İç yüzü insana gâyet yaraşık
Devâsız yâredir inlesin tursun

83. şiir

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Şecer yapraklanıp şöyle ki her yaprak Hudâ söyler
Bakıp birbirine dâim güler yüz merhabâ söyler

Açıp gül başını erken eder bülbüle biñ şive
Gülüñ dalı vañan aña o nâzı bî-nevâ söyler

Tabîbe ‘ arz edip derdim devâsın istedim andan
O teşhîş etmeden derdim ki bin türlü devâ söyler

(S.101)

Firâr eyler gönül kuşu bu dünya varlığından çün
Bırakmaz nefsi anı bir dem o biñ türlü hevâ söyler

‘ Acepdir ben şaşup kaldım ne çâre edeyim
Bu hâlîmi görenler hep baña çün ü çirâ söyler

Şerî‘ at yolunu bilen sukût ile devâm eyler
Özünü bilmeyen insân bu yola çok hañâ söyler

Çalış ‘ Abdullâhım çalış eyle bakıp geri tırma
Bakıp yolda kalan kişi sözü her dem yalân söyler

(S. 102)

84. şiir

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Şu'ûrum kalmadı aşla 'acâib derde ben düştüm
İçüp bir cür' a dem bundan hayâtımdan o dem geçtim

Perîşân oldu bu cismim yer ile eyledi yek-sân
Yanıp hem yakılıp püryân olup pişdim

Semâdan başıma yağdı nice biñ âfet-i gamlar
Perîşân eyledi gönlüm garîb-i nâtüvân düştüm

Bu derdiñ hiç devâsı yok aramağı bırak gayrı
Ne cerrâhlar ne doğtorlar ne de ... düşdüm

Uşandılar elimden hep benim evlâd-ı 'iyâlim hem
Nideyim neyleyim bilmem onulmaz hâre ben düştüm

Vücûd gittikçe pîr oldu sözüñde hiç le'âfet yok
Yüzüme kimseler bakmaz garib-i nâtüvân düştüm

(S.103) 'Abdullâh söyleme sözüñ işitip bir tuğan olmaz
Tutunca bu lisânım yanar külhâna ben düştüm

85.şiiir
(8'li hece ölçüsü)

'Aceb sevdâlıdır başım
Gözüm ağla gözüm ağla
Gözümden dökülür yaşım
Gözüm ağla gözüm ağla

Çağlar giderim şu gibi
Cânım yana bal mum gibi
Gözüm yaşı Ceyhûn gibi

Gözüm ağla gözüm ağla

Yoktur gözüm şu dünyada
Beni erdirmez murâda
Günlerimi verdi yâda
Gözüm ağla gözüm ağla

Çâre bulan yok yâreye
Bu ‘âciz-i âvâreye
Düştü gönül humhâreye
Gözüm ağla gözüm ağla

Erhamsın ey luţfu güzel
Seni sevmiş idim ezel
Vücûd bâğı oldu ğazel
Gözüm ağla gözüm ağla

(S.104) ‘Abdullâh sözüñ toğru mudur
Özüñ Hađđa bağlı mıdır
Yürek nâra dağlı mıdır
Gözüm ağla gözüm ağla

86. şiir

(Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün)

Zevk-i dünyayı görüp aldandığın günler yalan
Pek basıp tırdun ayağın ‘ömrünü ettiñ talan

Vaktini zayı‘ edip günün boşa geçti seniñ
Elde sermâyen dükendi neylesün devr-i zamân

Uyma sen nefsiñ sözüne sen seni gel çek çevir
Başka bir gün gelir ki fâide etmez amân

Suçlarımız şorulunca hiç cevâbıñ var mıdır
Çün cevâbıñ yoktur anda o zamân hâliñ yamân

(S.105)

Sen şabaḥ erken çıkıp yoluñ biraz kat' etmedin
Çok şoğuk oldu yoluñ etrafını aldı duman

Bir tarafta yol bulunmaz ortada kaldın ğarîb
Neyleyip ne edeceğın bilmedin şaşdın hemân

Sözlerim beyhûde şanma tez gelir başa ırâk
Dağılır birden vücûduñ ol zamân uçunca cân

İşbu sözler hep seniñdir kimse duymaz bu sözü
Ey ' Abdullâh fikr edip derdiñ yine sen saña yan

87. şiir

(Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün)

Oturma durma ey ğâfil ara bul derdine dermân
Şafâ-yı zevke aldanma aniñ şoñu olur nedmân

Bakıp yolda kalanı gör bu yol çok dar ğarîb yoldur
Tutup bir mürşidiñ destiñ yolunu eyle sen âsân

(S.106)

Kimi bulam kime gidem o da benim gibi deme
Arayan tîz bulur Hakkı sonunda olamaz hüsrân

Hem eyle şıdk ile hıdmet rızâsıñ eyle sen taşşıl
Rızâsı Hakk rızâsıdır bunu sen eylegil iz' ân

Bu yolda güç olan ancak şadâkatdir değıl başka
Bunu yapabilir isen kazandıñ luğf ile ihsân

Bu sözler ölçüye gelmez kulağına hiç girer mi bu

Ağırdır incedir gâyet çekebilir mi her insân

Ey ‘ Abdullâh ‘ âlemiñ keyfine kemhâ olmadañ
Kimi güler kimi oynar böyledir devr-i zamân

(S. 107)

88. şiir

(8’li hece ölçüsü)

Ey rahmeti bol padişah
Günâhımla geldim saña
Dünyayı doldurdu günâh
Günâhımla geldim saña

Netdim saña ben neyledim
Toğru yolu bilemedim
Ben nefsime zulm eyledim
Günâhımla geldim saña

Hoş günlerim geçti eyvâh
Elim boştur yüzüm siyâh
Senden başka yoktur penâh
Günâhımla geldim saña

Helâl loğma geçmez ele
Toğru kelâm gelmez dile
Çok günleri verdim yele
Günâhımla geldim saña

Yaşım gitti çün altmışa
‘Aqlımız gelmedi başa
Yolumuz uğradı kışa
Günâhımla geldim saña

‘Ecel baña sundu şarâb

Bu cân evi oldu Һarâb
Hem âhiri oldu türâb
Günâhımla geldim saña

(S.108)

Cümle kabâhat bendedir
Luţf (u)   inâyet sendedir
Hilm (ü) irâdet sendedir
Günâhımla geldim saña

Yoğtur bu gönlümde şafâ
Hiç kimseden olmaz vefâ
Şeffi  imizdir Muştafâ
Günâhımla geldim saña

  Abdullâhdır kuluñ adı
Cemâliñ görmek murâdı
Gider burdan  alır adı
Günâhımla geldim saña

89. şiir

(8'li hece ölçüsü)

Raĥîm Allâh kerim Allâh
  Affet günâhkâr  ulları
Hem raĥmetiñ boldur İlâh
  Affet günâhkâr  ulları

Hem evvelsin hem de âhir
Hem bâuınsın hem de zâhir
Bütün şan atlarda mâhir
  Affet günâhkâr  ulları

Günâhımı fikreylerim
Her dem seni zikreylerim

(S. 109)

Başka hayâli neylerim
‘Affet günâhkâr kılları

Ƙuluñ günâhları çoqtur
Gidecek yerimiz yoqtur
Raħmet suyuñ pek artıqtır
‘Affet günâhkâr kılları

Dünya beni çoƘ aldıdı
Etmediğim suç Ƙalmadı
Yedi deryâ yıƘamadı
‘Affet günâhkâr kılları

Nefse uyup olduğ deli
‘Affeyle sen cümle Ƙulu
Yârdımcımız Aħmed ‘Alî
‘Affet günâhkâr kılları

Biz isteriz toğru yolu
İstemeyiz pâre pulu
‘Abdullâhla cümle Ƙulu
‘Affet günâhkâr kılları

(S. 110)

90. şiir
(8’li hece ölçüsü)

Yeter güldükleriñ göñül
Gel biraz da ağlayalım
Çoğ gülüp sen olma melûl
Gel biraz da ağlayalım

Biñ yaşasan öleceksiñ
Ağlar isen güleceksin
Çoğ hesâblar vereceksin

Gel biraz da ağlayalım

Mâlîñ mülkün ele alır
Hıımların mîrâş alır
Hesâbı sendeñ şorulur
Gel biraz da ağlayalım

Hasta olup yatarsın sen
Kaygılara batarsın sen
Ha zikrinden kaçarsın sen
Gel biraz da ağlayalım

Şanma ki bu sözler yalan
Toğrudur bu amân inan
O gün olur mâlîñ alan
Gel biraz da ağlayalım

‘Abdullâh bu naşıl sözdür
Haı gören bâtın gözdür
Anlamayan demir özdür
Gel biraz da ağlayalım

(S. 111)

91. şiir
(8’li hece ölçüsü)

Ço yalvardım gönül saña
Sözüme sen inanmadıñ
Dönüp bir bakmadın baña
Sözüme sen inanmadıñ

Bir gün ölüm gelir dedim
Seniñ cânıñ alır dedim
Yer altında çürür dedim
Sözüme sen inanmadıñ

Haḫḫa toĝru görün dedim
Haḫ yoluñda sürün dedim
Yaḫın geldi ölüm dedim
Sözüme sen inanmadıñ

Aldandıñ sen baḫtıñ ele
‘İbret al bir baḫ bülbüle
Gözüñ yaşı dönsün sele
Sözüme sen inanmadıñ

Şimdi ölüm geldi yaḫın
‘Aḫlıñı başıña taḫın
Aç gözünü söze baḫın
Sözüme sen inanmadıñ

‘Abdullâh tutulmaz sözün
Geçti kendi yazıñ güzün
Ḳara olur dedim yüzün
Sözüme sen inanmadıñ

(S. 112)

92. şiir

(8’li hece ölçüsü)

Aĝla behey deli göñül
Aĝlamanıñ günü geldi
Zıkr-i Haḫtan hâlî göñül
Aĝlamanıñ günü geldi

Bülbül gibi kız âh eyle
Deme şaḫın derdiñ ele
Gözün yaşı dönsün sele
Aĝlamanıñ günü geldi

Sözlerim ‘ aklıñda ҡalsın
Hax zikri ҡalbine dolsun
Yansın ciğer kebâb olsun
Ağlamaniñ günü geldi

Abdâl seniñ günüñ geçti
Bu şerbetiñ ‘ âlem içti
Ecel saña gömlek biçti
Ağlamaniñ günü geldi

Gözlerim ҡan ile dolsun
Beñziñ şararıp da şolsun
Dünya işi biraz ҡalsın
Ağlamaniñ günü geldi

Ey ‘ Abdullâh ne söylersiñ
Dünyada göñlüñ eğlersiñ
Burdan göçüp ne eylersiñ
Ağlamaniñ günü geldi

(S. 113)

93. şiir

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Çoğ girdâbdan geçe geçe geldiñ çıktıñ şu dünyaya
Gelip sen zevkini gördün kendiñ verdiñ şu dünyaya

Gelip geçdikleriñ yeri unutup derdine düştüñ
Ġarîb nâtüvân ҡaldın göñül verdiñ şu dünyaya

Elest bezminde söz verdiñ ‘ ibâdet etmeğe Haxğa
Unuttuñ emr-i Haxkı sen gelince işbu dünyaya

Sen içtiñ bâde-i sekri vücûduñ eyledin serhoş
Ayık olmaz gözüñ aşla cânıñ verdin şu dünyaya

Elinden gitti sermâyen ki aldı sende tek bir cân
Anıñ da bilmediñ alın o aldandıñ u dünyaya

Gelen gider giden gelmez merâ etme gidersin sen
Nefis ikmâl olunca tâ açılır göz u dünyaya

(S.114)

Ey ‘ Abdullâh para etmez o gün peimânlık at‘ a
Aup bu alp gözüñ imdi edip nazarıñ u dünyaya

94. iir

(8’li hece ölçüsü)

Gelüp bu dâr-ı dünyaya
Ne ‘ aceb far edersin sen
Unutma kendiñi ala
Biraz oñra gidersiñ sen

Burada ün yuvan yotur
Burası dâr-ı gurbettir
Burayı terk edip yarın
Aıl yurda dönersin sen

Saña dostum diyenler hep
Ayagın almak isterler
Saña yâr olsa bu alıñ
Nedir aslın görürsün sen

ayâta aldânıp urma
Ne varsın sen ne de yosun
Ölür günüñ biri doar
Buñları hep görürsün sen

Ne lâzımdır saña bu söz

(S.115)

Seniñ ‘aqlıñ başındadır
Baña lâzım değil deyüp
Hemân loķman yutarsın sen

Yaķında başıña gelir
Görür hem de düşünürsün
Vücûdda kalmadı kuvvet
Baķar görür durursun sen

Uçunca cân kuşu tenden
Vücûd şehri harâb olur
Elin avcun boş olduysa
‘Aceb neler görürsün sen

Ey ‘Abdullâh yazdığın bu
Sözleri kendin işit
Söz tutanıñ işbu ‘âlemde
Sözün yoktur kesen

95. şiir
(8’li hece ölçüsü)

Şu dünyayı var eyledi
Muhammediñ hürmetine
Dört erleri yâr eyledi
Muhammediñ hürmetine

Âdemden evveldir adı
Haķ nûrunu anda kodi
Cümle tatlılarıñ tadı
Muhammediñ hürmetine

Fermânıdır a‘ mâlimiz
Nuķku bizimdir cânımız

Bu devrândan devrânımız
Muhammediñ hürmetine

Adına bu dünya hayrân
Cânım olsun oña qurbân
Şifâ veren bütün dermân
Muhammediñ hürmetine

(S.116) Muhammedi medh eylemek
Şıgmaz dile söz söylemek
‘İlim ‘amel hem Haq demek
Muhammediñ hürmetine

Oturmamız hem gezmemiz
Yaşamamız hem görmemiz
Söylememiz işitmemiz
Muhammediñ hürmetine

Allâh büyük luğf eyledi
Çok şükür ümmet eyledi
Taşlar ağaçlar söyledi
Muhammediñ hürmetine

‘Abdullâh bu medhin güzel
Çok söylenmiş medhi ezel
Söylediğın bu hoş gazel
Muhammediñ hürmetine

96. şiir
(8’li hece ölçüsü)

Ne eyleyim dünya mâlin
O mâl senden geri kalır
Şormaz kimse seniñ hâlin

O mâl senden geri alır

Mâldan seniñ gözüñ doymaz
Gider bir gün saña almaz
Harâm ise fâyda olmaz
O mâl senden geri alır

Nerden gelir göremezsiñ
Sen bu söze eremezsiñ
Allâh için veremezsiñ
O mâl senden geri alır

(S.117)

Demediñ bu helâl harâm
Toplamaktır cümle merâm
Bilmediñ mi şönu yalân
O mâl senden geri alır

Cândan tatlı idi mâliñ
Nerde parlayacak na' lin
Cân ıkınca nolur hâlin
O mâl senden geri alır

‘ Abdullâh sözleriñ acı
Başa gelir şönu ucu
Ne lâzımdır eliñ şuçu
O mâl senden geri alır

97. şiir

(11’li hece ölçüsü)

‘ Alînin evşâfi dillere şıgmaz
Örtük apıları açandır ‘ Alî
Dünya düşman olsa aşla ca tınmaz
Nîce aşlânlara aşlândır ‘ Alî

‘Alîyi Kur’ânda medh etdi Allâh
Kılıçla atla yüz biñ mâşallâh
Kulu hem qurbânı olsam eyvallâh
Nîce bin cânlara cânândır ‘Alî

Girdiği harplerde na‘ralar atar
İşiten kâfirin ödleri kopar
Erdiği kal‘anın burcunu yıkar
Yüksek yerleri yıqandır ‘Alî

(S.118)

‘Alîniñ üstüne bir er gelmedi
‘Alîyi sevmeyen hergiz gülmedi
Münâfık münkîrler anı bilmedi
Cümle mü’minlere bürhândır ‘Alî

Bir ismi ‘Alîdir bir ismi velî
Mü’mine mü’mindir kâfire deli
Günâhkâr ‘Abdullâh olsaydı kulu
Bu hasta kullara dermândır ‘Alî

98. şiir

(11’li hece ölçüsü)

Selâmımı süsle işbu mektûbum
Doğru yâre gidip bir selâm eyle
Tutup elleriñi gizlice öp sen
Yüzleriñi şıkıp biñ selâm eyle

Nâziktir kendisi incitme şağın
İpek kurdelesin saçına takın
Bâğçede gezerken boyuna bakın
Şağından şoluna hürmetler eyle

Aladır gözleri şâhine beñzer
On dördüncü gece mâhına benzer
Çehresi gümüş ...na benzer
Göçer ıyddır anıñ göñlünü eyle

(S.119)

Gelince mektûbun sevdiğim baña
Her taraf göz oldu baqtım ben saña
Yanmada bir zamân kalamadığıñ
Merâkla şonradan göz oldu baña

‘Aşkıñ dolusun ezelden içtim
Yoluñda ‘aşk ile cânımdan geçtim
Kılbimde onulmaz yâreler açtım
Sözün toğrusunu söylerim saña

Kudretten çekilmiş ne güzel kaçım
Firâk-ı yâr ile dökülür yaşım
Ne ğarîbdir öyle ağlar bu başım
Derdimiñ iç yüzün söylerim saña

Ayrıldıñ ‘aqlımdan çıkmadıñ bir gün
Güzel vişâline erdiğim o gün
İşâret eyledim mektûbla bugün
Aldığında çabuk cevâb ver baña

Derdim çoktur hangi biriñ söyleyim
Yazıp şatırların sıra eyleyim
Oğuyup geldiñ bir de diñleyim
Ayrılık sözleriñ hor gelir baña

Bir bâde ver baña soğukça olsun
‘Aşkıñ âteşi cânıma tıolsun
Yolunda bu cânım fenâyı bulsun
Ayrıca yatmağ harâmdır baña

(S.120)

‘Aşkıñ kemendini bırak boynuma
Uğrunda cân vermek gelmez ‘aynıma
Şu tarâvetle eğer girsen koynuma
Yüzlerce hûrîden endersin baña

‘Abdullâh bu geçen haftalar aylar
Günden sayılır mı bayanlar baylar
Nâzik dudaklarla çalınan neyler
Deler ciğerimi göz olur baña

99.şiiir

(8’li hece ölçüsü)

Şabâhleyin erken uyan
Çağır Muḥammed Muḥammed
Hakḳıñ divânına dayan
Çağır Muḥammed Muḥammed

Abdest alıp kıl sen namâz
O seni dar yerde kıomaz
Hem kışıñ hem de yaz
Çağır Muḥammed Muḥammed

Adı güzel kendi güzel
Allâh anı sevmiş ezel
Yoktur aña aşla bedel
Çağır Muḥammed Muḥammed

Aḥmed Maḥmûd Muştafâ
Sâyesinde bulduk şafâ
İsmi derdimize şifâ
Çağır Muḥammed Muḥammed

(S.121) Sev sen anı ver cânını
Yoluña ver hep vârını
İster iseñ dîdârını
Çağır Muḥammed Muḥammed

Dünya işi cümle yalân
Ḥaḫtır sözüñ buña inan
Mâlîñ mülküñ eyle ḫalan
Çağır Muḥammed Muḥammed

‘ Abdullâh toğru et medḫiñ
Her nefeste söyle sözüñ
Gece ile hem gündüzüñ
Çağır Muḥammed Muḥammed

100. şiiir
(11’li hece ölçüsü)

Allâhîñ emrini unuttu insân
Anîñ içün azdı bu zamân
Ḥaḫḫa dönüp demezler amân
Anîñ içün azdı bu zamân

Durmadan zevḫ ile şafâ ederler
Bu gidişle bilmem nere giderler
Birbirine baḫıp kibir iderler
Anîñ içün azdı bu zamân

(S.122) Büyüğüñ küçüğe şefḫati yoḫtur
Küçükten büyüğe itâ‘ at yoḫtur
Câhiliñ ‘ âlimden bilgisi çoḫtur
Anîñ içün azdı bu zamân

Beş yaşına girer öğrenir sözü

Yedisinde anıñ çekilmez nâzi
Diñlemez kimseyi eldedir gözü
Anıñ içün azdı bu zamân

On birinde siyah sürmeli gözler
Çandırır tatlı bal gibi sözler
On ikide tamâm erini gözler
Anıñ içün azdı bu zamân

On dört olur kocadan geçer
On beşte boşanma da‘vası açar
On altıda bütün çeyizi geçer
Anıñ içün azdı bu zamân

‘Abdullâhıñ ağır çekilmez sözü
Câhiliñ hırsından kızarır gözü
Anın çünki toğru değıldir özü
Anıñ içün azdı bu zamân

101. şiir
(8’li hece ölçüsü)

‘Âşk şarâbı çok acıdır
Andan dolu içemezsin
Anın yolu pek incedir
Sen o yoldan geçemezsin

(S.123)

Yağar yağar harâb eder
Bin bir türlü ‘azâb eder
Yandırmadan kebâb eder
Su bulup da içemezsin

‘Aşk derdiñi ağır eder
Kulağın sağır eder

Yanık yürek bağır eder
Sen bu derdi çekemezsin

İsteddiği anıñ cândır
Şoñu inci vü mercândır
‘Aşk bahâsı hemân kıandır
Sen kaniñi şaçamazsın

Abdâl olup elin uzat
Gösterdiği yolu gözet
Vücûduñ ‘aşk ile bezet
Şonra burdan göçemezsin

Ey ‘Abdullâh açık söyle
Ne az söyle ne çok söyle
Câniñi düzgün eyle
Orda hesâb veremezsin

(S. 124)

102. şiir

(8’li hece ölçüsü)

Güzel seniñ bir tek telin
Değer dünyayı dünyayı
Bilezikli pamuk elin
Değer dünyayı dünyayı

İpek olmuş siyâh saçın
Kâlem gibi kara kaşın
İnci gibi beyaz dişin
Değer dünyayı dünyayı

Memeleri turunç gibi
Bütün vücûd billûr gibi
Söyleyen dil bülbül gibi

Değer dünyayı dünyayı

Dil medhın edemez seniñ
Emrindedir bu cân seniñ
Yüzündeki benler seniñ
Değer dünyayı dünyayı

Bu ‘ Abdullâh medhın eder
Senden başkasını nider
‘ Aşkıñ ile ölüp gider
Değer dünyayı dünyayı

(S. 125)

103. şiir
(11’li hece ölçüsü)

Bu şerî‘ at yolu incedir ince
Toğruca yürüyen aşla yorulmaz
Açılmış gülleri goncadır gonca
Güzeldir kokuşu hergiz bozulmaz

Ayağın sıkı bas toğruca yürü
Bir vakti zâyi‘ edip sen kalma geri
‘ Âkil ol hırkânı başına bürü
Bu zamân vefâdâr bir yâr bulunmaz

Kendiñe bir baķ derdiñi düşün
Aldanma sen yaza tîz gelir kışıñ
Altmışa yetmişe girince yaşıñ
Artık bundan büyük bâzâr bulunmaz

Aldın şattın neler kazandıñ
İpek kumaşları giydiñ bezendiñ
Şon nefeste teneşire uzandıñ
Bundan uzun saña bir yer bulunmaz

‘ Abdullâh bu sözüñ gâyet ağırdır
Her kulağ istemez çünki şağırdır
Habersiz şu ölüm bizi çağirtır
Gidenlerden geri gelen bulunmaz

(S. 126)

104. şiir

(8’li hece ölçüsü)

Cân teni serden geçer
‘ Uşşâkîler ‘ uşşâkîler
‘ Aşkıñ şarâbın içer
‘ Uşşâkîler ‘ uşşâkîler

Dâim huzurdur işleri
Yoktur dünya teşvîşleri
Hağ yolunun sarhoşları
‘ Uşşâkîler ‘ uşşâkîler

Allâha toğru özleri
Aydan aydıdır yüzleri
Şekerden tatlı sözleri
‘ Uşşâkîler ‘ uşşâkîler

Onlara ver gönlünü sen
Tîzcek olur hulkıñ haşen
‘ Uşşâkîdir hoş bu â sen
‘ Uşşâkîler ‘ uşşâkîler

Boynuñ eğüp suçun dile
Sen vaqtiñi verme yele
Dünyayı beñzetir sele
‘ Uşşâkîler ‘ uşşâkîler

İsmi fakriñ ‘ Abdullâh
Oğuya kul inşAllâh
Bin qahra bin eyvAllâh
‘ Uşşâkîler ‘ uşşâkîler

105. şiir
(11’li hece ölçüsü)

El tutup kâminden nefes alanlar
Eritir dağları akar sel eyler
İzinde yürüyüp toğru gidenler
Keser kayaları yarar yol eyler

Himmeti yüksektir dağlardan aşar
Toğruca yürüyen ebedî yaşar
Geceyi gündüze katuben koşar
O kimse kurumuş dâğı bâğ eyler

‘ Aşkıña düşüp yolda yürüyen
Seyr olup kendiñi şıķı bürüyen
Bin sene topraķta yatup çürüyen
Ölüyü qaldırır taze cân eyler

(S.127)

Soraniñ naqş et qalbine yazdır
Ne qadar medh etsem yine de azdır
Vird et ismini dilinde gezdir
Cehennem âteşini gülizâr eyler

‘ Abdullâh sözleriñ iksîr gidene
Şafâdır şıhhattir çürük bedene
Muşîbet gelince şabır edene
Giderup zehrini tatlı bâl eyler

106. şiir

(8’li hece ölçüsü)

Ey güzel ‘aşkıña düştüm
Dağlar baña vatan oldu
Yandım bu dert ile piştim
Dünya baña külhan oldu

Nîce gündür yandım şoldum
Ne ağladım ne de güldüm
Bu dert ile deli oldum
‘Âlem baña güler oldu

Bir bâde ver beyaz elden
Bir de meze tatlı dilden
Şarayım ben ince belden
Bu cân şimdi kemend oldu

(S.128) Ben hâlini bilemedim
Sırlarına eremedim
Bâğından gül deremedim
Geçti bahâr hazân oldu

Elâ gözün hayrân bakar
Bu ‘âşıkın cânın yaçar
Bir gün yer altına tıkar
Senin vaktin tamâm oldu

‘Abdullâh sözlerin çarpaz
Dertsizler bu söze bakmaz
‘Aşk yükünü kıntar tartmaz
Kûh-ı Kâftan girân oldu

107. şiir

(11’li hece ölçüsü)

Bozuldu dünyanıñ temeli yine
İşte bugün Mâh-ı Muḥarrem geldi
Soldu Şu güllerin revnaķı yine
İşte bugün Mâh-ı Muḥarrem geldi

‘Azîzim bugünü bilenler ağlar
Durmadañ yüreğın âteşe dağlar
Őarardı cümle bozuldu bâğlar
İşte bugün Mâh-ı Muḥarrem geldi

Bugünde bozuldu çarḥ-ı felekler
Deryâda mâtemin tuttı semekler
Tesbihin unuttu gökte melekler
İşte bugün Mâh-ı Muḥarrem geldi

(S.129)

Kerbelâ pâyesi yandı tutuŐtu
Ehl-i beyt üstüne yezîdler üŐtü
Melekler âh edip ‘arŐa yapıŐtı
İşte bugün Mâh-ı Muḥarrem geldi

Amân Allâh bu derde dayanmaz yûrek
Kimse revâ görmez olsa da frenk
Ehl-i ‘aşķ ağlasın tâ ki ḥaşre dek
İşte bugün Mâh-ı Muḥarrem geldi

Yaktı temelden dîni Süfyânî yezîd
Ḥayasız uḥanmaz nâ-pâkî pelîd
Sülbiyetin Allâh i Zayyâd-ı ‘anîd
İşte bugün Mâh-ı Muḥarrem geldi

O mübârek başlar düştü çöllere
Aldılar başları habîs ellere
Şağ kalan sürüldü uzun yollara

İşte bugün Mâh-ı Muharrem geldi

‘ Abdullâh bu dert söz ile bitmez
Virândır Kerbelâ bülbülü ötmez
Bu ğarîb cezâlar içimden gitmez
İşte bugün Mâh-ı Muharrem geldi

108. şiir

(11’li hece ölçüsü)

Allâhın belâsı ey domuz Yezîd
Etdiğin cezâyı gör de çek şimdi
Kör oldu gözleriñ ey hınzır pelîd
Etdiğin cezâyı gör de çek şimdi

(S.130)

Aldandıñ dünyanıñ beş ğuruşuña
Bilmedin ki ne gelecek başıña
Dünya la‘ net etdi seniñ leşine
Etdiğin cezâyı gör de çek şimdi

O kadar mâsûmun kanına girdiñ
Dîni vü imânı dünyaya verdiñ
Tahtı hükûmeti başıña giydiñ
Etdiğin cezâyı gör de çek şimdi

Ehl-i beyte Fırat şuyun vermediñ
Kör oldu gözleriñ Hakkı görmediñ
Muhammediñ Ehl-i beytiñ sevmediñ
Etdiğin cezâyı gör de çek şimdi

Şeytânıñ iğvâsıñ bir ömür şandıñ
Dünyayı saña vefâdâr şandıñ
Âhiri cehennem nârına yandıñ
Etdiğin cezâyı gör de çek şimdi

Bedensiz başları emrine aldıñ
Askeri şimirle yollara şaldıñ
O salţanat saña alır mı saldıñ
Etdiđiñ cezâyı gör de çek şimdi

Ey  Abdullâh bu ne şekil bir yâre
Bilmem bulunur mu buña bir çâre
Ardı ucu yoktur gider maşşere
Etdiđiñ cezâyı gör de çek şimdi

(S. 131)

109. şiir

(Mefâ ilün mefâ ilün mefâ ilün mefâ ilün)

Benim bu dînim imânım Muħammed Muştafâdandır
İmâmım ol kerem kânı  Alîyyü'l-murtazâdandır

İsmi Ėasan hayrânım yoluña bende giryânım
Onulmaz derd-i bimârım Ėüsn-i Ėulķı rızâdandır

Çözüldü dünyanıñ bendi cihânıñ revnaķı gitdi
Şorarsan aşlını bunuñ Ėüseynî Kerbelâdandır

Cihân Ėalkı döküp yaşlar ederler cümlesi mâtem
Bu gözden yaşları dökmeķ  Alî Zeynel Abâdandır

Çe bunlar gülmedi dâr-ı fenâda bir vakit aşla
Bu Ėalkım gördüğü günler o Bâķır  alâdandır

Anıñ  ilmi yanında gör bu Ėalkıñ  ilmi bir nokta
 İlim deryâsı deryâlar imâm Ca'fer  Alîdendir

Neler gördü olar düşmanlarından sen düşün şöyle
Mübârek Mûsâyı Kâzım anıñ Ėulķı Ėudâdandır

Bunlara edilen zulmü cihânda görmemiş kimse
Cihânın revnağı şemsi ‘ Alî Mûsâ Rızâdandır

Ânın ismin dilinden kesmeyip dâim zikreyle
Dilinde var olan kuvvet Tağî Nûr-ı Hudâdandır

Şafâlar kesb edip dünya anın ‘ aşkı cemâliinden
Gözüm nûru imâmım ol Nakî Nûr u Vâlâdandır

Bu halkın yüzde birisi bilemez kimdirir bunlar
Bilenler bildiler kim bu Hasan ‘ Asker gınâdandır

Gelir bir gün zuhûr eyler cihâna yetmiş nûr eyler
Ki şıdık ile inan sen kim on ikinci imâmdandır

Ey ‘ Abdullâh bu(n)lara sen şıdıkla gönül bağla
Bunlara iltifat ile gönül vermek imândandır

(S. 132)

110. şiir
(8’li hece ölçüsü)

Mâcerâmız tazelenir
Mâh-1 Muharrem gelince
Kalpler yanar incelenir
Mâh-1 Muharrem gelince

Gözümüzden yaş dökülür
Cândan ilikler sökülür
‘ Âşıkın beli bükülür
Mâh-1 Muharrem gelince

Bu ay gâyet garîb olmuş
Bu ayda güller şolmuş

Dost ağlamış düşman gülmüş
Mâh-ı Muharrem gelince

Dostlar âh edin ağlayın
Bugünde kara bağlayın
Şu gibi her dem çağlayın
Mâh-ı Muharrem gelince

Âh edin siz bülbül gibi
Hazân ermiş bir gül gibi
Söylemeyen dilsiz gibi
Mâh-ı Muharrem gelince

‘Âşıkısan ey ‘Abdullâh
‘Aşkıñ olsun Allâh Allâh
Nefsiñe sen olma hem râh
Mâh-ı Muharrem gelince

111. şiir

(Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün)

Hâlime bir dem terahhüm eylemez ben neyleyem
Dertliyim yârin elinden kime derdim söyleyem
Gün değildir ay değildir yâ nasıl şabr eyleyem
Ben fakîrim bir cânım var anı kurbân eyleyem

Çok zamândır ağlarım uğrunda bakmaz o güzel
Ayrı olmak istemem ben sevmişem onu ezel
Soldurup bu cismi eylemiş miş-i gâzel
Durmayıp artsın figânım her demde feryâd eyleyem

Öyle yaqsun nâr-ı hicre kalmasın ta bende cân
Bu dil-i vîrânemi hem eylesün baña ‘iyân
Şu muhabbet bezmine bin dert ile isterem nişân

İşbu yolda cânımı varımı ben cümle berbâd eyleyem

(S. 133)

Hem bu yolda olduğum bir kimse aşla duymasın
Bu firâk-ı yâreme bir kimse neşter urmasın
Ol muhabbet zevki Hâk bu gönülden silmesin
Ağlayım ta haşre dek bu cânı ‘ irfân eyleyem

Bu kadar gün geçti gitti cümlesi oldu telef
Olmadan ben neyleyim bu beden hayra’l-ıhâlef
Yoğ yere eyler kelâmı söyler o hürrem selef
Ben bu hâlden derdimi kimlere şekvâ eyleyem

Ey ‘ Abdullâh cân verip cânâmı bulmağ ne acı
Bir günü bir yel kadar gör bu derdiñ son ucu
Çekemez bu derdi herkes kimseniñ yetmez gücü
Yağayım cânımı nâre hoşça bu yârin eyleyem

112. şiir

(8’li hece ölçüsü)

Gelince şu bahârımız
Bülbülümüz şağ şağ öter
Biter bizim bu şânımız
Bülbülümüz şağ şağ öter

Açılınca güllerimiz
Ne hoş olur hâllerimiz
Söyler güler dillerimiz
Bülbülümüz şağ şağ öter

İnsân andan alır şifâ
Çoğ insânda yoğtur vefâ
Erince bir zevk-i şafâ
Bülbülümüz şağ şağ öter

Açılmış gonca gül gibi
Dala konmuş bülbül gibi
Bir yılımız bir gün gibi
Bülbülümüz şak şak öter

Münkirlerin ‘ aklı ermez
Bağar bu hâl nedir görmez
Şaşırır bu yolu bilmez
Bülbülümüz şak şak öter

(S. 134) ‘ Abdullâh çok güzel sözün
Toğru iş cümleye uzun
Hem bahârın hem güzün
Bülbülümüz şak şak öter

113. şiir
(8’li hece ölçüsü)

Geçüp âlâyiş-i gamdan
Azâd olmak kolayın bul
O varlık perdesin yırtısın
Âdem olmak kolayın bul

Hicâbı ref‘ idüp bir bir
Eriş sen menzil-i yâre
Bu râzı anlayıp sen de
Ümem olmak kolayın bul

Bitmeden sermâye ‘ aklıñ
Eriş bir kâmile himmet et
Tutup nuṭkun devâm eyle
Burdan gitmek kolayın bul

Çevirme yüzünü andan
Bu yük terki adıdır o
Gıdâ et kendiñe derdi
Kemâl bulmak kolayıñ bul

Dikensiz çalırsız yoldur
Şırât-ı müstağîmdir bu
Yürüt kervânını yolda
Ulaşmanın kolayıñ bul

Ey ‘ Abdullâh çalış her dem
Erenlerden geri kalma
Erenlere eriş de sen
Er olmanıñ kolayıñ bul

(S. 135)

114. şiir
(8’li hece ölçüsü)

Efendimiñ güzel eli
Dertlere dermân olur
Söylese şîrîn dili
Nice cân hayrân olur

Gözü açıklar görür
‘ Aklı olanlar bilir
Münkir olan ne bilir
Onlara nîrân olur

Bülbül olam bâğında
Her dem gözüm sağında
Toz olam ayağında
Bu cânım kurbân olur

Her gün görem yüzünü

İşiteyim sözüñü
Ayağına yüzümü
Süreyim baña şân olur

Bu halk anı görmedi
Vişâline ermedi
Gördü gözü bilmedi
Görenler kurbân olur

Ağlayanı güldürür
Seni saña bildirir
Aradığıñ buldurur
Her işin âsân olur

‘ Abdullâh medhiñ güzel
Sevmişsin anı ezel
Söylediğñ bu gazel
İhvâna pek şân olur

115. şiir
(8’li hece ölçüsü)

Şâm ü seher ben ağlarım
Bilmem ne için ağlarım
Şu gibi durmaz çağlarım
Bilmem ne için ağlarım

Yok yere ben âh eylerim
Zevk-i şafâyı neyerim
Bu derdi her gâh eylerim
Bilmem ne için ağlarım

(S. 136)

Râhat gün görmedi başım
Yoktur eşim hem yoldaşım

Ceyhûn gibi akar yaşıım
Bilmem ne için ağlarım

‘ Abdullâh yürü yavaş yavaş
İnsân ol insâña ulaş
Şakın sen eyleme telaş
Bilmem ne için ağlarım

116. şiir
(8’li hece ölçüsü)

Çonup bülbül dala öter
Figânı hep seniñçündür
Şecerde helvâlar biter
Bu lezzetler seniñçündür

Bu şemsiñ hoş ziyâsı
Hep bu mâhıñ hûb şafâsı
Hep ki sekri me’hûş ineb
Bu hizmetler seniñçündür

Dala konan şu bülbüller
Gülün açılmasın gözler
Nevâdan okuyan diller
Şadâlar hep seniñçündür

Açıldı la‘ le gül sünbül
Şaşıp kaldı hemân bülbül
Seni medh edemez bir dil
Bütün diller seniñçündür

Bütün dünya saña hayrân
Olurlar cümlesi kurbân
Seniñçündür kamu fermân

Bu  lemler seni c nd r

B t n  ar af giyip e c r
G z n dikmi  sa a ba ar
Cih n halkı kalıp n c r
Bu  i y nlar seni c nd r

G venip yapmı ız  isy n
G z m z a madık bir  n
Eski ta ına  urb n
Bu  urb nlar seni c nd r

(S. 137)

Bu   Abdull h medhi n s yler
Ne haddi var ha a eyler
C ni  sa a  urb n eyler
İki cih n seni c nd r

117. iir

(F  il t n F  il t n F  il t n F  il n)

Bu   a k n  te inden zerrece sen eylegil i s n ba a
Hem varımla hem c nımla olayım  urb n sa a

Kıl   in yet bende-i n c ze bir an  yle kim
Benli i  n gide elden  ala ol her dem tana (?)

 oldurup bir c m-ı va det ver de sekr n eylesin
Bilmesin  a  (u)  olu  ol d nmesin yandan ba a

A lasın yolu da d im y z  bir g n g lmesin
 atsın ol fir at acısın g lmesin  alsın  ona

Lu f edip b bın k  ad et c mle i v na bize (?)
İ bu yolda g z n ya ı hem n olsun  una

Ey ‘ Abdullâh ne olur encâmın seniñ bilmem ki
Bak yaşın elli toꝓuz oldu çıkmaz ‘ aqlımdan şuna

(S. 138)

118. şiir

(8’li hece ölçüsü)

Yalvarırım gönül saña
Gel gidelim Haꝓka toꝓru
Arkadaş ol dediñ baña
Gel gidelim Haꝓka toꝓru

Her dem yüksekten uçarsın
Her gün fenâya dûçârsın
Niçin sen Haꝓtan kaçarsın
Gel gidelim Haꝓka toꝓru

Bülbül gibi figân eyle
Anlaşılır dilden söyle
Allâha çok şükreyle
Gel gidelim Haꝓka toꝓru

Bâğı bostânın şolmadan
Günleriñ şonu gelmeden
‘Azrâil cânıñ almadan
Gel gidelim Haꝓka toꝓru

Seniñ gözüñ görür iken
Bedende cân durur iken
Ayağ üzre yürür iken
Gel gidelim Haꝓka toꝓru

Ey ‘ Abdullâh hemân söyle
İkiyi çık birlik eyle

Hağ ile sen dirlik eyle
Gel gidelim Hağka toğru

119. Şir
(8'li hece ls)

Gündüzleri hayalimde
Efendimi güler gördüm
Geceleri menmımda
Efendimi güler gördüm

‘Ağlıma dŐben ezel
Yüzü nrl kendi güzel
Söylemeden sırlar sızar
Efendimi güler gördüm

Bğeye bga meraklı
Ősl Őakal hoş dudaklı
Sesi gyetle firklı
Efendimi güler gördüm

Bizi koydu Hağka gitti
İhvnları merak etti
Firkı bu câna yetti
Efendimi güler gördüm

Bâğı bostnı bozuldu
Emr-i Hağ böyle yazıldı
Őabri tekkeye kazıldı
Efendimi güler gördüm

Bir dolu verse de isem
Bütün varlığımdan gesem
Durmadan yanına gsem

Efendimi güler gördüm

(S.139) ‘ Abdullâh sen figân eyle
Derdi derde katıp söyle
Yok olmağa gayret eyle
Efendimi güler gördüm

120. Şiir

(Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün)

Şâķîya doldur o câmı doluca ver sen baña
Öyle bir sekrân olayım hep gören kalsın tañ‘ a

Görmesin yokluk nedir varlık nedir olsun cünûn
Bu sözü sen gûş idersen âferîn olsun saña

Hırķa-pûş olsun bevvâptan bilmesin kimse anı
Her gören atsın kırılmaz taşları vursun baña

Hangi ilde gezdiğim hiç kimseler tek bilmesin
Yıkılsın tâ harâb olsun külliyyetim kılsın saña

Ey ‘ Abdullâh dem-i a‘ lâdan açma söz şaķın sen hâ
Zamânıñ sözüne uyma fenâ deme şuña buña

(S. 140) **121. şiir**
(11’li hece ölçüsü)

Ėarîb bir beldeye uğradım gülüm
Ne bir gelen ne de giden var
Ėafese konulmuş Ėarîb bülbülüm
Ne bir şoran ne de derdim bilen var

Fenâ huylar ile günümüz geçti

Şu zamân bizlere ne kapı açtı
Ölüm bize nice kaftanlar biçti
Ne söz duyan ne de gözüñ açan var

Toplandı kadınlar alay kurdular
Dünyaniñ zevkine yamân uydular
Şanki bu dünyayı satın aldılar
Düşünmezler bunu cânlar alanlar

Başlarıñ açtılar kaçmazlar erden
Kimi cânndan geçmiş kimisi serden
Giderler cinnete hepsi birden
Bu mâldan ne alan ne de şatan var

Boyandı tırnaklar kırmızı boya
Göğsüne işler resimli oya
Gider Floryaya dalarlar şuya
Ne zevkten uşanan ne de duyan var

Bay ile bayanlar şuyun içinde
Bir qarış mayolar giymiş kıçında
Dalğa dalğa tuvalet var saçında
Böyle eğlenceli hangi zamân var

(S.141)

Nâzlıdır kibârdır ortadır boyu
Eviñ bulunmaz içecek şuyu
Ġâyette çirkindir çekilmez huyu
Ne şorup anlayan ne de bilen var

Evinde bir radyo bir de karyola
Gezerler bay bayan hemân kol kıola
Bilmem ki bu işiñ şonu ne ola
Ne sonuñu bilen ne de gören var

Elmas toka şokmuş başına
Yetmişliğe şorsan on dört yaşında
Gözü sürmelidir lastik kaçında
Şallanıp gezmede şeref ü şân var

Beş yüz lirayla alır bir kaftan
Gezerken bakarsın bir hanım sultân
İçini ıtışı(nı) kaplamış şeytân
Ne bir alup atân ne de tutan var

Niçün dünyaya geldi bunu bilmeyen
Sorup su'âl edip haber almayan
Er olup 'âlemde Hakkı bulmayan
Düşvârdır işleri görsün neler var

'Abdullâh bu işler neyine gerek
Kimi kazma ister kimisi kürek
Eline geçince bir yarım çörek
Harâmın helâlin ne de şoran var

(S. 142)

122. şiir
(11'li hece ölçüsü)

Dünyanın mâlına tama' edenler
Bütün dünya seniñ olsa ne fayda
Varını yoğunu atıp gidenler
Bir hayrı olmayan mâldan ne fayda

Çorçarsıñ yedirmez yemezsiñ anı
Seversıñ istersıñ şerefi şanı
Göñüllü göñülsüz verirsıñ cânı
Hesâbsız şayısız mâldan ne fayda

Helâl olsuñ mâliñ sen bil hesâbıñ

Açılıp okunur yarın kitâbın
Nâ-ħakka verdinse gör sen ‘azâbın
Şaňa ‘azâb veren mâldan ne fayda

Söyleme ‘ Abdullâh kimse işitmez
Seniñ bu sözüñe kimseler gitmez
Zamânda bu sözler hiç pâre etmez
Değeri olmayan sözden ne fayda

(S. 143)

123. şiir
(11’li hece ölçüsü)

Vaħdet ‘ âleminden bu hûna geldiñ
Gelirken yollardan ‘ ibret aldıñ mı
Kâl olup potadan açup sızarken
Farğ idüp kendiñi ‘ ibret aldıñ mı

Çok çeşitli boyalara boyandıñ
Nice zaħmetlere girdiñ dayandıñ
Açtıñ gözün uyğulardan uyandıñ
Uğraştıñ çalıştıñ kârın aldıñ mı

Birçok girdâblardan ayrıldıñ geçtiñ
Billûr kâselerden şerbetler içtiñ
Ayrılıp vaţandan gurbete düştüñ
Bilmem bu gurbetiñ dâdıñ aldıñ mı

Bir zamân toprağta durduñ süründüñ
Ma‘ den oldun altın gibi göründüñ
Âdem olduñ etle deri büründüñ
Bilmem âdemlikte bir şân aldıñ mı

Nihâyet ‘ ademe uğradı yoluñ
Âdem ol Ĥakqıñ emrinde buluñ

Bildirme kimseye sağ ile şoluñ
Şân alup şatandan haber aldıñ mı

‘ Abdullâhım der ki eskidir sözüñ
Añlayanlar benim gözümdür gözüm
Yazına aldanma tez gelir güzüñ
Geçip giden yazdan örnek aldıñ mı

(S. 144)

124.şir
(8’li hece ölçüsü)

Bu dünyaya geldiñ ise
‘ Acep geri gitmez misiñ
Sen anı çok sevdiñ ise
Bilmem ki terk etmez misin

Yediñ içtiñ hiç duymadıñ
Emr-i Hâkka sen uymadıñ
Bunu ‘ aklıña koymadıñ
Bilmem ki sen ölmez misiñ

Dünya geniş hemân çalış
Hem alış hem de satış
Seniñ yaşıtn bir qarış
Bunu böyle şanmaz mısıñ

Yemek içmek koçmağ göçmek
Durmağ gezmek gelip geçmek
Sütüñ şarâbıñ şerbetiñ içmek
‘ Aklıñ yok mu görmez misiñ

Vazgeç dünya pâresinden
Kurtar cânıñ yâresinden
Bu cân kuşu yuvasından

Uçar gider bilmez misiñ

‘ Abdullâh bu sözler mecâz

Biñ söyle biñ bir de yaz

Hiç bu zamân çeker mi nâz

Ėalğa bunu sormaz mısıñ

125. Şiir

(Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün)

Cehennemden hâlas oldu MuĖammediñ yüzüñ gören

Ne devlettir kıyâs olmaz seniñ Ėudsiyyetiñ bilen

Ebûbekir gözü ile görenler bahtiyâr oldu

Ebûcehil gözü ile görenler ehl-i nâr oldu

Amân yâ Rab ayırma ehl-i derinden biz günâhkârı

‘ İnâyet senden olmazsa oluruz cümleten nârî

‘ Amel hiç bizde bulunmaz rızâ-yı pâkine lâyığ

Kelâmımız mecâz ancak göñül gerçek saña ‘ âşık

Günâhkâr Ėullarıñ aĖvâliñi her dem görürsün sen

Olarıñ derdine bin dürlü merĖemler kılırsın sen

(S.145)

Amân yâ Rab bizi ‘ affet Ėabîbiñ Muştafâ ĖaĖkı

Ėasan ile Ėüseyin Kerbelâ ĖaĖkı

Görmesin maĖŐer ‘ azâbı cümleten ihvân-ı dîn

RaĖmetiñ bol rağmetu’llahi aleyhim ecma‘ in

Hem de çok ‘ âŐi bu ‘ Abdullâh Ėulun

Cümle ümmetle beraber luğf edip ver çok Ėüsn

126. Şir
(5'li hece ls)

Kararmış z
Diňlemez sözü
Harâmda gözü
n Şonu fânî

Nefsiňe uyan
Söylese yalan
Var ise gümân
Yoğtur imânî

Çehresi gülmez
Hiç yola gelmez
Saňar ki lmez
Besler o cânî

Nefsi çok azmıŐ
Kuyular kazmıŐ
Cânından bezmiŐ
Bağ da gr anî

Eğrice gezer
Hileler düzer
Şerbetler ezer
Zehir bil anî

Kendini gören
İÇine ven
Bilirim diyen
Bilmez bil anî

Bu huyu tekle

Kapıyı bekle
Dîni emekle
Büyük fermânı

Söylerim saña
Bağsaña baña
Yazık o cânâ
Bulsun dermânı

(S. 146)

Nefsiñi at sen
Hırsını yak sen
Keyfiñe bak sen
Olma hüsrânî

Hakkı unutma
Kulağın tutma
Harâmı yutma
Deme yalanı

Söyleyen kimdir
Söylenen kimdir
Hakkın emridir
Olma şeytânî

‘Abdullâh seniñ
Yalandır teniñ
Çıkmadan cânıñ
Hakkı bil tanı

127. şiir
(11’li hece ölçüsü)

Hayâta aldanıp gülme her yerde
Oynayıp gülenler ağlarlar bir gün

Dünyanın hayâtı gözüne perde
Gözünden perdeyi yırtarlar bir gün

Zerreden ‘ibret al Hâlıkı sen bul
Tövbe et suçuna iyi bir kul ol
Allâhtan gelen rızka râzı ol
Rızık defterini bozarlar bir gün

Elinle yaptığın işi bilmezsin
Haqlı sözü işitirsin tutmazsin
‘İbret alıp hiçbir şeye bakmazsin
Gözünden nûrları dökerler bir gün

Bir dakîka durmaz yer yer gezersin
Bir ekmeğe biñ bir hile düzersin
Bir gün ölürsün cânından bezersin
Helâli harâmı sorarlar bir gün

(S. 147)

Herkesle dost ol incitme şağın
Halîm ol ‘azîzim terbiyen tağın
Nefsiñe geçüren ‘âlemin hağğın
Bozulup mi‘ desi kuşarlar bir gün

Bahâr eyyâmında yaza aldanma
O güzel mevsimi sen geçmez şanma
Tenbelce oturup şansına kanma
O zevkli günleriñ dolandır bir gün

Gençliğe aldanıp nefsiñe uyma
Şeytânın sözüñü işitme tuyma
O çirkin sözleri ‘aqlıña koyma
Gider o gençliğin fânî olur bir gün

‘Abdullâh sözleriñ zamâna uymaz

Bu sözü kimseler ‘ aklıña koymaz
Cân kuşu uçanda bedende kalmaz
İç yüzün taşra çevrilür bir gün

(S. 148)

128. şiir

(8’li hece ölçüsü)

Şıratı öte mi geçtiñ
Neden böyle çok gülersiñ
Havz-ı kevserden mi içtiñ
Neden böyle çok gülersiñ

Şarp yollarıñ çoktur seniñ
Düşüncen hiç yoktur seniñ
Öleceğiñ Haktır seniñ
Neden böyle çok gülersiñ

Haklı kelâm işitmediñ
Haktır dedin el tutmadıñ
Hak yola bir dem gitmediñ
Neden böyle çok gülersiñ

Çalıştıñ durmadıñ her gün
‘ Aklıña gelmedi bugün
Hesâba bakmadıñ bir gün
Neden böyle çok gülersiñ

‘ Abdullâh sen merak eyle
Âhiriñi düşün söyle
Hele suçun şıgımaz dile
Neden böyle çok gülersin

129. şiir

(11’li hece ölçüsü)

Amân felek saña nettim neyledim
Dünyaniñ yükünü yüklediñ baña
Gözyaşım la ‘ arzı çamur eyledim
Acıyıp bir kere bakmadıñ baña

Çahr edip cânıma yaktıñ sen beni
Demir işkencelere şıgdırdıñ beni
Cânımdan mâlımdan bıktırdıñ beni
Bütün düşmanları güldürdüñ baña

Olanca varımı elden aldirdıñ
Derin hülyâlara beni daldirdıñ
O zevkli günleri aldıñ çaldirdıñ
Dünyaniñ sâzını çaldirdıñ baña

(S. 149)

Bağladın yolumu perişân ettiñ
Yerlere batırıp bî-nişân ettiñ
Söyleyen dilimi aldın lâl ettiñ
Bir sâ‘ at râhatlık vermediñ baña

Gençlik çağım elden aldıñ kaçırđıñ
Husûfla kûsûfla günüm geçirdiñ
Nihâyet cânımıñ kuşuñ uçurduñ
Çara topraqları mesken eylediñ baña

Fağîr ‘ Abdullâh der ki sözlerim uzun
Geçer bu yazlarıñ tîz gelir güzüñ
Gidişi böyledir dünyaniñ gözüm
Dünyaniñ şöhreti sihr etti baña

130. şiir
(8’li hece ölçüsü)

Gelin dostlar aryalım
Biz Muḥammedi bulalım
Ciğerimiz dâğlayalım
Biz Muḥammedi bulalım

Her dem Ḥaḳḳa yalvaralım
‘Aşk yoluña ağlayalım
Şular gibi çağlayalım
Biz Muḥammedi bulalım

Derdimize dermân odur
Ḥastalara loḳmân odur
Cânımıza cânân odur
Biz Muḥammedi bulalım

Eşrâfidır ḥalk-ı cihân
Ḳurbân olsun oña bu cân
Melekler ḥüsnüne ḥayrân
Biz Muḥammedi bulalım

Allâh anı medḥ eylemiş
İsmine ḳardeş eylemiş
Dertlere dermân eylemiş
Biz Muḥammedi bulalım

(S. 150)

Yürüyelim biz izinde
Nûrlar doludur özünde
Ḳalbimizin iç yüzünde
Biz Muḥammedi bulalım

Ḥalk oldu bu kevni mekân
Dünyayla uḥrâ hemân
‘Abdullâh ḳalmadı zamân
Biz Muḥammedi bulalım

131. şiir

(8'li hece ölçüsü)

Dünya mâlı çöpten hârmân
Şaşın gönül verme kardeş
Olmaz o yârene dermân
Şaşın gönül verme kardeş

Toplar anı pek şaşlarsın
Gece gündüz şayıqlarsın
Bir gün sözümü anlarsın
Şaşın gönül verme kardeş

Çift çubuk bâğ bâğçe
Yünlü atlas kumaş boğça
Harâm ise geçmez akçe
Şaşın gönül verme kardeş

Zekâtını vermem deme
Şonradan kaygılar yeme
Benimle bu gider deme
Şaşın gönül verme kardeş

Ûârûnuñ da çoktur mâlı
Bilirsın noldu hâli
Hâle tebdîl eyle kâli
Şaşın gönül verme kardeş

Elin şeytâna bağlatma
Şonra gözünü ağlatma
Cânın âteşe dağlatma
Şaşın gönül verme kardeş

Ṭoĝru al ŧat olsun helâl
Helâl mâlda yoĝtur melâl
Ḥaĝĝa verip bire on al
ŧaĝın ĝöñül verme ĝardeŧ

Ey ʿ Abdullâh ne ĝüzel iŧ
Ḥaĝĝıyla et alıŧveriŧ
Böyle bir pâzâra ĝiriŧ
ŧaĝın ĝöñül verme ĝardeŧ

(S. 151)

132. ŧiir

(8'li hece ölçüsü)

Ey dünyaya gelen âdem
Geri ĝitmek yoĝ mu ŧandıñ
Sözüm diñle benim bir dem
Geri ĝitmek yoĝ mu ŧandıñ

Sen ʿ aĝlıñı al baŧıña
ĝirdiñ yetmiş beŧ yaŧına
İsmiñ mezarıñ taŧına
Bir ĝün ĝazılmaz mı ŧandıñ

Ne yaptınsa eliñ ile
Muṭlaĝ gider seniñ ile
Çoĝ ĝünleri verdiñ yele
O ĝünler bitmez mi ŧandıñ

Neler aldıñ neler ŧattıñ
Neler yıĝtıñ neler yaptıñ
Helâli ĝarâma ĝattıñ
Anı ŧorulmaz mı ŧandıñ

Bu dünyanıñ ŧafâsı yoĝ

Şafâsındañ cefâsı çok
İster az ye istersen çok
Günleriñ geçmez mi şandıñ

Çok düşündün için için
‘ Affetmediñ halkıñ suçun
Vaķit geldi bunla göçek
Burdan göçmek yok mu şandıñ

(S.152)

‘ Abdullâh ne yaramazsıñ
Bu ilde çok duramazsıñ
Şonra hesâb veremezsiñ
Sen hesâbıñ yok mu şandıñ

133. şiir

(8’li hece ölçüsü/11’li hece ölçüsü)

Ey gözlerim saña noldu
Şabâh oldu uyanmadıñ
Neler toğdu neler öldü
Gözüñ açıp uyanmadıñ

Uyķu seni çok aldadı
Görmediğiniñ düş kalmadı
‘ Aklıñ başına gelmedi
‘ Acep neden uyanmadıñ

Yaşını on beş oldu seniñ
Dünyayı pek sevdi cânıñ
Fânî olur nâzik teniñ
Dedim dedim uyanmadıñ

Yigirmide dünya derdine düştüñ
Tükenmez sevdâniñ ardına düştüñ

Zehrini şerbet şandıñ da içtiñ
Sarhoş olduñ kaldıñ sen uyanmadıñ

(S.153)

Qırkına girince dayandı ayak
Bu yolda bulmadıñ râhat bir durak
Bu kadarca değıl yolu pek ırak
Kervan göçtü gitti sen uyanmadıñ

Bilmediñ dünyaya ne işe geldiñ
Geçti düz yollarıñ yoğuşa geldiñ
Bulmadın yârini sen boşa geldiñ
Çok seneler geçti sen uyanmadıñ

Dünyanıñ yükünü arķana aldın
Cennetlik cânıñı sen nâra şaldıñ
Ne bir Allâh dedin ne de inandıñ
Günler azar oldu sen uyanmadıñ

Qocadı vücûduñ pîr oldu şimdi
Gözleriñ bozuldu kör oldu şimdi
Bozuldu bâğlarıñ hâr oldu şimdi
Aylar yıllar geçti sen uyanmadıñ

Yetmiş oldu yaşıñ cânıñ şıkıldı
‘Aklıña qorqular geldi taķıldı
Ne çâre ki hayat gizi yıķıldı
Biñlerce gün geçti sen uyanmadıñ

Geçirdiñ yazları geldiñ kışına
‘Abdullâh gör neler geldi başıña
İsmi yazdılar mezar taşıña
Biñlerce çağrıldın sen uyanmadıñ

(S. 154)

134. şiir

(11’li hece ölçüsü)

O kadar yüksekten uçma ey gönül
Kara topraklara kaçarlar seni
Diñle şu sözlerim işit ey gönül
Kara topraklara kaçarlar seni

Yüksek kaleleriñ çöker yıkılır
Demirden bentleriñ birden sökölür
Nice yiğitleriñ beli bükölür
Kara topraklara kaçarlar seni

Ne altın para eder ne de bakırı
Ne ıssı kalır ne de hazırı
İncitmeyen fuqarayı faqiri
Kara topraklara kaçarlar seni

Ettiğün ‘isyânı kendiñ bilirsün
Elbette cezânı bir gün görürsün
Gönüllü gönülsüz cânı verirsün
Kara topraklara kaçarlar seni

Kibr edip hırs ile kimseye bakma
Halîm ol ‘azîzim hiç gönül yıkma
Aşağıda otur kürsüye çıkma
Kara topraklara kaçarlar seni

Gökyüzünde uçsan tutarlar seni
Tutup bir top gibi atarlar seni
Ecel defterine şokarlar seni
Kara topraklara kaçarlar seni

(S.155)

Naşıl yürüyorsun bir bak kendine
Bakma şaşkın şu dünyanıñ rengine

Aldatır düşürür seni engine
Kara topraklara kaçarlar seni

‘ Abdullâh sözleriñ çok acı gelir
Her yoğuşun bir de yamacı gelir
Kırşun bıçağ bir de kamacı gelir
Kara topraklara kaçarlar seni

135. şiir
(8’li hece ölçüsü)

Ver ‘ aşkıñı yandır beni
Ulaşayım mevlâm saña
‘ Aşk meyine kandır beni
Ulaşayım mevlâm saña

İçir baña bir cür‘ a dem
Dünya vü ‘ ukbâyı nedem
Yağıp bu cânı kül edem
Ulaşayım mevlâm saña

Ben dostumu bulsam nice
Gündüzlerim olsun gece
Şu ömrümü verdim hiçe
Ulaşayım mevlâm saña

Çok azdı bu yaram amân
Dermân dilersiñ her an
Gitme kalsın vuşlat hemân
Ulaşayım mevlâm saña

Eşim göçüm zâr eylesin
İki gözüm kan eylesin
Alsun dilim lâl eylesin

Ulaşayım mevlâm saña

Fânî cihân hordur baña
Bilmem ki ben nettim aña
Al gönlümü senden yana
Ulaşayım mevlâm saña

Yârelerim çok sızladı
Hâlîm görenler ağladı
Çün bende tâkat kalmadı
Ulaşayım mevlâm saña

(S.156) ‘ Abdullâhîñ çoktur derdi
Bu derdini yere serdi
Dilimdedir düşün virdi
Ulaşayım mevlâm saña

136. şiir
(11’li hece ölçüsü)

Yine bahâr geldi güller açıldı
Böyle bir neş’eli zamân görmedim
Güzelleri boy boy oldu seçildi
Böyle kıyâfetli zamân görmedim

Açık gezer başıñ örtmeyi bilmez
Zevkine çok düşkün geriye dönmez
Denizi bağlasan bu âteş sönmez
Böylesi bir küflü zamân görmedim

İpek libâs giyer teninden ince
Seksen yaşındadır kendisi gonca
Bir söz mü söylenir bu zamân gence
Böyle şakırdağlı zamân görmedim

Akşam geç yatarlar öğle de kalkar
Yapar tuvaletin keyfine bakar
Yüzüne bakmadan gözünden çıkar
Böylece bir 'ârif zamân görmedim

Kiminiñ saçı uzun kiminiñ kısa
Kimi çanta alır kimisi kese
Kiminiñ libâsı donundan kısa
Böyle bir sevdâlı zamân görmedim

(S.157)

Çaryola ister alçaқта yatmaz
Eğriye çok koşar toğruya bakmaz
Küçük büyük demez kimseyi taşmaz
Böyle itâ' atsiz zamân görmedim

Kendiñi beğenmiş bak da gör anı
Amân bir şey deme şıklır cânı
Eñ yüksek pilajdan geliyor şânı
Böyle eğlenceli zamân görmedim

Süslü toka şokar saçını tarar
On üçe girmeden bir koca arar
Bilmem ki bu gidiş ne işe yarar
Böyle fırlıdaklı zamân görmedim

Şayarım şayarım bitmez sayılmaz
Ġafletten insânın gözü ayılmaz
Bu zamân zevkine aşla doyulmaz
Böyle bir sevdalı zamân görmedim

Bakın bu sözlerde yalanım var mı
Bilmem bu gidişler bize yarar mı
Tevrat'a İncil'e bunlar şıgar mı

Böyle bir uygunsuz zamân görmedim

Ey ‘ Abdullâh yeter kendiñi üzme
Otur adam gibi her yeri gezme
Güzeldir gidişi zamândan bezme
Böyle güzel küflü zamân görmedim

(S. 158)

137. şiir

(11’li hece ölçüsü)

Deme niçün yazdın bu kadar sözler
Geçti birçok günler bir hesâb eyle
Niçün Hâkî görmez o güzel gözler
Cân gözünü aç da bir hesâb eyle

Sözümü dinleyip kendine acı
Kalmadı geçti ömrünün ucu
Eyleme kimseye zor ile gücü
Alıp şu verdiğin bir hesâb eyle

Helâli harâmı seçmeden yediñ
Gözüne çarpanı benimdir dediñ
Yok iken dünyada nerede idiñ
Geldiğin yerleri bir hesâb eyle

Sen şandiñ dünyaya temelli geldiñ
Bir parça et ile ekmeğe geldiñ
Sevmeğe çoçmağa öpmeğe geldiñ
Bunları ‘ aklıña vur hesâb eyle

‘ Âşıktan bî-habersin nâ-hulk özün
Dünyada uhrâda geçmedi sözün
Korğarım kara olacak yüzün
İncele sözlerim bir hesâb eyle

Çok gülme ‘ azîzim bir gün ağlarsın
Çözer beyazları kara bağlarsın
O nâzik teniñi nâra dağlarsın
Düşün âhirini bir hesâb eyle

(S.159)

Ettiğinden baña bir ziyân yoktur
Tutarsan sözüm fâiden çoktur
Bizim bu dünyaya gözümüz toktur
Su’âle cevâbın bul hesâb eyle

Hasta olur bir gün işten kalırsın
Başına geleñi o gün görürsün
‘ Abdullâh su‘ âlin naşıl verirsın
Düşün su’âllerin bir hesâb eyle

138. şiir

(8’li hece ölçüsü)

Ver ‘ aşkıñı ben yanayım
Göster cemâliñ bizlere
‘ Aşkıñ meyine kanayım
Göster cemâliñ bizlere

Uyar bu dil baqsın saña
Hayrân olayım ben saña
Al gönlümü senden yana
Göster cemâliñ bizlere

‘ Affeyle sen ‘ âciz kulu
Degmez bu kul kara pulu
Luğf eyleyüp aç sen yolu
Göster cemâliñ bizlere

Azdı bizim her hâlimiz
Bilmem nola ahvâlimiz
Hâl et bizim bu kâlimiz
Göster cemâliñ bizlere

Şol ism-i a‘ zâmıñ haqqı
Arş-ı mu‘ azzâmıñ haqqı
Yüz biñ peygamberiñ haqqı
Göster cemâliñ bizlere

İbrâhîm İsmâ‘îl haqqı için
Etdiğîñ ihsân haqqı için
Dostuñ Muhammed haqqı için
Göster cemâliñ bizlere

Hem çâr-yâr-ı bâ şafâ
Gösterme bizlere cefâ
Derdimize bunlar şifâ
Göster cemâliñ bizlere

(S.160) Hem on iki imâm haqqı
Hasan hulkı rızâ haqqı
Hüseyni Kerbelâ haqqı
Göster cemâliñ bizlere

‘ Âciz kulundur ‘ Abdullâh
Eylemiştir hadsiz günâh
Yüzümüzü etme siyâh
Göster cemâliñ bizlere

139. şiir
(8’li hece ölçüsü)

Rebî‘ u’l-evvel ayında

Muhammed doğduğu gece
Hûriler dört bir yanında
Muhammed doğduğu gece

Rahmet kapısı açıldı
Kalbimize nûr saçıldı
Mü'min kâfirden seçildi
Muhammed doğduğu gece

Qabûl oldu cümle dilek
Dîni bâkîdir haşre dek
Secde etti yer gök melek
Muhammed doğduğu gece

Âteş-gedeler yıkıldı
Şeytânın cânı şıkıldı
Dinin sikkesi çağıldı
Muhammed doğduğu gece

O gün dünya nûra battı
Nûrdan kundaqlarda yattı
Ümmetiniñ elin tuttu
Muhammed doğduğu gece

Medh eylemiş anı Allâh
Çünkü odur Habîbu'llah
Sen de medh et ey ' Abdullâh
Bize bayramdır bu gece

(S. 161)

140. şiir

(8'li hece ölçüsü)

Giydi bugün dünya kara
Mâtem ayı geldi yine

albimizde atı yara
Mâtem ayı geldi yine

Gelin dostlar bir araya
Baın dil-i biçâreye
Merhem yoktur bu yâreye
Mâtem ayı geldi yine

Mâtem tutuñ o cân için
Dürrî sedef mercân için
Cennet gülü reyhân için
Mâtem ayı geldi yine

ehit defteriniñ başı
İmâm Hâşaniñ kardeşı
Akıtıñız gözden yaşı
Mâtem ayı geldi yine

Ey  Abdullâh sözüñ çoqtur
Eden hem ettiren Hâqtır
Bu mâtemi tuñan çoqtur
Mâtem ayı geldi yine

141. iir

(Mefâ' lün Mefâ' lün Mefâ' lün Mefâ' lün)

Firâıñla şu bağrım ana döndürdüñ beğendin mi
Alıp  aqlım beni Mecnûna döndürdüñ beğendiñ mi

Sefine albimi şöyle yauben târ ü mâr ettin
Alup varım beni üryâna döndürdün beğendiñ mi

Ne durma var ne râhat var gözüm dâim seni gözler
O kirpikler delüp sînem anım seylâna döndürdü beğendin mi

Bu ‘ Abdullâh kula her dem cefâ ver görmesin râhat
Çekerken gam yükün ben bâr-gîre bilmem beğendiñ mi

(S. 162)

142. şiir

(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

Tüter külhân gibi ârâmı yok her dem yanar ‘ âşık
Gönül ‘ âşık gözü ‘ âşık gören hem gösteren ‘ âşık

Bakıp dil ravzasından bâğın gördüm o dem
Dostuñ gözü ağlar yaşı tırmaz bâğ ‘ âşık bâğbân ‘ âşık

Bâğında lâle gül sünbül açıp başıñ figân eyler
Gülü hem sünbülü ‘ âşık diken ‘ âşık u hâr ‘ âşık

‘ Acep görmeyu ‘ aşkı sen bütün dünya dolu ‘ âşıktır
Yeri ‘ âşık göğü ‘ âşık ayı ‘ âşık günü ‘ âşık

Cihânıñ varlığı ‘ aşktır temâşâsı tamâm ‘ aşktır
Esen rüzgarları ‘ âşık bütün deryaları ‘ âşık

Eger ‘ aşk olmasa deryâda bu dalga olur muydu
O dalga cümleten ‘ âşık gelüp kat kat giden ‘ âşık

Ey ‘ Abdullâh sen ‘ âşık ol bu ‘ aşktan gör neler toğdu
Gelen ‘ âşık giden ‘ âşık zamân ‘ âşık mekân ‘ âşık

143. şiir

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

‘ Âşık olan kişinin gözü yaşı giryân olur
Gece gündüz ağlayuben gözleri büryân olur

Kimse ile dost olamaz dostu Haktır ‘ âşıkın
‘ Âşık olan kişinin hem gözü yaşı ‘ ummân olur

Varlığını yokluğunu atuben iflâs eder
‘ Âşık olan varlığından şoyunur ‘ üryân olur

Ey ‘ Abdullâh hem az mıdır dünyada dertsiz kişi
Herkesin bir derdi vardır ‘ aşk oña dermân olur

(S. 163)

144. şiir

(8’li hece ölçüsü)

Saňa qurbân olsun cânım
Gönder cennete bizleri
Fedâ olsun cümle varım
Gönder cennete bizleri

Cânımdan fazla severim
Yüzün görmeyi ararım
Her dem yoluña dönerim
Gönder cennete bizleri

Seniñcün halk oldu cihân
Çarh-ı felek kevn (ü) mekân
Hep ümmetin ister emân
Gönder cennete bizleri

Bu halk saňa dikmiş gözün
Çevirme bizlerden yüzün
Haq yanında geçer sözün
Gönder cennete bizleri

Maşşer günü yalın ayak
Yüzüm qara başım qabaq

Cennet bize olsun durak
Gönder cennete bizleri

Şırat köprüsünün başı
Durmaz gözümüzün yaşı
‘ Abdullâhla dîn kardeşi
Gönder cennete bizleri

(S. 164)

145. şiir

(Fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fei‘ lün)

İki cihân güneşi Muḥammed Muştafâsın señ
‘ Âşıkların cân yoldaşı Ḥabîb-i rûşenâsın señ

Baştan başa ‘ âlem kalmış ebedî zulmet içinde
Şefqâttten gösterip rahmet cihânı nûr idensin señ

Seniñ ‘ aşkıñla mevrû‘ ât açıp başıñ çiçek verdi
Bu dünya zevkiñe bin türlü neş’eler verensin señ

Geçip peygamberânıñ cümlesi senden umar şefkat
O dehşet günü maḥşerde cihânı kurtaransın señ

Ümîdi kesmeyiz senden ki rahmet deryâsı pek boldur
Ne olur bu ḥaṭâlardan aff-ı kebâir-i ümmeti dinsin señ

Saňa kıldur diyenleriñ çoğu yolu şaşırdılar
Hüviyetiñde ḥaḳıḳatte hemân Allâh ilesin señ

Bu ‘ Abdullâh günâhkârı kamu ümmetle ‘ affeyle
Gidecek bir kapımız yok hemân seniñ amânsın señ

(S. 165)

146. şiir

(Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün)

Cihânîñ zûlmeti gitti Muḥammed Muştafâ doğdu
Ceḥâlet devresi geçti Rasûl u Kibriyâ doğdu

Melekler müjde etti birbirine şaf olup tırdu
Ḥudâya bin şükür olsun ki Maḥmûd-livâ doğdu

Dört kitâp içre yazılmış vaşfiñi gördüm seniñ
Çağrışp ‘ arzı (u) semâ peygamber-i âḥir-zamân doğdu

Şu‘â-‘ı nûr-ı âdemde tecellî eylemişti o
Geçip birçok ecdâdın cihâna rehnumâ doğdu

Anın ‘aşkıña kurtuldu nebîler cümle darlıktan
Anıñ ‘aşkıña bu varlık olup ay gün şabâ doğdu

Faḳîriñ medḥi zevk versin kulûb-ı nâsa inşallâh
Oḳunsun medḥi dillerde Ḥabîb-i rûşenâ doğdu

Ey ‘ Abdullâh çok ‘âcizsiñ tecâvüz eyleme ḥaddin
Ne ḥaddim var benim ḥaşâ fütûḥât-î Ḥudâ doğdu

(S. 166)

147. şiir

(8’li hece ölçüsü)

İns ile cin mâtem tutar
Bugün mâh-ı Muḥarremdir
‘Arz-ı semâ yanar tüter
Bugün mâh-ı Muḥarremdir

Tutar yasın gökte melek
Kara giydi çarḥ-ı felek
Qabul olur cümle dilek
Bugün mâh-ı Muḥarremdir

Yezîdler dünyaya daldı
Cihânı mı satın aldı
Mâtem bize mîrâş kaldı
Bugün mâh-ı Muharremdir

‘Âşık olan ağlar bugün
Günâhını şaklar bugün
Durmaz hemân çağlar bugün
Bugün mâh-ı Muharremdir

Bu yola kodunsa başı
Ey ‘Abdullâh akit yaşı
Nefsiñ ile et savaşı
Bugün mâh-ı Muharremdir

(S. 167)

148. şiir

(Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün)

Ey şaba luţf eyleyüp hâlin Hüseyniñ şor bugün
Tek ü tenhâ Kerbelâda âh u zârıñ şor bugün

Yirmi biñ leşker-i yezîdî üstüne etmiş gulüvv
Haq yoluñda bezl-i cân iden cemâli şor bugün

Bedenden ayrılıp başı boyanmış gövdesi kana
Cihâniñ rahmeti nûru gülizârıñ şor bugün

Bir taraftan leşker hucûm-ı haymegâh eylediler
Bir taraftan âh u efğânla yanan hanümâniñ şor bugün

Naşıl ağlamasın gözler cihâniñ güneşi söndü
Gözünüñ nûru Zehrâniñ gülfidâniñ şor bugün

Ey ‘ Abdullâh cihân ağlar bugün gel sen de kan ağla
Bu musîbet günleriñ git Kerbelâdan şor bugün

(S. 168)

149. şiir

(Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün)

Çok şükür Hakkâ Muhammed Muştafâdır sevdiğim
Tanrı arslanı ‘ Alîyyü’l-murtaẓâdır sevdiğim

Âline evlâdına etbâ‘ ina cânım fedâ olsun benim
O mübârek mâh-ı hüsn hulk-ı rızâdır sevdiğim

Dest-i a‘ dâniñ elinde gark-ı hûn olup yanan
Şâh Hüseyin ibn-i ‘ Aliyyü’l-murtaẓâdır sevdiğim

Ekâribe berâber Kerbelâda gör neler çekti
Handân-ı gülfidân Zeynel ‘ abâdır sevdiğim

Gül yüzünde berk urur nûr-ı velâyet şöyle kim
Hazret-i Bâkır Muhammed evliyâdır sevdiğim

Anıñ ‘ ilm-i kemâlinden bu ‘ âlem müstefid oldu
İmâm-ı Ca‘ fer-i sâdik evliyâdır sevdiğim

(S. 169)

Kabûl etse kul olurum çapısında bugüneyin
Evliyâ sultânı ol Mûsâ-yı Kâzım sevdiğim

Rızâsı Hakk rızâsıdır ânı taşşîle sa‘ y eyle
Hazret-i şahı ‘ Alî Mûsâ Rızâdır sevdiğim

Doğup burc-ı semâdan ol cihâna bahş-ı nûr etti
Ma‘ den-i nûr-ı velâyet ol Nakîdir sevdiğim

Cihâniñ varı bunlardır şağın bunlara hor bakma

Fâzıl ü kâmil ‘ Alî Takîdir sevdiğim

Hıfz edip esmâlarıñ kesme dilinden her zamân
Derdimiñ dermânıdır Hâsanü’l-Askerîdir sevdiğim

Ey ‘ Abdullâh adıyla yâd edip dâim selâm eyle
İmâm Muhammed Mehdî şahib-i livâdır sevdiğim

(S. 170)

150. şiir

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Aceb hayretteyim bilmem vücûdum bârına küstüm
Hayf nefse aldandım cihânıñ vâriña küstüm

Zevk-i dünyadan uşandım bıktım illAllâh
Çektiğim dert ü ‘ âlâmıñ yeter bu câna ben küstüm

Kimseyi güldürmemiş gülmek de yoktur dünyada
Elde sermâyen tükendi yok diyen dil-dâra ben küstüm

Felek beyhûde gösterme bu dünya sevgisiñ aşla
Baña gösterme sen zevkin bu hoş kâşânededen küstüm

Evvel her dem bu zevk kulu hemân zevk u şafâ ister
Ki şonra çok cefâ eyler evvelki zevke ben küstüm

Hayâtım âhirinde ben diyâr-ı küfrü de gezdim
Gözüme oldu lu‘ b-ı zindân kamu deyyâreden küstüm

Şafâ-yı zevk-I şevkinle bırak diyübengöçsem
Merâmım budurur ancak bütün eflâke ben küstüm

Ey ‘ Abdullâh cihâne halkı bu dünyayı severler hep
Seniñ derdiñ nedir bilmem neden küstüñ neden küstüñ

(S. 171)¹⁶ Sayfa boş

(S. 172), (S. 173), (S. 174)¹⁷

(S. 175) 151. şiir
(Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün)

‘ Âlemde ne var sen saña bak bak ki neler var
Gölgeye bakma aşlına bak bak ki neler var

Bu vatan bizleri bağrında büyüttü severek
Ettiği ihsânları gör bak bak ki neler var

Zevkine aldanma dünyanın şonu boştur boş
Milyarca geçen kâfileyi gör bak ki neler var

Uyup nefsi-i bed-şûmun emrine maḥkûmsuñ
Ḥâkim ol nefsiñe bak bak ki neler var

Oyun oynamaya gelmediñ işbu dünyaya
Miḥnet-zedeyiz çek bu derdi bak ki neler var

Ey ‘ Abdullâh nefsi seni ipsiz yularsız bâğ yapar
Ḥâkim ol kır o bâğı bak bak ki neler var

(S. 176) 152. şiir
(11’li hece ölçüsü)

¹⁶ Sayfa boş bırakılmış.

¹⁷ Bu sayfalarda Nâci’den, Sinan’dan, Nâbi’den, Hafız Hacı Azmizade Haletî’den, Hüdai Baba’dan (Hacı Ömer Hüdai Baba Köğengî), Diyarbakırlı Said Paşa’dan, Rıza’dan almış olduğu şiirler bulunmaktadır.

Ölüm kervanları yola dizildi
Durmadan uyursun kıoca   Abdullâh
Vücûd sarâyının bendi çözüldü
Durmadan uyursun kıoca   Abdullâh

Vücûd iklimine Hâk seni sultân eyledi
Seni sende gizli mihmân eyledi
Kudretin izhar idüp sırlar söyledi
Durmadan uyursun kıoca   Abdullâh

  İbretle bir kez sen saña bakmadın
Âteş-i   aşkla nefsin yakmadın
Gonca-i rûb   başa takmadın
Durmadan uyursun kıoca   Abdullâh

Her dem uyduñ zâlim nefsin sözüne
Pek hoş geldi dünya senin gözüne
Hesâb zamânında kimse bakmaz yüzüne
Durmadan uyursun kıoca   Abdullâh

Geçüp âlâyış-i gamdan âzâd olmadın
Arayıp derdine dermân bulmadın
Çok da heves ettiñ adam olmadın
Durmadan uyursun kıoca   Abdullâh

  Ömür binasından her gün bir taş kaldırdın
Dünya da   vâsına düştün   aklıñ aldırđın
İnsânlık   âlemiñ şuya daldırdın
Durmadan uyursun kıoca   Abdullâh

Bin kere söylesem kulağın duymaz
Ten kulağı sözü içeri koymaz
  Abdullâh sözleriñ zamâna uymaz
Durmadan uyursun kıoca   Abdullâh

(S. 177)

153. şiir

(11’li hece ölçüsü)

‘Avâm-ı nâşdan eyle ferâgat
Göñül şehrinde eyle ‘ibâdet
Cihânîñ lezzeti rü’yâ vü ğaflet
Anîñ ‘izzetleri dâim mezellet

Var ise sende riyâ kibr ü ğıybet
Hased hırs ğazab hem şehvet
Uzak olmaz ise senden bu evşâf
Naşıl olur ğalbiñ evi hemân şaf

Olursan bu şekâ vü tenden müberrâ
Olur ğalb âyinesi ol dem mücellâ
Ki ğalbinden bu paslar hem silinir
Tecellâ-yı Hudâ ol dem görünür

Vücûduñ şehrine sultân olursun
Hakķâ ki şûret-i Raħmânı bulursun
Kapanır saña karşı çâh-ı gayyâ ki
Sefâsından bulur cennette me’va

Bu kitâbı ‘ibretleriñ görse oğlu Muħammed sende nâzır oğullarından ...
oğlu Hüseyin ğüsnü...Yazan ey kendi hattıyla 1957 Muħarrem’ul Ħaramın
2’nci Salı günü ikmâl eylemiştir ve yazan ‘Abdullâh Konbul eser
bırakmıştır . Vefâtlarından sonra okuyan zevat-ı muhteremenin birer Fâtiha
okuyâarak ruhlarımızı şâd etmelerini kendileriñden rica eyleriz.

..... 957

¹⁸ Osmanlıca metnin okunmasında bu kaynaklardan faydalanılmıştır:

Devellioğlu, Ferit (1997): *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi, 14. Baskı; Kanar, Mehmet (2011) *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, İstanbul: Say Yayınları; Kürkçüoğlu, Kemal Edip (1994): *Edebiyat Lügati*, İstanbul: Enderun Kitabevi; Onay, Ahmet Talat (2004): *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar*, İstanbul: MEB Yayınları; Pala, İskender. (1995): *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü*, Ankara: Akçağ Yayınları, 3. Baskı; Şemseddin, Sami (2012): *Kâmûs-ı Türkî*, çev. Yrd. Doç. Dr. Raşit Gündoğdu, Yrd. Doç. Dr. Niyazi Adıgüzel ve Ebul Faruk Önal. İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık; Timurtaş, Faruk Kadri (1994): *Eski Türkiye Türkçesi*, İstanbul: Enderun Kitabevi.

SONUÇ

“Abdullah Konbul Hayatı ve Divançesi” konulu çalışmamızda elde ettiğimiz sonuçlar şunlardır:

1. Abdullah Konbul Malatya Arapkir’de dünyaya gelmiş, Kadiri Şeyhi Ahmet Fehmi Tura’ya intisap etmiş, yaşamı boyunca da bu yolu takip etmiştir.

2. Abdullah Konbul sohbet halkalarına katılmış, ilim ve irşatla uğraşarak insanlara Allah’ı ve Allah sevgisini anlatmış şiirlerinde de aynı duyguları dile getirmiştir.

3. Hem şiir hem de düzyazıyla eserler yazmıştır. Düzyazıyla yazdığı eserlerini Latin alfabesi ile yazarken şiirlerini küçük bir divanda toplayarak Arap alfabesiyle yazmıştır.

4. Çalışmamızın esasını oluşturan Abdullah Konbul Divançesi hacim yönünden pek büyük değildir. Abdullah Konbul Divançesi’nde hem aruz hem de hece vezniyle şiirler yazmıştır. Bu şiirlerinde belli bir sıra gözetmemiştir.

5. Şiirlerinin ana konusu tasavvuf olmasının yanında zamanın değişmesi ve ahlaki erozyondan da sıkça bahsetmiştir. Bunun yanısıra bir tasavvuf geleneği olan peygamber sevgisi, ehl-i beyt sevgisi ve Kerbela hadisesi çokça değindiği konulardandır.

6. Abdullah Konbul hayatını toplumla iç içe geçirmiştir. Bu şiirlerine de yansımış ve özellikle heceyle yazdığı şiirlerinde sosyal konulara da yer vermiştir. Bunun yanında şiirlerinde çokça deyimleri de kullanmıştır.

7. Abdullah Konbul şiirlerinde Abdullah mahlasını kullanmış başka mahlas kullanmamıştır.

8. Şiirlerinde genel olarak sade bir dil kullanmıştır, fakat aruzla yazdığı şiirlerde bu sadelik biraz geri planda kalmaktadır. Ayrıca aruzla yazdığı şiirlerinde çokça aruz kusurları göze çarpmaktadır.

9. Abdullah Konbul, Divançesi'nde 4 farklı hece vezni ve 2 farklı aruz vezni kullanmıştır.

10.Divançe'yi muhteva yönünden inceldiğimizde ismi geçen şahısların dinî yönü bulunan isimler olduğu görülmüştür. Peygamber efendimiz, ehl-i beyt, 12 imam, Kâdiri şeyhleri vb.

11.Abdullah Konbul divançesinin sonunda başka mutasavvıf şairlerinin şiirlerine de yer vermiştir. Biz bundan da Abdullah Konbul'un devrindeki ve daha önceki şairlerden haberdar olduğunu ve etkilendiğini anlıyoruz.

12.Abdullah Konbul tasavvufî yönü ve şairliğinin yanında vatan müdafaasında bulunmuş, kurtuluş savaşında gazilik ünvanını almış bir gazimizdir.

Üzerinde çalışılan bu tezle daha önce çalışma yapılmamış bir ismi, aynı zamanda Kurtuluş Savaşı gazisi olan bir şairi, edebiyat dünyasına tanıtmayı ve Türkçe Divançe'sini gün ışığına çıkarmayı amaçladık. Edebiyat tarihine bu çalışma ile bir katkıda bulunabilirsek kendimizi amacımıza ulaştığımızı sayacağız.

KAYNAKÇA

Aksoy, Ömer Asım (1988): *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, İstanbul: İnkılâp Yayınları.

Azamat, Nihat (2001) “*Kâdiriyye*”, İslam Ansiklopedisi, C. 24. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı E- Yayınevi

Devellioğlu, Ferit (1997): *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi, 14. Baskı.

Dilçin, Cem (2009) *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları

Eraydın, Selçuk (1990): *Tasavvuf ve tarikatlar*, İstanbul: Marifet Yayınevi.

Gürer, Dilaver (2009): *Abdülkadir Geylâni*, İstanbul: İnsan Yayınları

Hengirmen, Mehmet (2011): *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, Ankara:Engin Yayınevi.

İpekten, Haluk (2004): *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, İstanbul: Dergah Yayınları No: 152.

Kanar, Mehmet (2011) *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, İstanbul: Say Yayınları

Konbul, Abdullah (1957): *Divançe* (Yazma Eser)

Kürkçüoğlu, Kemal Edip (1994): *Edebiyat Lügati*, İstanbul: Enderun Kitabevi.

Onay, Ahmet Talat (2004): *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar*, İstanbul: MEB Yayınları

Pakalın, Mehmet Zeki (2004): *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü I-II-III*, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 16. Baskı.

Pala, İskender. (1995): *Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü*, Ankara: Akçağ Yayınları, 3. Baskı.

Şemseddin, Sami (2012): *Kâmûs-ı Türkî*, çev. Yrd. Doç. Dr. Raşit Gündoğdu, Yrd. Doç. Dr. Niyazi Adıgüzel ve Ebul Faruk Önal. İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.

Timurtaş, Faruk Kadri (1994): *Eski Türkiye Türkçesi*, İstanbul: Enderun Kitabevi.

Yıldırım, Alper (2010) *Yeni Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınevi.

Konbul, Zeki. Kişisel Görüşme (15 Nisan 2013).

EKLER

EK 1: Abdullah KONBUL'un Resmi (1888-1974)

EK 2: Abdullah Konbulun Terhis Belgesi

EK 3: Terhis Belgesinin Transkripsiyonu

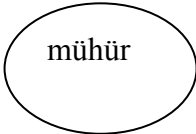
Şahibi tezkirenin tevellüdü: 1309 Şahibi tezkirenin ahvali 'askeriyesi Alayı: Taburu: Manğası: Duğulu: fi 4 Nisan sene (1)329 Rütbesi: Nakliye çavuşu Sunufu 'askeriyede mensub olduğu silahlı- silahsız: Hizmeti muayene silahsız	Sultan Vahdettinin tuğrası 1330 senesi umumi seferberliğin hitamı münasebetiyle tahtı silahta bulunan efrâda i'ta olunacak ruhsat tezkiresi Şâhib-i tezkirenin müddet-i hizmeti: 5 sene 7 ay İştirak eylediği muharebelerle haiz olduğu nişan ve madalyaları: Kafkas cephesinde bulunmuştur. Bir kıt'a harbiye madalyasıyla taltif edilmiştir.	Şâhib-i tezkirenin vilâyet veya müstakil sancağı Sâhib-i tezkirenin künyesi İsmi: Abdullah Pederinin ismi Hasan Kazası: Arapkir Mahalle veya karyesi: Osmanpaşa Hâne numarası: Hane 95 Sevk eden ahz-ı asker şubesi: Arapkir Tarihi tevellüdü: (1)309
---	---	--

Hizmeti maksûde Gönüllü harpten mukaddem hizmet nakliye bedel-i nakdîsi muhâcirîni nısf-ı hükûmetlerden gönderilen Müslim efrâd kıdemli küçük zâbitânda ikmâli rüteb etmiş olup terhîsi ârzû edenler ve hizmeti fi'iliyesinden ihrâc olanlar sinleri şahıslarına mütenâsip olmamak dolayısıyla silâh altına alınanlardan hangisine mensûb olduğunun taşhihi husûsî ta'lim veya san'at meselâ: deliesp, süvar, boruzen, mûsîkacı veya okuryazar, tulumbacı,terzi, kunduracı ilâahir...:Nakliye çavuşu

Bâlâdaki künya sâhibi (1)330 senesi 21 Temmuzunda îlân olunan umûmî seferberlikte hizmet-î 'askeriyesini bi'l-îfa bâ-irâde-i seniyye-yi Hazret-i Pâdişâhî seferberliğin hitâmına mebnî terhis edilmiştir.

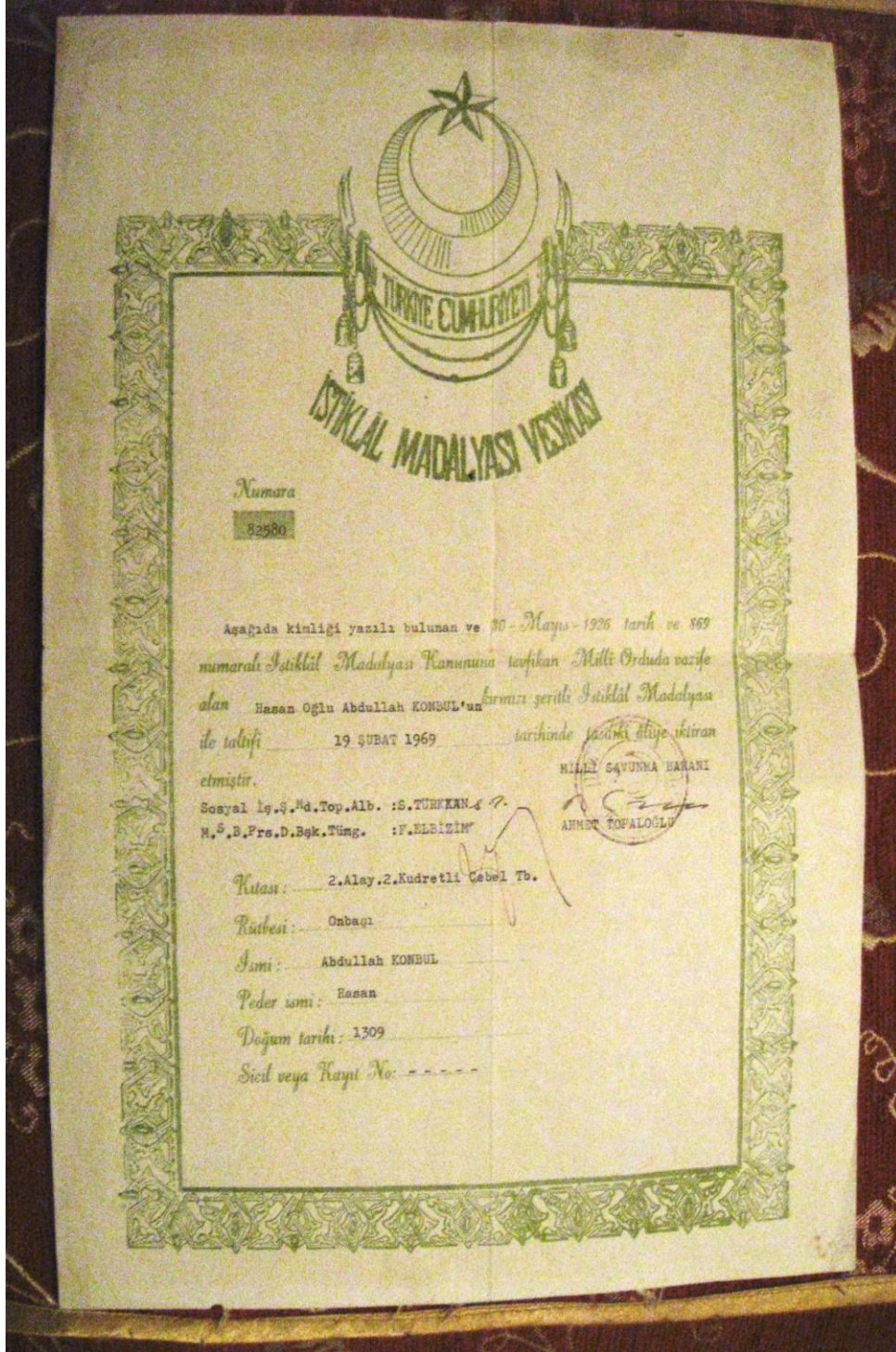
Târihi: 24 Kânûn-ı sâni (1)337

Mührün altıArapkir ahz-ı asker şûbe reîsi

Binbaşı Fuâd

EK 4: Abdullah Konbul'a 1969'da Verilen İstiklal Madalyası

ای شیخ عرفی دوجان نوری عالم صفا اهلک

جمه و الرق معا عیان عالم سجا جهان اولور نوری عرفان صفا اهلک کوزی بیته کربان اولور

یا نار یا نار پوریان اولور درده درمان صفا اهلک

طوغدی جهان بولدی صفا بزده کیدی درددو جفا

سن سین بومه صفا شفاعت ان صفا اهلک

دوغدی صفا کون بولون جفا رفقه کیدی کونی صفا

خاله اولدی دین و جهان بولدی دین صفا اهلک

بی عالم بی عرفان زبات نر صفا قرآن

انسی جینه سن سین بولون علم دنیا صفا اهلک

عاشق کوزی باکی درناولرک باغری باکی

ایله جهانک تقاسی نقشه عالم صفا اهلک

عبدالله با سن ناجی بر عملیتم کوزی

ایله دنیا ک مرناجی نوری خدا صفا اهلک

ع یا صحت

بر عبادت قول یارب
قمر افراشته عقدا به
هون عضو بک
سنگ تو لاله به لطف کمالند

... تم ...
یا صحت

بود و بنا داشت در ...
بدره صوره قر اولان

کوهل سقا یا اولانند
کجا کیم یا اولان

ایمان زمانه بین سه
هیفا رتک اکت

او دیو نضک
یوز کور سقا برده رام اولان

کوز کور دیکل فزمت
دبمه تو ما عیون سوبله

آنک ایچ یوزینه باقلی
مقیقت ده یلان اولان

سریعت یز و هوسند
صافیه ضالیع ابره یوقی

دلیلک سز قور آنه
بونی بایلمده عار اولان

آقوباً صوبی کوردم
کیر این هفت دوغری

ایرنگه‌ها در بایه ادکارنجه کنار اولان

نه سوزسین ای عباد یوقله آید الیدر ضدین

نه سوزسین ای سوزسین ای سوزسین ای سوزسین

... ~~سوزسین~~ ...
یا صلحده

لطافت یوقه زمانک نکل روینه نه در بیلم

عجب در خالده ده لاشه یوقه زوق نه در بیلم

جان باشدن با تاییانه ایینه ورتای یوقه

دوستورهای برز جلات هیون نه در بیلم

زمانک هرکنه قالدیوقه بوزولدی و دنیا ک ایفی

بوالمافله بو صاعقه ~~هم~~ بو کولفنده نه در بیلم

ایرنگه دلنه ناک عقلی تمام هیوته و در عالم

عقولون عقلی هیون برز بو صفت نه در بیلم

عقلی با تال منصفی در لاس کبریا بجهت اهل حق
 دو غریبه که درین قطره اولاد کزیده قادی ضرور دیدید
 عده بوسوزی اول سن ایست و جد آنکه نه طوفی بر لیه ایست
 صف اول طوفی مان طوفی ایست . دینک اولودی ضرور دیدید .

تسبیح الحقیقه

کوری انان بود و نیاده نلدردر . قولی هر دلا و کله کله ده بک نزل در
 در ایه عجمه هم آنک یقار باشد ایستانی . بالذات کل یانان بر عالم ده نلدردر .
 شصایت کز در دین سکاد بانه در نه . بی آنک قدری سن لم ایست و عجمه شکار در
 بود و نیاده بود و نماز زوجه هر وقت ایستاده . بز جمله کوزه کوزه دور کوه افاده
 ایست بزرگ کوزی حق نری و ناری در . او ناری کز در کوه کوه و کوه کوه در
 آن در سن کوه کوه از خلق الله در در . خلق اولف انان نه و کوه دور کوه در
 اکو انانی حال در بر آن دم صف طوفی . صف خاص کوه اولدی کله کله در
 کوزه هم کوزه اول در . سنه کوه بر نیک ایست . اول با هم و بر نه اول در .
 کوزه نه کوزه کوه و در .
 کل عده بویتهای ایست طوفی کز زبان ایست و بویتهای ایستاده اول کله کله بر اول در .

...

غافل آید که نور برینا . عجزه صورتی موقوفه در دنیا

عقله انساند بیلدی فنا

برسدن یوسا نیر برینا . کیمی اولدور کیمی

نجه انساندن فانی نجه

الده اولدور طوریان دوز . انساند کیمی نوزل فنز

دوام یوریاغما برکون سوز

کیمی باغ بیایس باغی . کیمی آتون بدیر کیمی آغی

عجزه صورتی موقوفه در دنیا

کیمی آغی کوز کیمی طوقی . کیمی درینک صابا کیمی یلزا

کیمنا الیه بر دانه کیمز . کیمی هالند اولدولغان بیایم . عجزه صورتی موقوفه در دنیا

کیمی کومل یقبا باغی داغ یلد . کیمی بیایسندی باغ یلد کیمی اولدور کیمی صاغ یلد

دو دنیا بر لکه کورن کور . عقله انساند فرجه ایس کور . یسایور یسایور آغی کور

عجزه صورتی موقوفه در دنیا

عجزه صورتی موقوفه در دنیا